

Годишно собрание на акционери на НЛБ Банка АД Скопје

Предлог-одлука за усвојување Извештај на Друштвото за ревизија Ернст и Јанг Овластени ревизори-ДОО Скопје, за извршена ревизија на финансиските извештаи на НЛБ Банка АД Скопје изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување за 2018 година со Мислење на Надзорниот одбор по Извештајот

Врз основа на член 39 став 1 од Статутот на НЛБ Банка АД Скопје, Собранието на НЛБ Банка АД Скопје ја донесе следната:

Одлука за усвојување Извештај на Друштвото за ревизија Ернст и Јанг Овластени ревизори-ДОО Скопје за извршена ревизија на финансиските извештаи на НЛБ Банка АД Скопје изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување за 2018 година со Мислење на Надзорниот одбор по истиот

1. Се усвојува Извештај на Друштвото за ревизија Ернст и Јанг Овластени ревизори-ДОО Скопје за извршена ревизија на финансиските извештаи на НЛБ Банка АД Скопје изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување за 2018 година со Мислење на Надзорниот одбор, прилог на оваа одлука;
2. Одлуката стапува во сила на денот на донесувањето.

Во Скопје, 30.05.2019 година

Одлуката да се достави до:
Секретаријат
Служба за финансиско сметководство
и финансиско известување

Претседавач
на Годишно собрание на акционери
на НЛБ Банка АД Скопје

НЛБ Банка АД Скопје

Финансиски извештаи изготвени во согласност со

Меѓународните стандарди за финансиско известување

За годината завршена на 31 декември 2018

со извештај на независниот ревизор

Содржина

<u>Извештај на независниот ревизор</u>	
Биланс на успех.....	<u>1</u>
Извештај за останата сеопфатна добивка.....	<u>2</u>
Извештај за финансиска состојба.....	<u>3</u>
Извештај за промените на капиталот.....	<u>4</u>
Извештај за паричниот тек.....	<u>5</u>
1 Општи информации	7
2 Преглед на значајните сметководствени политики.....	11
3 Управување со финансиски ризици.....	53
4 Значајни сметководствени проценки и расудувања	87
5 Нето приходи од камати	89
6 Приходи од дивиденди	89
7 Исправка на вредноста	90
8 Нето приходи од провизии и надомести	91
9 Нето добивка / (загуба) од финансиски инструменти за тргување.....	91
10 Други оперативни приходи	92
11 Нето добивка / (загуба) од вложувања во хартии од вредност.....	92
12 Трошоци за вработените	92
13 Општи и административни трошоци.....	93
14 Амортизација	93
15 Други оперативни расходи	93
16 ето добивки/(загуби) од депризнавање на средства	93
17 Добивка загуба од модификација	94
18 Вонбилансни резервирања и резервации за други обврски	94
19 Добивка-загуба од нетековни средства кои се чуваат за продажба	94
20 Данок на добивка.....	95
21 Пари, парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки.....	96
22 Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	97
23 Вложувања во хартии од вредност.....	98
24 Финансиски средства мерени по набавна вредност	99
25 Должнички хартии од вредност мерени по набавна вредност.....	99
26 Кредити на и побарувања од банки.....	100
27 Кредити на и побарувања од комитенти	101
28 Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	101
29 Останати средства	102
30 Вложување во недвижности	103
31 Недвижности и опрема	104
32 Нематеријални средства	105
33 Нетековни средства чувани за продажба	105
34 Движење на зголемувањето на финансиските средства	106
35 Финансиски средства мерени по набавна вредност	108
36 Депозити од банки.....	108
37 Депозити од комитенти	108
38 Обврски по кредити.....	109
39 Резервирања	111
40 Субординирани обврски	112
41 Останати обврски	112
42 Потенцијални обврски.....	113
43 Трансакции со поврзани страни.....	113
44 Запишан капитал	116
45 Заработка по акција	118
46 Парични средства и парични еквиваленти	119

47	Рочна структура на активата и обврските.....	119
48	Промени во обврските кои произлегуваат од финансиските активности	121
49	Настани по денот на составување на билансот	122

Извештајот на независните ревизори до акционерите на НЛБ Банка АД Скопје

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на НЛБ Банка АД - Скопје ("Банката"), кои што ги сочинуваат билансот на состојба на Банката на 31 декември 2018 година како и извештаите за добивка или загуба, извештаите за сеопфатна добивка, извештаите за промените на капиталот и извештаите на паричните текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување и интерна контрола која што раководството смета дека е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали се резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија прифатени и објавени во Службен Весник на Република Северна Македонија бр.79 од 11 јуни 2010 година. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршуваме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Банката. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветени за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи на Банката објективно ја презентираат, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Банката на 31 декември 2018 година како и финансиската успешност и паричните текови на Банката за годината што завршува тогаш во согласност со Меѓународните стандарди за финансико известување.

Ернст и Јанг Овластени Ревизори ДОО

Скопје, _____ 2019 година

Биланс на успех

	Белешки	За годината завршена на 31 декември	
		2018	2017
Приходи од камата, користејќи го методот на ефективна каматна стапка	5	3.558.406	3.629.612
Расходи за камата, користејќи го методот на ефективна каматна стапка	5	(552.826)	(618.079)
Нето приходи од камата		3.005.580	3.011.533
Исправка на вредност	7	(428.336)	(48.637)
Нето приходи од камата намалени за исправка на вредност		2.577.244	2.962.896
Приходи од дивиденди	6	4.327	4.564
Приходи од провизии и надомести	8	1.496.106	1.425.102
Расходи за провизии и надомести	8	(613.060)	(554.294)
Нето приходи од провизии и надомести		883.046	870.808
Нето добивка / (загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување	9	135.943	121.842
Нето добивка / (загуба) од вложувања во хартии од вредност	11	-	(509)
Нето добивка / (загуба) од курсни разлики		27.113	28.702
Трошоци за вработените	12	(799.432)	(760.268)
Општи и административни трошоци	13	(546.997)	(491.594)
Амортизација	14	(196.933)	(185.027)
Нето добивка/(загуба) од депризнавање на средства	16	10.265	(33.201)
Други оперативни расходи	15	(163.120)	(267.998)
Други оперативни приходи	10	62.064	64.735
Добивка/загуба од модификација	17	(6.130)	-
Вонбилансни резервирања и резервации за други обврски	18	9.574	138.626
Добивка/загуба од нетековни средства кои се чуваат за продажба	19	368.883	-
Добивка од работење		2.365.847	2.453.576
Удел во добивката на придружените друштва со примена на метод на главнина		-	35.995
Добивка за годината пред оданочување		2.365.847	2.489.571
Данок на добивка	20	(236.624)	(254.349)
Добивка за годината		2.129.223	2.235.222
Основна и разводнета заработка по акција (во денари)	45	2.493	2.617

Овие финансиски извештаи се одобрени од Управниот одбор на 19.04.2019 година и потпишани во нивно име од:

Гинтер Фриедл
Член на Управен одбор

Дамир Кудер
Член на Управен одбор

Антонио Аргир
Претседател
на Управен одбор

Извештај за останата сеопфатна добивка

Белешки	За годината завршена на 31 декември	
	2018	2017
Добивка за годината	2.129.223	2.235.222
Останата сеопфатна добивка која се прекласификува во добивка и загуба во следните периоди:		
-Должнички средства мерени преку објективна вредност преку сеопфатна добивка	1.007	-
- Нереализирана нето добивка/загуба за финансиски средства расположливи за продажба за периодот, нето од данок (белешка 23)	-	1.929
Останата сеопфатна добивка која не се класифицира во добивка или загуба во последователни периоди		
-Промени во фер вредноста на сопственичките средства мерени по објективна вредност преку сеопфатна добивка	(5)	-
-Актуарски добивки/(загуби)	(294)	(922)
Останата сеопфатна загуба за годината, нето од данок	708	1.007
Вкупна сеопфатна добивка за годината	2.129.931	2.236.229

Овие финансиски извештаи се одобрени од Управниот одбор на 19.04.2019 година и потпишани во нивно име од:

Гинтер Фриедл
Член на Управен одбор

Дамир Кудер
Член на Управен одбор

Антонио Аргир
Претседател
на Управен одбор

НЛБ Банка АД Скопје**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2018 година***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***Извештај за финансиска состојба**

	Белешки	31.12.2018	01.01.2018	31.12.2017
Актива				
Пари, парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	21	11.779.763	10.205.558	10.210.903
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	22	4.228.562	4.347.129	-
Должнички хартии од вредност мерени по амортизирана набавна вредност	25	7.853.144	5.934.981	-
Кредити на и побарувања од банки	26	2.864.294	2.632.809	2.631.183
Кредити на и побарувања од комитенти	27	52.894.859	50.020.317	48.779.541
Вложувања во хартии од вредност: – Расположливи за продажба	23	-	-	10.316.308
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	28	110.449	203.930	203.930
Останати средства	29	1.270.015	1.294.700	1.280.082
Вложување во недвижности	30	103.011	103.011	103.011
Недвижности и опрема	31	1.925.918	1.988.435	1.988.435
Нематеријални средства	32	142.655	129.461	129.461
Нетековни средства кои се чуваат за продажба	33	-	218.364	218.364
Вкупна актива		83.172.670	77.078.695	75.861.218
Обврски				
Депозити од банки	36	499.504	453.586	453.586
Депозити од други комитенти	37	66.298.398	61.517.641	61.517.641
Обврски по кредити	38	979.087	1.128.459	1.128.459
Резервирања	39	306.072	315.729	271.610
Обврски за данок на добивка (тековен)		13.166	91.979	91.979
Одложени даночни обврски	20	135.300	131.949	15.003
Субординирани обврски	40	1.840.358	2.035.271	2.035.271
Останати обврски	41	791.217	693.117	693.118
Вкупно обврски		70.863.102	66.367.731	66.206.667
Капитал				
Капитал и резерви кој припаѓа на акционерите на банката				
Запишан капитал	44	854.061	854.061	854.061
Премии од акции	44	2.274.484	2.274.484	2.274.484
Ревалоризациски резерви	44	1.568	31	(3.875)
Задржана добивка		4.335.903	4.243.157	3.190.650
Останати резерви	44	4.843.552	3.339.231	3.339.231
Вкупно капитал		12.309.568	10.710.964	9.654.551
Вкупно капитал и обврски		83.172.670	77.078.695	75.861.218

Овие финансиски извештаи се одобрени од Управниот одбор на 19.04.2019 година и потпишани во нивно име од:

Гинтер Фриедл
Член на Управен одбор

Дамир Кудер
Член на Управен одбор

Антонио Аргир
Претседател
на Управен одбор

Извештај за промени на капиталот

	Запишан капитал	Премии од акции	Ревалоризациски резерви	Задржана добивка	Останати резерви	Вкупно капитал
Состојба на 1 јануари 2017	854.061	2.274.484	(4.882)	2.293.723	2.850.727	8.268.113
Нето добивка	-	-	-	2.235.222	-	2.235.222
Останата сеопфатна добивка	-	-	1.007	-	-	1.007
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	1.007	2.235.222	-	2.236.229
Дивиденди за 2016 година	-	-	-	(849.791)	-	(849.791)
Пренос во законски резерви	-	-	-	(488.504)	488.504	-
Состојба на 31 декември 2017	854.061	2.274.484	(3.875)	3.190.650	3.339.231	9.654.551
Ефект од усвојувањето на МСФИ 9 (белешка 2.31)	-	-	3.906	1.052.507	-	1.056.413
Состојба на 1 јануари 2018 според МСФИ 9	854.061	2.274.484	31	4.243.157	3.339.231	10.710.964
Нето добивка	-	-	-	2.129.223	-	2.129.223
Останата сеопфатна добивка	-	-	708	-	-	708
Исправка на вредност на финансиски средства ОВОСД	-	-	(101)	-	-	(101)
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	607	2.129.223	-	2.129.830
Дивиденди за 2017 година	-	-	-	(531.226)	-	(531.226)
Пренос во законски резерви	-	-	-	(1.504.321)	1.504.321	-
Пренос на резерви по објективна вредност	-	-	930	(930)	-	-
Состојба на 31 декември 2018	854.061	2.274.484	1.568	4.335.903	4.843.552	12.309.568

Подетални информации се достапни во Белешка 44.

Овие финансиски извештаи се одобрени од Управниот одбор на 19.04.2019 година и потпишани во нивно име од:

Гинтер Фриедл
Член на Управен одбор

Дамир Кудер
Член на Управен одбор

Антонио Аргир
Претседател
на Управен одбор

Извештај за паричниот тек

	Белешки	На 31 декември	
		2018	2017
ПАРИЧЕН ТЕК ОД ОПЕРАТИВНИ АКТИВНОСТИ			
Наплатени камати		3.532.437	3.736.995
Платени камати		(581.334)	(641.414)
Примени дивиденди		4.327	4.564
Примени провизии и надомести		1.496.832	1.415.078
Платени провизии и надомести		(613.061)	(554.294)
Добивки/Загуби од финансиски средства и финансиски обврски што се чуваат за тргување		136.104	121.842
Плаќања на вработените и добавувачите		(1.227.975)	(1.114.364)
Оперативни приходи		59.680	59.760
Оперативни расходи		(97.649)	(311.579)
ПТ од оперативни активности пред промените во Средства и Обврски		2.709.361	2.716.588
Зголемување/намалување на оперативните средства		(3.015.197)	(3.739.072)
Нето (зголемување)/намалување на финансиски средства ОВОСД		11.790	(335.536)
Нето (зголемување)/намалување на кредити и побарувања		(3.800.952)	(3.585.304)
Нето (зголемување)/намалување на останати финан.средства		99.632	(207.528)
Нето (зголемување)/намалување на нетековни средства расположливи за продажба		587.247	-
Нето (зголемување)/намалување на останати средства		87.086	389.296
Зголемување/(намалување) на оперативните обврски		4.532.970	3.236.374
Нето зголемување/(намалување) на финансиски средства чувани за тргување		-	(76)
Нето зголемување/(намалување) на обврските по АНВ		4.572.674	3.429.048
Нето зголемување/(намалување) на останати финансиски обврски		(34.675)	(201.780)
Нето зголемување/(намалување) на останати обврски		(5.029)	9.182
Паричен тек од оперативни активности		4.227.128	2.213.890
Платен данок на добивка (поврат)		(312.085)	(239.643)
Нето паричен тек од оперативни активности		3.915.049	1.974.247
ПАРИЧЕН ТЕК ОД ИНВЕСТИЦИОНИ АКТИВНОСТИ			
Приходи од инвестициони активности		4.616.735	-
Приходи од продажба на матријални средства и недвижности		8.132	-
Приходи од продажба на долж. инструменти по АНВ		4.608.603	-
Готовински плаќања за инвестициони активности		(6.700.035)	(92.531)
(Готовински плаќања за стекнување материјални средства и инвестиции во недвижности)		(95.595)	(60.375)
(Готовински плаќања за стекнување на нематријални средства)		(60.702)	(32.156)
(Готовински плаќања за стекнување на долж. инструменти по АНВ)		(6.543.738)	-
Нето готовина од инвестициони активности		(2.083.300)	(92.531)

Извештај за паричен тек (продолжение)

ПАРИЧЕН ТЕК ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ

Парични средства од финансиски активности	553.444	-
Парични средства од субординирани обврски	553.444	-
Готовински плаќања за финансиски активности	(1.269.048)	(847.495)
(Платени дивиденди)	(531.145)	(847.495)
(Готовинска отплата на субординирани обврски)	(737.903)	-
Нето паричен тек од финансиски активности	(715.604)	(847.495)
Нето зголемување на паричните средства и паричните еквиваленти	1.116.145	1.034.221
Нето движење на паричните средства и паричните еквиваленти	1.116.145	1.034.221

Овие финансиски извештаи се одобрени од Управниот одбор на 19.04.2019 година и потпишани во нивно име од:

Гинтер Фриедл
Член на Управен одбор

Дамир Кудер
Член на Управен одбор

Антонио Аргир
Претседател
на Управен одбор

1 Општи информации

1.1 Вовед

НЛБ Банка АД Скопје (во натамошниот текст: Банката) е акционерско друштво регистрирано и со седиште во Република Северна Македонија. Банката е подружница на Нова Љубљанска Банка д.д Љубљана, која поседува 86,97% (2017: 86,97%) од акциите со право на глас на Банката. Акциите на Банката котираат на официјалниот пазар на Македонска Берза АД Скопје на суб-сегментот Задолжителна котација – обични акции регистрирани под ИСИН: " MKTNBA101019". На 14 ноември 2018 на Љубљанската Берза под ознака NLBR се вклучени 20.000.000 акции на НЛБ д.д. Љубљана, кои берзата ги класификуваше на берзата како – Прва Котација. Во исто време, акциите на НЛБ д.д. беа тргувани на главниот пазар на Лондоската Берза под ознака "NLB".

Република Словенија која беше доминантен сопственик на НЛБ д.д. продаде 11.818.181 акции на НЛБ д.д. во постапка на јавна продажба, по цена од 51,5 ЕУР по акција, со што ја исполни обврската на Европската Комисија до 31 Декември 2018 за приватизација на Банката. Во текот на 2019 година, ќе продолжи продажбата на акциите од НЛБ д.д. во сопственост на Р. Словенија до 75% минус една обична акција. Република Словенија ќе остане најголем поединечен акционер.

Адресата на регистрираното седиште на НЛБ Банка АД Скопје е следната:

*ул. Мајка Тереза бр. 1, п.фах 702,
Скопје, Општина Центар
1000 Скопје,
Република Македонија*

Банката има овластување да ги извршува сите банкарски активности во согласност со Закон за Банки. Главните активности вклучуваат одобрување на кредити на клиенти, примање на депозити, размена на девизни средства, платен промет во земјата и странство и банкарски услуги за физички лица. Дополнително, обезбедува средства за финансирање на компании за извозни и увозни цели.

На 12 декември 2017 година, Банката потпиша спогодба за продажба на придруженото друштво на Банката – НЛБ Нов Пензиски Фонд со Сава Ре д.д Љубљана. Банката го изгуби своето значајно влијание во НЛБ Нов Пензиски Фонд АД Скопје и го прекнижи како нетековни средства чувани за продажба.

На 14 март 2018, договорот за продажба на НЛБ Нов Пензиски Фонд беше реализиран и Банката реализираше добивка од продажбата во износ од МКД 368.883 илјади. Со трансакцијата Банката го искнижи од својата евиденција вложувањето во Нетековни средства чувани за продажба.

Овие финансиски извештаи се одобрени за издавање од Надзорниот одбор на 25.04.2019 година.

1 Општи информации (продолжува)**1.1 Вовед (продолжува)****Директори**

Имињата на членовите на Управниот Одбор и директори на сектори во Банката кои работеа во текот на финансиската година и до датумот на овој извештај се:

Претседател на Управен одбор	Антонио Аргир
Член на Управен одбор	Дамир Кудер
Член на Управен одбор (од Декември 2018)	Гинтер Фриедл
Директор на Сектор за платни системи , Помошник на Управен одбор (од Мај 2018)	Игор Давчевски
Директор на Деловен Сектор за финансиски пазари и средства	Јасмина Мојсиевска
Директор на Сектор за финансиско управување	Донка Марковска
Директор на Сектор за работа со готовина и депо	Игор Митровски
Директор на Сектор за внатрешна ревизија	Љиљана Настоска
Директор на Сектор за логистика на продажбата	Слаѓана Белева
Директор на Деловен сектор за управување со продажна мрежа	Маја Ставрева Стојанова
Директор на Сектор за управување со проблематични пласмани и интензивен третман на клиентите	Зоран Грнчаровски
Директор на Сектор за информатичка технологија	Александар Мисовски
Директор на Деловен Сектор за работа со корпоративни клиенти	Билјана Степанулеска Почевска
Директор на Сектор за управување со ризици	Богоја Китанчев
Директор на Сектор за правни работи и секретаријат	Виолета Јанева
Директор на Сектор за логистика (од Јули 2018)	Игор Кацарски
Раководител на Служба за усогласеност и информациона сигурност (од Јули 2018)	Ирена Бачановиќ Каракашев
Директор на Сектор за кредитна анализа и администрација (од Август 2018)	Бобан Попевски
Директор на Сектор за развој на понуда и маркетинг (од Август 2018)	Љупка Ѓоргиевска

1 Општи информации (продолжува)

1.2 Деловно окружување на Банката

Македонската економија во 2018 година забележа умерено закрепнување на економскиот раст по претходен период на стагнација како резултат на политичката и финансиската криза. Во текот на годината, според реализираните податоци од реалниот сектор, домашните и странските институции извршија ревизија на очекуваниот раст на макроекономските показатели.

Во март 2018 година, меѓународната рејтинг агенција "S & P Global Ratings" го потврди кредитниот рејтинг на Македонија со "ББ / Б" со стабилни изгледи како резултат на подобрување на политичката средина, како и позитивната рамнотежа помеѓу ризиците од растечкиот јавен долг, политичка несигурност и позитивен економски просперитет. Исто така, на самиот почеток на 2019 година, меѓународната рејтинг агенција "Fitch" го потврди кредитниот рејтинг "ББ" на Република Северна Македонија со позитивен изглед, нагласувајќи го долгорочното одржување на ниската инфлација, стабилниот економски раст и финансиската стабилност како една од клучните предности на македонската економија. Меѓународниот монетарен фонд (ММФ) во 2018 година изврши редовен годишен преглед на македонската економија. Во однос на макроекономските движења, ММФ очекува економскиот раст во земјата да се забрза на 2,8% во 2019 година, поддржан од обновувањето на инвестициската активност и 3,4% на среден рок. Според ММФ, зголемениот глобален протекционизам и заострувањето на меѓународните финансиски услови се клучни негативни ризици за макроекономските перспективи во нашата земја. Од друга страна, како позитивен ризик се истакнува и забрзувањето на процесот на структурни реформи и започнувањето на преговорите за пристапување во Европската унија и НАТО.

Стапката на раст на БДП што ја постигна македонската економија за 2018 година изнесува 2,7%. Солидни стапки на раст од 4,5% и 9,6% беа регистрирани кај личната и јавната потрошувачка, соодветно, во споредба со истиот период за претходната година, земајќи ги предвид тековните цени, додека стапката на раст од 7,1% бележи и бруто-инвестициите. Личната потрошувачка е поддржана од растот на вработеноста и кредитирањето на домаќинствата, како и растот на солидниот извоз. Од аспект на производството, најголем дел од секторите забележаа раст, Производствен сектор за 8.6%, Трговија и транспорт за 14.3%, Професионални и технички дејности за 15%, Градежниот сектор за 2,7% и намалување на стапката во секторот Земјоделство за 2,7%.

Индустриското производство во 2018 година е повисоко за 5,4% во споредба со 2017 година. Растот е резултат на остварениот пораст од 6,5% во секторот Преработувачка индустрија и 2,6% во секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација. Секторот Рударство и вадење камен забележа пад од 1,4%. Зголемувањето на производствениот сектор е резултат на зголеменото производство во следните оддели: Производство на прехранбени производи (3,4%), Производство на пијалаци (3,5%), Производство на моторни возила, приколки и полуприколки (26,2%), Производство на машини и опрема, неспомнати на друго место (15.9%), итн.

Стапката на невработеност продолжи да се намалува во 2018 година и до крајот на Q4 2018 изнесуваше 19,4% (21,9% во Q2017).

Просечната стапка на инфлација измерена со трошоците за живот во 2018 година изнесува 1,5% (2017: 1,4%), додека просечната стапка на малопродажни цени се зголеми за 2,7%.

Девизниот курс денар / евро остана стабилен, без значителни флукуации, поддржани со дознаки, како и подобри остварувања на нето-извозот над увозот.

Каматната стапка на благајнички записи во 2018 година беше три пати намалена од Националната банка на Република Северна Македонија (НБРМ), од 3,25% на 3,00% во март 2018 година, на 2,75% во август 2018 година и на 2,50% во декември 2018 година. Земајќи го во предвид ова монетарно олеснување, поставувањето на монетарната политика се оценува како адекватна чија цел е да ја поддржи целокупната активност во економијата, притоа одржувајќи стабилни очекувања на економските субјекти и нивната доверба. Истовремено, се констатира

1. Општи информации (продолжува)

1.2 Деловно окружување на Банката (продолжува)

дека олабавувањето на монетарната политика во текот на годината ги одразува поволните движења на девизниот пазар, малите производни разлики и умерената инфлација.

Растот на кредитите достигна зголемување од 7,3% во однос на 2017 година, предводен од секторот население кој се зголеми за 10,3%, додека корпоративните кредити се зголемија за 4,5% во однос на 2017 година. Депозитите од небанкарскиот сектор се зголемија за 10,5% споредено со 2017, од кои депозитите од население се зголемија за 9,5%, а депозитите на претпријатијата се зголемија за 9,5%.

Квалитетот на кредитното портфолио се подобри со учеството на нефункционалните кредити од 5,2% (2017: 6,3%). Секторот домаќинства го задржа истото ниво од 2,4%, додека корпоративниот сектор го намали учеството на нефункционалните кредити на 7,8% од 9,8% во 2017 година. Нето добивката на банкарскиот сектор во 2018 година се зголеми за 27,4% во споредба со 2017 година.

2 Преглед на значајните сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при составување на финансиските извештаи се наведени во понатамошниот текст. Овие политики континуирано се применувани низ сите прикажани години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1 Основа за изготвување на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) издадени од Одборот за Меѓународни Сметководствени Стандарди (ОМСС).

Овие поединечни финансиски извештаи се составени од: Биланс на успех и Извештај за останата сеопфатна добивка, Извештај за финансиска состојба, Извештај за промени во капиталот, Извештај за паричен тек, значајни сметководствени политики и белешки кон финансиските извештаи.

Банката го презентира Извештајот за финансиска состојба по редослед на ликвидност. Анализата за наплатливоста или порамнувањето во рок од 12 месеци по датумот на известување (тековни) и повеќе од 12 месеци по датумот на известување (тековни) и повеќе од 12 месеци по датумот на известување (нетековни) се презентирани во Белешка 47.

Финансиските извештаи се изготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка (ОВОСД) во согласност со МСФИ 9, средства расположливи за продажба во согласност со МСС 39, дериватни средства и обврски, преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања и вложувања во недвижности кои се признаваат според објективна вредност и се подготвени врз основа на принципот на континуитет.

Подготовката на финансиските извештаи во согласност со МСФИ бара користење на определени критични сметководствени проценки. Исто така бара и расудување на раководството при примената на сметководствените политики на Банката. Областите коишто бараат повисоко ниво на расудување или сложеност или областите каде што претпоставките и оценките се значајни за финансиските извештаи се прикажани во Белешка 4.

а) Промени во сметководствената политика и обелоденувањата

Усвоените сметководствени политики се конзистентни со оние од претходната финансиска година, освен следниве измени на МСФИ кои беа усвоени од Банката од 1 јануари 2018 година:

- **МСФИ 9 Финансиски инструменти**

Финалната верзија на МСФИ 9 Финансиски Инструменти ги рефлектира сите фази од проектот за финансиски инструменти и го заменува МСС 39 Финансиски Инструменти: Признавање и Мерење и сите претходни верзии на МСФИ 9. Стандардот воведува нови барања за класификација и мерење, оштетување и сметководство за хеџинг. Банката ги исполни барањата на стандардот на 1 јануари 2018 година. Информацијата за ефектите од преминот на МСФИ 9 со 1 јануари 2018 се прикажани во белешка 2.31.

- **МСФИ 15: Приходи од договори со клиенти**

МСФИ 15 воспоставува модел од пет чекори кој ќе се применува на приходи заработени од договори со клиенти (со ограничени исклучоци), без оглед на видот на трансакции на приходи или индустрија. Барањата на стандардот исто така ќе се применуваат на признавањето и мерењето на добивки и загуби од продажба на некои нефинансиски средства кои не се производ на вообичаените активности на ентитетот (на пример: продажба на недвижности, постројки и опрема или на нематеријални средства). Ќе бидат потребни обемни обелоденувања, вклучувајќи и

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**2.1 Основа за изготвување на финансиските извештаи (продолжува)****а) Промени во сметководствената политика и обелоденувањето (продолжува)**

расчленување на вкупните приходи, информации за обврски за реализација, промени во состојбите на сметките на средствата и обврските на договорот и помеѓу периоди и клучните одлуки и проценки. Банката го усвои МСФИ 15 користејќи го модифицираниот ретроспективен метод на усвојување со датумот на првична примена од 1 јануари 2018 година. Банката избра да го примени стандардот на сите договори од 1 јануари 2018 година. Компаративните информации не беа преработени и продолжуваат да се пријавуваат според МСС 18 и поврзаните толкувања. Банката направи проценка и заклучи дека овој стандард нема никакво влијание на финансиската позиција или остварувањата на Банката.

МСФИ 15 Приходи од договори со клиенти (Појаснувања)

Целта на Појаснувањата е да ги појасни намерите на Одборот за Меѓународни Сметководствени Стандарди (ОМСС) при формулирање на барањата во МСФИ 15 Приходи од договори со клиенти, особено сметководството при идентификување на обврски за реализација дополнувајќи го речникот на принцип на "посебно идентификувани" од принципот на главни наспроти агентски, во зависност од тоа дали ентитетот е главен или агент како и апликации за принципот на контрола и за лиценцирање кои обезбедуваат дополнителни насоки за сметководство за интелектуална сопственост и авторски права. Појаснувањата, исто така, обезбедуваат дополнителни практични цели за субјектите кои или го применуваат МСФИ 15 целосно ретроспективно или кои избираат да го применат изменетиот ретроспективен период. Стандардот нема никакво влијание врз финансиската состојба или успешноста на Банката.

- **МСФИ 2: Класификација и мерење на трансакции на плаќање врз основа на акции (амандмани)**

Измените ги обезбедуваат условите за сметководство за ефектите од условите за стекнување и нестекнување на услови за мерење на исплати засновани на готовина, за трансакции со плаќање преку акции со можност за нето порамнување за даночни обврски за задржување и за измени на условите како и условите на плаќање засновани на акции, што ја менува класификацијата на трансакцијата од готовинско плаќање во капитал. Измените немаа никакво влијание врз финансиската состојба или успешноста на Банката.

- **МСС 40: Трансфери во Вложување во недвижности (амандмани)**

Амандманите појаснуваат кога ентитетот треба да го пренесе имотот, вклучувајќи го имотот што претставува инвестиција во тек, во или надвор од вложување во недвижности. Измените наведуваат дека промена во користењето се случува кога имотот ги исполнува или престанува да ги исполнува дефинициите за вложување во недвижности и постојат докази за промена во користењето. Само промена во намерите на управата за користење на имот не дава доказ за промена во користењето. Измените немаа никакво влијание врз финансиската состојба или успешноста на Банката.

- **ТОЛКУВАЊЕ НА КТМФИ 22: Трансакции во странска валута и разгледувања на авансите**

Толкувањето го појаснува сметководството за трансакции кои вклучуваат примање или исплата на аванс во странска валута. Толкувањето ги опфаќа девизните трансакции кога ентитетот го признава немонетарното средство или немонетарната обврска која произлегува од плаќањето или примање на аванс пред ентитетот да го признае поврзаното средство, расход или приход. Толкувањето наведува дека датумот на трансакцијата, заради утврдување на девизниот курс, е датумот на првично признавање на немонетарно средство или одложена обврска. Доколку има повеќе плаќања или примени аванси, тогаш ентитетот мора да утврди датум на трансакциите за секое плаќање или примање на аванс. Толкувањата немаа никакво влијание врз финансиската

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.1 Основа за изготвување на финансиските извештаи (продолжува)

а) Промени во сметководствената политика и обелоденувањето (продолжува)

состојба или перформанси на Банката.

ОМСС ги издаде **Годишните подобрувања на МСФИ 2014 - 2016 година**, што претставува колекција на измени на МСФИ. Измените немаа никакво влијание врз финансиската состојба или перформанси на Банката.

б) Стандарди кои се издадени, но сепак не се ефективни и не се порано усвоени

- **МСФИ 16: Наем**

Стандардот важи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година. МСФИ 16 ги поставува принципите за признавање, мерење, презентирање и обелоденување на наемите за двете страни на договорот односно наемопримачот и наемодавачот. Новиот стандард бара повеќето наеми да се признаат во финансиските извештаи на наемопримачот.

Наемопримачите ќе имаат единствен сметководствен модел за сите наеми, со одредени исклучоци. Сметководството на наемодавачот е значително непроменето. Банката ги провери договорите за наем и го оцени ефектот од Стандардот. На 1 јануари 2019 година, нето сегашната вредност на сите договори за наем кои ги исполнуваат условите на МСФИ 16 е МКД 208.475 илјади и ќе се евидентираат како средства под наем и обврски за наем.

- **Амандман во МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи и МСС 28 Вложувања во придружени друштва и заеднички вложувања: Продажба или придонес на средствата помеѓу инвеститорот и придруженото друштво или заедничко вложување**

Амандманите се однесуваат на потврдена неконзистентност помеѓу барањата во МСФИ 10 и оние во МСС 28, во справувањето со продажбата или придонесот на средствата помеѓу инвеститорот и неговото придружено друштво или заедничко вложување. Главната последица на амандманите е тоа што целата добивка или загуба се признава кога трансакцијата вклучува бизнис (без разлика дали потпаѓа под подружници или не). Делумна добивка или загуба се признава кога трансакцијата вклучува средства кои не се дел од бизнисот, дури и ако тие средства припаѓаат во подружницата. Во декември 2015 година, ОМСС го одложи датумот на влегување во сила на оваа измена на неодредено време во очекување на исходот од својот истражувачки проект за сметководството на метод на главнина. Овој Стандард нема никакво влијание врз финансиската состојба или перформансите на Банката.

- **МСФИ 9: Карактеристики на претплати со негативен надоместок (Амандман)**

Амандманот е во сила за годишни периоди на известување кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година со дозвола за порана примена. Амандманот дозволува финансиските средства со карактеристики на претплати кои дозволуваат или бараат договорна страна или да плати или да добие разумна компензација за предвремено раскинување на договорот (така што, од гледна точка на имателот на средството може да има "негативен надомест"), да се мерат по амортизирана набавна вредност или по објективна вредност преку Останата сеопфатна добивка. Банката во моментот е во процес на оценување на потенцијалниот ефект на овој стандард.

- **МСС 28: Долгорочни вложувања во придружени друштва и заеднички вложувања (амандмани)**

Амандманите се применливи за годишните извештајни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година со дозвола за порана примена. Измените се однесуваат на тоа дали мерките, особено барањата за оштетување, на долгорочните вложувања во придружените друштва и заеднички вложувања кои во суштина претставуваат дел од "нето инвестиција" во

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.1 Основа за изготвување на финансиските извештаи (продолжува)

б) Стандарди кои се издадени, но сепак не се ефективни и не се порано усвоени (продолжува)

придруженото друштво или заедничкото вложување, треба да се регулираат со МСФИ 9, МСС 28 или комбинација од двете. Амандманите објаснуваат дека ентитетот применува МСФИ 9 - Финансиски инструменти, пред да го примени МСС 28, на таквите долгорочни вложувања за кои не се применува методот на главнина. При примената на МСФИ 9, ентитетот не ги зема предвид прилагодувањата на сметководствената вредност на долгорочните вложувања што произлегуваат од примената на МСС 28. Овој Стандард нема никакво влијание врз финансиската состојба или перформансите на Банката.

- **Толкување на КТМФИ 23: Неизвесност околу третманот на данок на добивка**

Толкувањето се применува за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година со дозвола за порана примена. Толкувањето се осврнува на сметководството на даноците на добивка кога даночните третмани вклучуваат неизвесност што влијаат на примената на МСС 12. Толкувањето дава насоки за разгледување на неизвесните даночни третмани одделно или заедно, испитување од страна на даночните органи, соодветен метод за да ја одрази неизвесноста и сметководство за промените во факти и околности. Овој Стандард нема никакво влијание врз финансиската состојба или перформанси на Банката.

- **МСС 19: Планирани измени, ограничувања или порамнувања (амандмани)**

Измените се применуваат за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година со дозвола за порана примена. Амандманите бараат од ентитетите да ги користат ажурираните актуарски претпоставки за да ги утврдат тековните трошоци за услуги и нето камата за остатокот од годишниот извештаен период по измена на планот, настанато ограничување или порамнување. Амандманите, исто така, појаснуваат како сметководството на промени во планот, ограничувања или порамнувања влијаат врз примената на барањата за ограничување на средствата. Овој Стандард нема никакво влијание врз финансиската состојба или перформанси на Банката.

- **Концептуална рамка на МСФИ стандардите**

ОМСС ја издаде ревидираната Концептуална рамка за финансиско известување на 29 март 2018 година. Концептуалната рамка поставува сеопфатен сет на концепти за финансиско известување, поставување стандарди, упатства за оние кои учествуваат во развивање на конзистентни сметководствени политики и помош на другите во нивните напори за разбирање и интерпретирање на стандардите. ОМСС, исто така, издаде посебен придружен документ, Амандмани за упатување кон концептуалната рамка во МСФИ стандардите, со кои се уредуваат амандманите на засегнатите стандарди со цел да се ажурираат упатствата на ревидираната Концептуална рамка. Нивната цел е да ја поддржи транзицијата кон ревидираната Концептуална рамка за компании кои развиваат сметководствени политики кои ја користат Концептуалната рамка кога ниту еден стандард на МСФИ не се применува на одредена трансакција. За оние кои подготвуваат и кои развиваат сметководствени политики врз основа на Концептуалната рамка, таа е ефективна за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2020 година.

- **МСФИ 3: Деловни комбинации (амандмани)**

ОМСС издаде амандмани во Дефиницијата за бизнис (измени на МСФИ 3) со цел решавање на тешкотиите што произлегуваат кога ентитетот ќе утврдува дали има стекнато бизнис или група на средства. Измените се ефективни за деловни комбинации за кои датумот на стекнување е во првиот годишен извештаен период кој започнува на или по 1 јануари 2020 година и на стекнати средства што се појавуваат на или по почетокот на тој период, со дозвола за порана примена. Измените немаат никакво влијание врз финансиската состојба или перформансите на Банката.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.1 Основа за изготвување на финансиските извештаи (продолжува)

б) Стандарди кои се издадени, но сепак не се ефективни и не се порано усвоени (продолжува)

- **МСС 1 Презентација на финансиски извештаи и МСС 8 Сметководствени политики, промени во сметководствените проценки и грешки: Дефиниција на "материјалност" (амандмани)**

Измените се применливи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2020 година со дозволена порана примена. Амандманите ја појаснуваат дефиницијата за материјалност и како таа треба да се примени. Новата дефиниција наведува дека "Информацијата е материјална доколку нејзиното испуштање, погрешно прикажување или нејасност може разумно да се очекува да влијае врз одлуките што ги носат примарните корисници на финансиските извештаи врз основа на тие финансиски извештаи, кои обезбедуваат финансиски информации за одредени известувачки ентитети ". Покрај тоа, објаснувањата кои ја придружуваат дефиницијата се подобри. Амандманите, исто така, осигуруваат дека дефиницијата на материјалност е конзистентна во сите стандарди на МСФИ. Измените немаа никакво влијание врз финансиската состојба или успешноста на Банката.

ОМСС ги издаде Годишните подобрувања на МСФИ 2015 - 2017 Циклус, кој претставува збир на измени и дополнувања на МСФИ. Измените се применуваат за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2019 година со дозвола за порана примена. Измените немаа никакво влијание врз финансиската состојба или перформанси на Банката.

- **МСФИ 3 Деловни комбинации и МСФИ 11 Заеднички вложувања:**

Измените на МСФИ 3 појаснуваат дека кога ентитетот ќе добие контрола врз бизнис, кој е заедничко вложување, повторно ги мери претходните вложувања во тој бизнис. Измените на МСФИ 11 појаснуваат дека кога ентитетот ќе се стекне со заедничка контрола врз бизнис кој е заедничко вложување ентитетот не ги премерува претходните вложувања во тој бизнис. МСС 12 Даноци на добивка: Со измените се појаснува дека последиците на данокот на добивка на финансиски инструменти класифицирани како сопственички треба да се признае според местото каде што биле признаени минатите трансакции или настани кои генерирале добивка.

МСС 23 Трошоци за позајмување: Со измените се појаснува ставот 14 од стандардот во кој, кога квалификуваното средство е подготвено за неговата намена или продажба, а делот од кредитот за конкретното квалификувано средство останува неплатено во тој момент, кредитот треба да биде вклучен во фондот од кој ентитетот позајмува генерално.

2.2 Странски валути

(а) Функционална и известувачка валута

Ставките вклучени во финансиските извештаи на Банката се мерени користејќи ја валутата на локалната економска средина во којашто работи Банката („функционална валута“). Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари („МКД“), којашто е функционална и известувачка валута.

(б) Трансакции и состојби

Деловните трансакции во странска валута се искажуваат во функционалната валута според важечкиот среден курс на датумот на трансакциите според курсната листа од Народна Банка на Република Северна Македонија. Добивките и загубите од курсни разлики кои произлегуваат од

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.2 Странски валути (продолжува)

порамнување на такви трансакции и од сведувањето на годишните курсеви на монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута се признати во Билансот на успех.

Промените на објективната вредност на хартиите од вредност деноминирани во странска валута, класифицирани како средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка во согласност со МСФИ 9 и средства класифицирани како расположливи за продажба во согласност со МСС 39, се прикажуваат како курсни разлики кои произлегуваат од промени во амортизираната вредност на хартиите и други промени во сметководствената вредност на хартиите.

Курсните разлики што произлегуваат од промените во амортизираната набавната вредност се признаваат во Билансот на успех.

Курсните разлики на немонетарните ставки, како на пример акции коишто се вреднуваат по објективна вредност преку Билансот на успех, се искажуваат како дел од добивка или загуба од објективната вредност. Курсните разлики на немонетарните ставки, како на пример акциите класифицирани како финансиски средства расположливи за продажба, се вклучени во ревалоризационите резерви на капиталот.

Добивките и загубите кои се резултат на купувања и продажби на странски валути кои биле наменети за тргување се вклучени во Билансот на успех како нето добивки/загуби од финансиски средства за тргување.

Странските валути со кои работи Банката главно се еврото (ЕУР) доларот на САД (УСД) и швајцарските франци (ЦХФ). Девизните курсеви кои се користат за искажување на 31 декември 2018 година и 2017 година беа следниве:

	2018	2017
	МКД	МКД
1 ЕУР	61,49	61,49
1 УСД	53,69	51,27
1ЦХФ	54,77	52,55

2.3 Финансиски средства

НЛБ Банка го усвои МСФИ 9 како што беше издаден од страна на ОМСС во јули 2014 година со датум на транзиција од 1 јануари 2018 година, што резултираше со промени во сметководствените политики за признавање, класификација и мерење на финансиски инструменти и оштетување на финансиските средства.

а) Класификација и мерење според МСФИ 9

Од гледна точка на класификација и мерење, МСФИ 9 бара сите финансиски должнички средства да бидат проценети врз основа на комбинација од деловниот модел на Банката за управување со средствата и карактеристиките на договорениот паричен тек на инструментите. Категориите за мерење според МСС 39 на финансиски средства се заменети со:

- Финансиски средства, мерени по амортизирана набавна вредност (АНВ);
- Финансиски средства по објективна вредност преку Останата сеопфатна добивка (ОВОСД);
- Финансиски средства за тргување (ОВБУ) и
- Финансиски средства кои не се за тргување, кои се мерат по објективна вредност преку Биланс на успех (ОВБУ).

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

Финансиски средства мерени по АНВ

Финансиските средства се мерат по АНВ доколку тие се чуваат во деловен модел за наплата на договорните парични текови ("чувани за наплата"), и доколку паричните текови се само наплати на главницата и каматата ("СППИ") на неотплатената главница.

Кредити и побарувања се финансиски средства кои ги исполнуваат условите на СППИ. Тие се средства со фиксни или определиви плаќања кои произлегуваат од банки и оние купени на секундарен пазар, односно кои не котираат на активен пазар. Кредитите на финансиските институции дадени под договор за реоткуп ("обратна репо") се прикажуваат посебно како одобрени кредити за кои како колатерал се даваат хартии од вредност. Заложените хартии од вредност се евидентираат на вонбилансни сметки. Кредитите и побарувањата на други комитенти вклучуваат кредити и побарувања од различни клиенти, кои ги исполнуваат условите на СППИ. Кредитите и побарувања на банки вклучуваат трансакции на пазарот на пари, орочени депозити во банки и кредити дадени на банки и штедилници.

Кредитите и побарувањата првично се признаваат кога Банката ќе стане странка на договорните одредби на инструментот или кога средствата се испорачани. Кредитите и побарувањата првично се мерат по набавна (објективна) вредност и последователно се мерат по амортизирана набавна вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка. Трансакциските трошоци кои се директно поврзани со стекнување или емисија се вклучени во почетното мерење на побарувањата по кредити. По почетното признавање, кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка.

Банката има должнички хартии од вредност по АНВ кои се чуваат заради наплата на договорните парични текови и ги исполнуваат условите на СППИ (Банката очекува парични текови на одредени датуми "само наплата на главница и каматата"). Оваа категорија ги опфаќа вложувањата во обврзници и хартии од вредност со фиксен приход (издадени од небанкарски институции) кои не се тргуваат на активен пазар и коишто не се назначени при почетното признавање како средства кои се објектната вредност преку билансот на успех или Финансиските средства по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка.

Овие финансиски средства се признаваат во Извештајот за финансиска состојба на датумот на тргување.

Банката првично ги признава должничките хартии од вредност по нивната цена, што е еднаква на објективната вредност плус трансакциските трошоци кои директно се припишуваат на стекнувањето на средството. Обично трансакциската цена се третира како објективна вредност на финансиското средство.

По почетното признавање, должничките хартии од вредност се мерат по амортизирана набавна вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

Финансиските средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка (ОВОСД) се чуваат во рамките на деловен модел заради наплата на договорните парични текови и / или продажба, финансиски средства во должнички хартии од вредност: благајнички записи, државни записи, државни обврзници и сопственички хартии од вредност.

За да се утврди објективната вредност на финансиските средства кои котираат на активен пазар се користи тековната куповна цена. Добивките и загубите кои произлегуваат од промените на

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

објективната вредност се еднакви на разликата помеѓу амортизираната набавна вредност и тековната објективна вредност на средството. Тие се признаваат директно во капиталот и се прикажуваат одделно од капиталот во посебна позиција "Ревалоризациони резерви". Во финансиските извештаи на Банката, износите на загубите за оштетување на должничките хартии од вредност се прикажува во ставката "Ревалоризациска резерва".

Банката го депризнава финансиското средство кога истекуваат договорните права за стекнување на паричните текови од финансиското средство или кога Банката ги пренела правата на паричните текови од средството преку трансакција во која сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство се пренесуваат на друг.

Должничките финансиски инструменти се мерат по ОВОСД доколку се чуваат во деловен модел за прибирање на договорните парични текови и продажба ("чувани за наплата и за продажба"), и доколку паричните текови се само плаќања на главницата и каматата на неотплатената главница. ОВОСД резултира во тоа должничките инструменти да бидат признаени по објективна вредност во Извештајот за финансиска состојба и по АНВ во Билансот на успех. Добивките и загубите, со исклучок на очекуваните кредитни загуби и курсни разлики, се признаваат во Останата сеопфатна добивка кога инструментот се депризнава. При депризнавање на должнички финансиски инструмент, кумулативните добивки и загуби претходно признаени во Останата сеопфатна добивка се прекласифицираат во Билансот на успех.

Сопственичките инструменти кои не се за тргување може да бидат определени како по ОВОСД, без последователна рекласификација на добивките или загубите во Билансот на успех, освен за дивидендите кои се признаваат во Билансот на успех.

Од 1 јануари 2018 година, за сопственички инструменти износите во ревалоризационите резерви може да се прекласифицираат во друга категорија на резерви и не може да се признаат во Билансот на успех.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку Билансот на успех

Сите останати финансиски средства задолжително се мерат по ОВБУ, вклучувајќи ги и финансиските средства во рамките на други деловни модели како што се финансиските средства кои се мерат по објективна вредност или се чуваат за тргување и финансиски средства со договорни парични текови, кои не се само плаќања на главница и камата на неотплатената главница.

Финансиските средства мерени по објективна вредност преку Билансот на успех иницијално се признаваат по објективна вредност. Трансакциските трошоци на овие средства не се вклучени во износот по кој првично се мери инструментот. Тие се евидентираат веднаш во Билансот на успех во приходи/расходите од провизии и провизии.

Добивките и загубите коишто произлегуваат од промените на објективната вредност се вклучени во Билансот на успех во периодот во којшто се јавуваат на позицијата Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност.

Приходите и расходите по основ на камати и приходите и расходите од дивиденди се вклучени заедно со добивките и загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност и се признаваат во Билансот на успех во нето добивки / (загуби) на финансиски инструменти класифицирани како чувани за тргување.

По почетното признавање, финансиските средства по објективна вредност преку Билансот на успех се мерат по објективна вредност (објективната вредност е куповната цена на средствата и

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

продажната цена на обврските), без намалување на трансакциските трошоци кои можат да настанат при продажба или отуѓување.

Финансиско средство се класификува за тргување доколку е:

- стекнато за цели на продажба во блиска иднина;
- дел од портфолио на идентификувани финансиски инструменти кои се управуваат групно и за кои има евиденција за неодамнешно настанато тргување и реализирана добивка во краток период или
- дериватив кои не се чува за управување со ризици или за заштита од ризик.

Финансиските средства и деривати кои се чуваат за тргување во Извештајот за финансиска состојба се прикажани како Средства за тргување.

Добивките и загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност се вклучени во добивката или загубата во периодот во којшто се настанати на позицијата Нето приходи од тргување.

Банката презема активности за управување со ризиците за да ја намали изложеноста на различни финансиски ризици на финансиските инструменти кои се класифицирани како деривати што се чуваат за управување со ризик.

Банката поседува инструменти чија цена директно или индиректно зависи од девизните курсеви. Дериватите се признаваат кога Банката станува страна на договорните одредби на инструментот (датум на тргување).

Дериватите се депризнаваат од Извештајот за финансиската состојба во случај на реализација, истекување или други причини за депризнавање.

Како и МСС 39, МСФИ 9 вклучува опција за определување на финансиските средства по објективна вредност преку Билансот на успех доколку тоа ја елиминира или значително ја намалува неконзистентноста на мерењето или признавањето кои инаку би произлегле од мерењето на средствата или обврските или признавањето на добивките или загубите врз нив на различна основа.

Утврдување на деловните модели на НЛБ Банка

Банката ги определи своите деловни модели кои се засновани на видливи фактори за различни портфолија кои што најдобро го одразуваат начинот на кој Банката управува со групи на финансиски средства за да ја постигне својата деловна цел, како што се:

- како се оценуваат перформансите на деловниот модел и како финансиските средства кои се чуваат во рамките на тој деловен модел се вреднуваат и се известуваат до клучниот менаџерски персонал;
- како се следи перформансот;
- ризиците што влијаат на остварувањето на деловниот модел и, особено, начинот на кој се управуваат тие ризици;
- како се компензира менаџментот (на пример, дали надоместот се заснова на објективната вредност на средствата или врз основа на наплатата на договорните парични текови);
- очекуваната фреквенција, вредност и време на продажбата;
- кои се мотивите и намерата да се одобрат финансиските средства / обврски и кои цели на бизнисот се сака да се постигнат;
- кои се приходите / расходите што произлегуваат од финансиските средства / обврски;
- кои се идните очекувања на Банката за управување со финансиските средства / обврски, итн.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

Врз основа на анализата на проценката на деловните модели Банката ги усвои следните деловни модели:

- деловен модел за финансиски средства со цел наплата на договорните парични текови при одобрување на кредитна изложеност кон банки и други клиенти;
- деловен модел за финансиски средства со цел наплата на договорните парични текови и деловен модел за финансиски средства со цел наплата на договорните парични текови и/или за продажба, за финансиски средства хартии од вредност во кој припаѓаат: благајнички записи, државни записи и државни обврзници;
- деловен модел за сопственички финансиски средства, кои се мерат по објективна вредност при што промените во објективната вредност ќе се евидентираат во ревалоризациски резерви во рамки на Останата сеопфатна добивка;
- деловен модел за сопственички финансиски средства, кои се мерат по објективна вредност при што промените во објективната вредност ќе се евидентираат во ревалоризациски резерви во рамки на Останата сеопфатна добивка, за сопственички инструменти за кои нема активен пазар и чиешто поседување е утврдено со закон/и или е поврзано со можноста за користење на услугите коишто ги вршат овие институции;
- деловен модел за финансиски обврски со цел плаќање на договорените парични текови за финансиски обврски во кој влегуваат: депозити на банки и други клиенти, издадени должнички хартии од вредност, обврски по кредити и субординирани обврски и
- деловен модел за финансиски обврски со цел чувани за тргување во кои влегуваат финансиски обврски чувани за тргување и деривати за тргување и дериватни обврски чувани за управување со ризик во кои влегуваат деривати за заштита од ризик, вградени деривати и други деривати чувани за управување со ризик.

Во однос на должничките хартии од вредност во деловниот модел "чувани за наплата", продажбата која е поврзана со:

- зголемување на кредитниот ризик на издавачот, ризикот од концентрација, продажби кои се блиску до крајната достасаност или продажби за да се задоволат потребите за ликвидност во случај на стрес сценарио се дозволени. Останатите продажби, кои не се должат на зголемување на кредитниот ризик, сепак може да бидат во согласност со моделот чувани за наплата деловен модел, доколку таквата продажба е инцидентна во однос на целокупниот деловен модел и;
- се незначителни по вредност поединечно и збирно, дури и кога таквата продажба е честа;
- се ретки дури и кога се значајни по вредност.

Преглед на договорните карактеристики на парични текови на инструментите (СППИ тест - само наплата на главницата и камата на неотплатената главница)

Вториот чекор во класификацијата на финансиските средства во портфолијата кои се "чувани за наплата" и "чувани за наплата и за продажба" се однесува на проценката дали договорните парични текови се во согласност со СППИ-тестот. Износот на главницата ја рефлектира објективната вредност при иницијалното признавање намалена за последователните промени, на пр. поради отплата. Каматата мора да претставува само надомест за временската вредност на пари, кредитен ризик, други основни ризици за кредитирање и профитна маргина во согласност со основните карактеристики на кредитирањето. Доколку паричните текови вклучуваат повеќе од *de minimis* изложеност на ризик или нестабилност што не е во согласност со основните карактеристики на кредитите, финансиското средство е задолжително признаено во ОББУ.

Банката го анализира портфолиото "чувани за наплата" и "чувани за наплата и продажба", за стандардизирани продукти на ниво на примерок на производот и за нестандардизирани продукти на ниво на изложеност. Банката воспостави процедура за идентификација на СППИ како дел од редовниот процес на инвестирање со дефинирани одговорности за примарни и секундарни контроли. Посебен акцент е ставен на нови и нестандардни карактеристики на договорите за кредит.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

При премин кон МСФИ 9, од 1 јануари 2018 година, Банката не идентификува изложености кои не го поминаа СППИ-тестот и кои треба да се мерат задолжително по објективна вредност преку Биланс на успех.

Сметководствена политика за модифицирани финансиски средства

Сметководствената политика за модифицирани финансиски средства се разликува за промените на договорните парични текови кои се појавуваат од комерцијални причини и оние кои се јавуваат поради финансиски тешкотии на клиентот. Модификациите на финансиските средства поради комерцијални причини претставуваат депризнавање. Во врска со клиенти во финансиски потешкотии, значајните модификации доведуваат до појава на депризнавање, додека модификациите кои не се значајни (каде што изложеноста на ризици останува скоро иста) не доведува до депризнавање. За вторите Банката признава загуба од модификација.

2.3.1 Прекласификација

Прекласификацијата на должничките финансиски средства од една категорија во друга е можна само ако се случи промена на деловниот модел на Банката за управување со овие средства. Прекласификациите се прават во ретки случаи кога промената на деловниот модел има значително влијание врз работењето на Банката, кога промената се должи на промена на надворешни или внатрешни фактори кои значително влијаат врз активностите на Банката и друго. Одлуката за промена на деловниот модел ја носи раководството на Банката. Доколку постои промена на деловниот модел, Банката мора да ги прекласифицира сите финансиски средства од една од друга категорија. Во такви случаи, прекласифицираните средства продолжуваат да се мерат според начелата на новата категорија перспективно, односно, не се прават корекции на сите претходно признаени добивки или загуби. Прекласификација на вложувањата во сопственички инструменти од една категорија во друга не е дозволено.

2.3.2 Принципи за мерење на вредноста

Банката користи два начини на мерење на вредноста на средствата и обврските:

- принцип на мерење според амортизирана набавна вредност и
- принцип на мерење по објективна вредност.

2.3.2.1 Принцип на мерење по амортизирана набавна вредност

Амортизирана набавна вредност на финансиско средство или финансиска обврска е износот по кој се мери средството или обврската, земајќи ги предвид:

- износот при првичното признавање;
- намален за отплата на главница;
- намалени или зголемени за износот на акумулираната амортизација со користење на методот на ефективна каматна стапка, за секоја разлика помеѓу износот при почетното признавање и износот при достасување и
- намален за исправката на вредност поради оштетување или ненаплативост.

Ефективна каматна стапка

Ефективната каматна стапка е еднаква на стапката што ги дисконтира очекуваните идни парични приливи и одливи на инструментот до датумот на крајната достасаност на инструментот или

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

покроток временски период, доколку е соодветно. Мерењето со користење на методот на ефективна каматна стапка овозможува амортизација на набавната вредност на финансискиот инструмент и на приход / расход од камата во периодот на очекуваното достасување на инструментот.

При пресметувањето на ефективната каматна стапка, треба да се земат во предвид:

- сите очекувани идни парични текови;
- сите платени и / или наплатени провизии и надоместоци кои претставуваат составен дел на ефективната каматна стапка на финансиското средство или обврска (надоместоци за проценка на финансиската состојба, посредување при преговарање за условите на финансискиот инструмент, надоместоците за поднесување барање и обработка на барањето за одобрување на кредити, надоместоци за повлекување на средствата на финансискиот инструмент, редовна месечна провизија за управување со кредитот до конечното доспевање на кредитот кое се наплаќа во истиот момент на задолжување и плаќање на редовна договорна камата итн.);
- трошоци за трансакција директно поврзани со трансакцијата (надоместоци и провизии платени на агенти за продажба, советници, брокери, дилери, надоместоци на регулаторните тела, платени даноци и царина итн.) и
- премии и / или попусти дадени за финансиски инструмент.

При пресметувањето на ефективната каматна стапка, не треба да се земе предвид:

- загуби поради оштетување.

Надоместоците и провизиите кои претставуваат составен дел од ефективната каматна стапка, трансакциските трошоци директно поврзани со трансакцијата и премиите и / или попустите се директно поврзани со одобрувањето на финансискиот инструмент и затоа претставуваат корекција на каматната стапка на финансиското средство или обврска и соодветно се разграничуваат и се признаваат во Билансот на успех како приход од камата, односно расход од камата во периодот на достасување на финансискиот инструмент.

2.3.2.2 Принцип на мерење по објективна вредност

Мерењето по објективна вредност претпоставува дека средството или обврската се разменуваат помеѓу учесниците на пазарот, во нормална трансакција, според моменталните пазарни услови на датумот на мерење.

Објективната вредност се определува на различни начини, во зависност од тоа дали средството или обврската се тргува на активен пазар или не се тргува.

Активен пазар: Објавена цена

Активен пазар е пазарот каде трансакциите со средствата или обврските се вршат со доволна фреквенција и обем, со цел да се обезбедат информации за цените за средствата или обврските. Релевантната котирана пазарна цена за средствата или обврските е онаа во рамките на опсегот помеѓу набавната и продажната цена, што најдобро ја претставува објективната вредност во релевантните услови. Обично се користи сегашната: куповна цена на средството што се чува или обврската која се издава, односно продажната / понудената цена за средството што треба да се стекне или да се чува обврска; просечната пазарна цена или друга цена која е вообичаена, прифатена пазарна пракса.

Отсуство на активен пазар: техники на вреднување

Доколку не постои активен пазар за финансиското средство или обврска, Банката користи техники за вреднување за кои располага со најмногу достапни податоци, со цел да ја утврди објективната вредност на средството или обврската, давајќи предност на податоците што може

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

да се потврдат на пазарот.

Вообичаените техники за вреднување во Банката се: пазарен пристап (се користат котирани цени или други релевантни информации од пазарните трансакции со истите или слични средства или обврски) и приходен пристап (дисконтирана вредност на тековните пазарни очекувања за идните износи (парични текови или приходи и расходи)) на средството или обврската.

При примена на техники за вреднување, Банката:

- користи информации за постигнатите цени на неодамнешни (од последните 6 месеци), нормални, комерцијални трансакции за ист финансиски инструмент помеѓу познати, доброволни страни (доколку се достапни);
- ако нема информации за цените постигнати од неодамнешните трансакции за истиот финансиски инструмент, тогаш, за утврдување на објективната вредност, треба да се примени сегашната пазарна цена на друг инструмент, кој во суштина е ист (во смисла дека е во иста валута и со иста или слична рочност);
- ако информациите за објективната вредност на финансискиот инструмент не можат да се добијат од пазарите, тогаш при утврдувањето на објективната вредност на финансискиот инструмент се користи податоци кои не можат да бидат потврдени на пазарите.

Техниките за вреднување треба да ги опфатат сите фактори кои учесниците на пазарот ги земаат предвид при одредувањето на цената и треба да бидат во согласност со усвоените економски методологии за утврдување на цената на финансиските инструменти.

Банката може да ги промени или да направи промени во техниката на вреднување на финансискиот инструмент, доколку таквата промена се должи на развојот на нови пазари, достапноста на нови информации, промени во условите на пазарот или подобрување на техниките на вреднување, и доколку тоа дава посоодветна објективна вредност на финансиската алатка. Корекции поради промена на техниките на вреднување претставуваат промени во сметководствените проценки во согласност со МСС 8.

Анализата на дисконтираните парични текови е важна и често применувана техника за утврдување на објективната вредност на средствата и обврските. Еден од најважните фактори во примената на оваа техника е одредување на соодветната дисконтна стапка.

Дисконтната стапка треба да ги вклучува несигурностите и ризиците од мерењето на паричните текови кои се поврзани со одредено средство или обврска, како и варијабилноста на тие ризици и несигурности.

Соодветната дисконтна стапка може да се определи како:

- стапка врз основа на тековниот пазарен принос на инструментот или инструмент со слични карактеристики;
- повикување на стапка без ризик коригирана за соодветниот ризик на средствата. При утврдување на дисконтната стапка и двата фактори треба да се земат во предвид поединечно. Стапката без ризик вообичаено се базира на државните обврзници со споредливи карактеристики (валута и рочност) на средствата или обврските за кои ќе се применува дисконтната стапка. Премијата за ризик на средството е еднаква на износот што учесниците на пазарот би ја побарале како компензација за несигурноста на идните парични текови на средството.

Отсуство на активен пазар: сопственички инструменти

Банката ја мери / утврдува објективната вредност на сопственичките инструменти кои немаат тргувана цена на активен пазар и деривати кои се поврзани со нив и кои мора да бидат подмирени со таквите некотирани сопственички инструменти.

Банката ќе ја определи објективната вредност со примена на метод кој најдобро ја одразува објективната вредност на сопственичкиот инструмент. За вложувањата на Банката во сопственички инструменти во одредени специфични институции (како што се КИБС, SWIFT итн.)

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

а) Класификација и мерење според МСФИ 9 (продолжува)

за кои не постои активен пазар и чија сопственост е утврдена со закон и / или е поврзана со можноста за користење на услугите од овие институции, може да се смета дека нивната набавна вредност ја одразува нивната објективна вредност. Банката ги класифицира овие вложувања како финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку Останата сеопфатна добивка.

б) Класификација и мерење според МСС 39

Кредити и побарувања

Кредити и побарувања се недеривативни финансиски средства со фиксни или определиви плаќања кои не се котирали на активен пазар. Тие настануваат кога Банката им обезбедува пари на должниците без намера да тргува со побарувањата. Кредитите и побарувањата првично се признаваат кога Банката ќе стане членка на договорните одредби на инструментот или кога средствата се испорачани. Кредитите и побарувањата првично се мерат по набавна (објективна) вредност и последователно се мерат по амортизирана набавна вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка.

Финансиски средства по објективна вредност преку Билансот на успех

- Финансиски средства кои се чуваат за тргување

Финансиското средство се класифицира како чувано за тргување ако се стекнува главно заради продажба или реоткуп во блиска иднина и за што постојат докази за неодамнешен пример на краткорочна заработка. Средствата кои се чуваат за тргување првично се признаваат по објективна вредност и трансакциските трошоци се евидентираат во Билансот на успех.

Објективната вредност на финансиските средства кои се чуваат за тргување е цената на понудата за средства и цена на побарувачката за обврски. Последователното мерење не ги вклучува трансакционите трошоци.

Добивките и загубите кои произлегуваат од промените на објективната вредност се вклучени во Билансот на успех во периодот во кој настанале. Приходите и расходите по основ на камати и приходи и расходи од дивиденди се вклучени заедно со добивките и загубите кои произлегуваат од промените на објективната вредност и се признаваат во Билансот на успех во нето добивки / (загуби) на финансиски инструменти класифицирани како чувани за тргување.

- Деривати за управување со ризик

Банката презема активности за управување со ризици за да ја намали изложеноста на различни финансиски ризици за финансиските инструменти кои се класифицирани како деривати што се чуваат за управување со ризик.

Банката поседува инструменти чија цена директно или индиректно зависи од девизните курсеви. Дериватите се признаваат кога Банката станува страна на договорните одредби на инструментот (датум на тргување).

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

б) Класификација и мерење според МСС 39 (продолжува)

Финансиски средства расположливи за продажба

Вложувањата расположливи за продажба се оние кои се наменети да се чуваат на неопределено време, кои можат да се продадат како одговор на потребите за ликвидност или промени во каматните стапки, девизните курсеви или цените на капиталот.

Финансиските средства расположливи за продажба иницијално се признаваат по објективна вредност, што претставува паричен надоместок кој ги вклучува сите трансакциски трошоци и последователно се мери по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промените на објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба се еднакви на разликата помеѓу амортизираната набавна вредност и тековната објективна вредност на средството и се признава директно во капиталот, се додека финансиското средство не се депризнае или оштети.

Банката има евиденција на амортизираната вредност на должничките хартии од вредност класифицирани како расположливи за продажба (врз основа на кои во одредени пресметковни периоди се дели приходот врз основа на камата) и објективната вредност. Со продажба на овие средства соодветно се евидентираат и акумулираната амортизација поврзана со средството.

Кога средствата расположливи за продажба се депризнаени или оштетени, кумулативната добивка или загуба претходно признаена во капиталот се признава во Билансот на успех. Сепак, каматата пресметана со користење на методот на ефективна каматна стапка и добивките и загубите од курсни разлики за монетарните средства класифицирани како расположливи за продажба, се признаваат во Билансот на успех, со исклучок на курсни разлики на сопственички хартии од вредност расположливи за продажба кои се признаваат во Останата сеопфатна добивка. Дивидендите на сопственичките инструменти расположливи за продажба се признаваат во добивката или загубата кога е утврдено правото на ентитетот да добие плаќање.

Објективните вредности на котираните вложувања на активните пазари се засновани на тековните цени на понудите, со исклучок на тоа што секој инструмент кој нема котирана пазарна цена на активен пазар и чијашто објективна вредност не може да се измери веродостојно, се искажува според набавната вредност, намалена за загуби поради оштетување.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Вложувањата кои се чуваат до достасување се недеривативни финансиски средства со фиксни или определени плаќања и фиксни рочности за кои раководството на Банката има позитивна намера и способност да ги чува до доспевање. Доколку Банката продаде или прекласифицира повеќе од незначителен износ на средствата кои се чуваат до доспевање (10% од вкупните инвестиции кои се чуваат до доспевање, пред продажба или прекласификација), целата категорија ќе се прекласифицирала како расположливи за продажба. Средствата кои се чуваат до достасување првично се признаваат по објективна вредност, вклучувајќи директни и поединечни трансакциски трошоци и последователно се мерат по амортизирана вредност, со користење на методот на ефективна каматна стапка.

Рекласификација според МСС 39

Финансиските средства кои може да се класификуваат како кредити и побарувања може да се прекласифицираат надвор од категоријата "за тргување" доколку тие повеќе не се чуваат за продажба или реоткуп на истите во блиска иднина. Финансиските средства кои не можат да се класификуваат како кредити и побарувања, може да се пренесат од категоријата чувани за тргување само во ретки случаи. Дополнително, инструментите определени по објективна вредност преку Биланс на успех не може да се прекласифицираат.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.3 Финансиски средства (продолжува)

в) Признавање

Банката првично ги признава кредитите и побарувањата на датумот кога тие настанале. Редовните купувања и продажба на финансиски средства по објективна вредност преку Билансот на успех, кои се чуваат до достасување и расположливи за продажба се признаваат на датумот на тргување - датумот на кој Банката се обврзува да го купи или продаде средството.

г) Депризнавање

Финансиското средство се депризнава кога истекуваат договорните права на паричните текови од финансиското средство или кога финансиското средство се пренесува и преносот се квалификува за депризнавање. Финансиската обврска се депризнава само кога е изгасната, односно кога обврската наведена во договорот е завршена, откажана или истечена.

Депризнавање поради значителна измена на условите за реструктурираните финансиски средства

Банката го депризнава финансиското средство, како што се кредити на коминтенти, кога условите се предоговорени до степен до кој, значително, станува нов заем, со разликата признаена како добивка или загуба од депризнавање, до степен што загубата поради оштетување сеуште не е евидентирана. Новопризнатите кредити се класифицираат како Ниво 1 за целите на мерење на ОКЗ, освен ако новиот кредит се смета како купен првично кредитно оштетен.

Промени кои се квалификуваат за депризнавање се:

- промена на валутата на кредитот;
- замена на долг во капитал;
- иницијалниот договорен должник се заменува со нов должник кој не е поврзана страна (дефиниција МСС 24) со првичната;
- реструктурирани средства кои не го исполнуваат СППИ критериумот и
- други активности каде реструктурираниот кредит не го претставува истиот ризик како и пред реструктурирањето.

2.4 Исправка на финансиските средства

Очекувани кредитни загуби МСФИ 9

IFRS 9 бара промена на моделот од настанати кредитни загуби кон моделот на очекувани кредитни загуби (ОКЗ) што обезбедува непристрасна и проценка базирана на веројатност за настанување на кредитни загуби преку евалуација на можни резултати кои ги вклучуваат предвидувањата за идните економски услови. Моделот на очекувани кредитни загуби бара Банката да ги признае не само кредитните загуби што веќе настанале, туку и загубите што се очекува да настанат во иднина. Потребна е исправка на вредноста за очекуваните кредитни загуби за сите кредити и останатите должнички финансиски инструменти што не се мерат преку фер вредност преку билансот на успех заедно со обврските по заем и договорите за финансиска гаранција.

Исправката на вредноста е базирана на очекувани кредитни загуби врз основа на веројатноста за неплаќање за 12 месеци, а доколку има значаен пораст на кредитниот ризик од првичното признавање, исправката на вредноста е базирана на веројатноста за неплаќање за време на животниот век на финансиското средство (очекувани кредитни загуби за време на целиот животен век на средството). Кога се одлучува дали е зголемен кредитниот ризик од првичното признавање, Банката ги зема во предвид сите расположливи информации, достапни без

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.4 Оштетување на финансиски средства (продолжува)

дополнителни трошоци и напор. Ова ги вклучува квантитативните и квалитативните информации и анализи, базирани на историските податоци, искуството, експертска проценка, вклучувајќи ги предвидувањата.

Класификација низ ниво (stage)

Банката употребува методологија за очекуваните кредитни загуби каде ги дефинира критериумите за stage, премин низ stage, пресметката на ризичните индикатори и валидацијата на моделите. Банката ги класифицира финансиските инструменти во Stage 1, Stage 2, и Stage 3, врз основа на важечката методологија за формирање исправки на вредност, како што е опишано подолу:

Stage 1 – функционално портфолио: нема значајно зголемување на кредитниот ризик од првичното признавање, Банката врши исправка на вредноста врз 12 месечен период;

Stage 2 – влошено портфолио: значајно зголемување на кредитниот ризик од првичното признавање, Банката врши исправка на вредноста за целиот животен век на средството;

Stage 3 – нефункционално, оштетено портфолио, Банката ги признава оштетувањата за целиот животен век на финансиските средства.

Значајно зголемување на кредитниот ризик претставува:

- значајно влошување на кредитниот рејтинг на датумот за кој се известува во споредба со кредитниот рејтинг при првичното признавање,
- кога финансиското средство има значајно доцнење над 30 дена (деновите на доцнење го вклучуваат одредувањето на бонитетот),
- ако Банката очекува дека ќе одобри или е одобрено реструктурирање на клиентот или,
- ако средството е поставено на watch list.

Методологијата за бонитетна класификација за банки и држави зависи од постоењето или непостоењето на рејтинг од меѓународни кредит рејтинг агенции како Fitch, Moody's, or S&P. Рејтинзите се одредени врз основа на просек од меѓународни кредитни рејтинзи. Ако не постои меѓународен кредитен рејтинг, класификацијата се базира на интерна методологија.

Очекуваните кредитни загуби за класифицираните Stage 1 финансиски средства се пресметани врз основа на 12 месечната веројатност за ненаплата или за пократок период, ако рочноста на финансиското средство е пократка од една година. 12 месечните веројатности за ненаплата го вклучуваат влијанието на макроекономскиот ефект. Исправките на вредност во Stage 1 се дизајнирани да ги рефлектираат загубите што се појавиле во функционалното портфолио, но не биле идентификувани.

Очекуваните кредитни загуби за целиот животен век на финансиското средство класифицирани Stage 2 финансиски средства се пресметани врз основа на веројатноста за ненаплата на целиот животен век бидејќи значајно е зголемен кредитниот ризик од првичното признавање. Оваа пресметка е базирана на предвидувања кои ги земаат во предвид бројните економските сценарија за да ги препознаат веројатностите за загуба поврзани со макроекономските предвидувања.

За финансиските инструменти во Stage 3 истиот третман е применет како за оние средства кои се означени како оштетени во согласност со МСС 39. Изложеностите под прагот на материјалност добиваат групна исправка на вредност употребувајќи веројатност за неплаќање 100%. Финансиските средства ќе бидат рекласификувани во подобар од Stage 3 ако тие не ги исполнуваат критериумите за кредитно оштетени после пробниот период. Финансиските средства кои се купени или кои се првично кредитно оштетени (POCI) се оштетени на датумот на почетно признавање, а за нив во текот на целиот рок на достасување се пресметуваат ОКЗ.

Пресметката на групните исправки на вредност се прави со множење на изложеноста на крајот на секој месец со соодветната веројатност за ненаплата и загубата поради неплаќање. Изложеноста е одредена како збир на билансната изложеност и вонбилансната изложеност помножена со фактор на конверзија. Добиениот резултат за секој месец е дисконтиран на сегашна вредност. За

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.4 Оштетување на финансиски средства (продолжува)

изложеностите во Stage 1 очекуваните кредитни загуби се земаат во предвид само за 12 месечен период, додека за Stage 2 се земаат во предвид до доспевањето на финансиското средство.

За пресметка на LGD параметарот, Банката употребува HC (hair-cut), на ниво на секој колатерал и URR (стапка на наплата на необезбедена изложеност) на ниво на секој сегмент. Двата параметри се пресметани врз основа на историските податоци за наплата.

Очекуван век

Кога се пресметуваат очекуваните кредитни загуби, Банката мора да го земе во предвид максималниот договорен период на која е изложена на кредитен ризик. За револвинг изложеностите кои немаат фиксна рочност, очекуваната рочност е проценета врз основа на периодот на кој Банката е изложена на кредитен ризик и каде што кредитните загуби не би можеле да бидат ублажени со преземени чекори од страна на менаџментот.

Информации за предвидувања (Forward looking information)

Банката ги вклучува информациите за предвидувањата и во разгледувањето на значајното зголемување на кредитниот ризик и во пресметката на очекуваните кредитни загуби. Банката ги вклучува информациите за предвидувањата како што се макроекономските фактори (пр. стапката на невработеност, растот на БДП, каматните стапки и цената на недвижниот имот) и економските прогнози.

Репресметката на сите параметри се прави еднаш годишно или почесто доколку макроекономската околина има значајна промена што не е инкорпорирана во претходните предвидувања. Во секој случај сите параметри се репресметани согласно новите предвидувања.

Реструктурирани кредити

Реструктуриран кредит (или реструктурирано финансиско средство) настанува како резултат на неможноста на должникот да ги намирува обврските согласно првично договорените услови при што се прави промена на првично договорните услови преку анекс или преку потпишување на нов договор (рефинансирање) со кој договорните страни се согласуваат на делумна или целосна отплата на првичниот долг. Ако клиентот има реструктурирано побарување мора да биде класификуван во рејтинг В, Г или Д.

Дефинициите за реструктурирани кредити ги следат дефинициите што се развиени од Европскиот Банкарски Регулатор (EBA). Овие дефиниции имаат за цел да постигнат сеопфатен тратман на изложеностите за кои се продолжени мерки на реструктурирање.

Сметководствениот третман на реструктурираните кредити зависи од типот на реструктурирање. Кога Банката склучува договор за реструктуриран кредит преку промена на услови за отплата кои се однесуваат на продолжување на рокот за отплата на главницата или каматата и/или реструктурирање преку намалување на каматната стапка или други трошоци, тоа се аплицира на сметководствената вредност на реструктурираниот кредит врз основа на дисконтираната вредност на идните, проценети готовински текови под променети услови и го признава резултатот во добивка или загуба како исправка на вредност.

Во случај на намалување на побарувањата кон должникот преку намалување на износот на побарувањата преку договорно отпишување на долг или преку конверзија на побарувањата во капиталот на должникот, Банката ги депризнава побарувањата во делот што се однесува на отписот или договорно договорениот долг. Новата проценка на идните готовински текови за резидуалните побарувања, сеуште неотпишани, е базирана на нова проценка на веројатноста за загуба. Банката ја зема во предвид модификуваната позиција на должникот, економските очекувања и обезбедувањето за реструктурираниот кредит. Кога Банката прави реструктурирање преку преземање во посед на други средства (имот, земјиште и опрема, хартии

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.4 Оштетување на финансиски средства (продолжува)

од вредност и други финансиски средства), вклучувајќи ги инвестициите во капиталот на должникот добиени преку свопови, таа ги признава стекнатите средства во финансиските извештаи по фер вредност, признавајќи разлика помеѓу фер вредноста на средството и сметководствената вредност на затвореното побарување како добивка или загуба.

Реструктурираните побарувања може да бидат дел и од функционалниот и од нефункционалниот дел на портфолиото.

Кога реструктурираниот кредит е класифициран како нефункционално побарување, може да биде рекласификувано како функционално ако реструктурирањето не доведува до признавање на исправка на вредност или нефункционалност, ако е помината една година од воведувањето на мерките за реструктурирање и ако по реструктурирањето немало доспеани обврски или сомнеж за отплатата на целата изложеност, под условите на реструктурирањето. Отсуството на сомнеж се потврдува со анализа на финансиската положба на должникот.

Реструктурираниот статус се повлекува кога:

- анализата на финансиската положба на должникот покажува дека условите за побарувањето да биде нефункционално побарување повеќе не се исполнети;
- најмалку 2 години пробен период е поминат од кога реструктурираното побарување се смета за функционално;
- има регуларни отплати на главен долг и камата, во значителен износ, најмалку во половината од пробниот период; и
- нема задоцнувања над 30 дена на крајот на пробниот период.

Отпис на побарувања

Банката врши отпис на побарувања:

- врз основа на правосилна судска одлука (ако е донесена правосилна судска пресуда за неоснованост на побарувањето или дека Банката нема право на побарувањето, ако е завршена стечајна постапка и слично);
- кога Банката недвосмислено ќе утврди неможност и/или неподготвеност на клиентот да ја плати обврската, доколку трошоците за покренување и водење на постапката за присилна наплата се повисоки од износот на кредитната изложеност, или во други случаи кои се предвидени со интерните акти на Банката;
- станува збор за мали износи на поединечно незначајни побарувања;
- во согласност со Одлуката за изменување на Одлуката за управување со кредитниот ризик (Службен весник на Република Северна Македонија број 223/15) Банката врши отпис на кредитна изложеност доколку се поминати две години од датумот кога Банката била должна да врши исправка на вредноста, односно да издвојува посебна резерва од 100%.

Банката може да врши делумен или целосен отпис на побарувањата при што отпишаното побарување се пренесува на посебна вонбилансна сметка (со исклучок на мали износи на поединечно незначајни побарувања) и за него Банката води посебна евиденција во период од најмалку десет години.

2.5 Вложувања во придружени друштва

Вложувањето кое овозможува поседување над 20% и повеќе од вкупниот број на акции или удели или правата на глас во друштвото во кое е вложено, и постои значајно влијание но не контрола над друштвото во кое што е вложено, претставува вложување во придружено друштво.

Вложувањето во придружено друштво е признаено како средство во Извештајот за финансиската состојба на датумот на тргување.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.5 Вложувања во придружени друштва (продолжува)

Почетното мерење на вложувањето во придруженото друштво се врши според набавната вредност (трошоците на вложувањето). Трансакциските трошоци се вклучуваат во почетното мерење на вложувањата.

Последователното мерење на вложувањето во придружено друштво е според методот на главнина со кој сметководствената вредност се зголемува или намалува за да се признае учеството на Банката согласно остварената нето добивка на ентитетот во кој е вложено. Сите распределби (дивиденди) примени од друштвото во кое е вложено, ја намалуваат сметководствената вредност на вложувањето.

2.6 Вложувања во сопственички инструменти

Банката има сопственички вложувања кои обезбедуваат помалку од 20% од правата на глас на друштвото каде што е вложено. Кај овие вложувања нема значително влијание, не може да се контролира или значително да се влијае врз одлуките донесени од страна на раководството на претпријатието каде што е инвестирано.

Според МСС 39 Банката ги признава сопственичките инструменти како финансиски средства расположливи за продажба во Извештајот за финансиска состојба на датумот на тргување. Сопственичките финансиски инструменти според МСФИ 9 се класифицираат и се мерат по објективна вредност (немаат договорни парични текови врз основа на главница и камата, т.е. не ги исполнуваат барањата на СППИ). Сопственичките инструменти со кои не се тргува, Банката одбрала, при првичното признавање, промените во објективната вредност (реализирани и нереализирани / пресметани) да се евидентираат во ревалоризационите резерви во рамките на Останата сеопфатна добивка. Понатаму, износите од Ревалоризациони резерви може единствено да се прекласифицираат само во друга категорија резерви, но не може да се признаат во Билансот на успех. Оваа одлука на Банката е донесена за поединечен инструмент, само при првично признавање на инструментот а рекласификација не е дозволена. За 2017 година, во случај на депривирање (продажба, наплата и друг начин на отуѓување на средствата), кумулативните добивки / загуби од промените во објективната вредност се депривираат од ревалоризационите резерви и се признаваат во Билансот на успех. Добивките и загубите од курсни разлики на сопственички инструменти класифицирани како расположливи за продажба се признаваат во Останата сеопфатна добивка.

Дивидендите кои произлегуваат од вложувања во сопственички инструменти класифицирани како расположливи за продажба се признаваат во Билансот на успех кога се утврдува правото на ентитетот да добие плаќање.

Во согласност со МСФИ 9 за вложувања во сопственички инструменти, исправката на вредност не се пресметува.

За 2017 година, загубата поради безвреднување се признаваше во Билансот на успех како исправка на вредноста на финансиските средства на нето основа. Последователните загуби за оштетување не се признаваат за сопственички инструменти класифицирани како расположливи за продажба.

2.7 Нетирање на финансиски инструменти

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во Извештајот за финансиската состојба кога Банката има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да се порамни трансакцијата на нето основа или да се реализира средството и истовремено да се подмири обврската.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.8 Приходи и расходи од камата

Приходите и расходите по основ на камата за сите финансиски инструменти мерени по амортизирана набавна вредност, финансиски средства расположливи за продажба (МСС 39) и финансиски средства мерени по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка (МСФИ 9) се признати во Билансот на успех за сите каматоносни инструменти на пресметковна основа користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Приходите од камата за сите средства за тргување и финансиски средства кои се задолжително мерени по објективна вредност преку Билансот на успех се признати користејќи ја договорната каматна стапка. Методот на ефективна каматна стапка е метод на мерење на финансиските средства и обврски по амортизирана набавна вредност и распоредување на приходите и расходите од камата во соодветниот периодот. Ефективната каматна стапка е стапката која ги дисконтира очекуваните идни парични приливи или одливи во очекуваното времетраење на финансискиот инструмент или, доколку е соодветно, за пократок временски период до нето сметководствената вредност на финансиските средства или финансиските обврски. Приходите од камата вклучуваат купони заработени на инвестиции со фиксен принос и тргување со хартии од вредност, и пресметани дисконти и премии на хартии од вредност. Пресметката на ефективната каматна стапка ги вклучува сите добиени или исплатени надомести и платени или примени поени помеѓу договорените страни и сите трансакциски трошоци, но ги исклучува идните загуби од кредитен ризик.

Приходите од камати се пресметуваат со примена на ефективната каматна стапка на бруто сметководствената вредност на финансиските средства, освен кредитно оштетените средства.

Кога финансиското средство станува кредитно оштетено и затоа се вклучува во " Stage 3", во согласност со МСФИ 9 приходот од камата се пресметува со примена на ефективната каматна стапка на нето амортизираната вредност на финансиското средство. Доколку финансиското средство ја подобри категоријата и не е повеќе кредитно оштетено, приходите од камата повторно се пресметуваат на бруто основа.

Приходите и расходите од камата го вклучуваат расходот за камата утврден со актуарска пресметка поради промена на сегашната вредност на користите на вработените поради приближување до датумот на плаќање и исправката на вредноста и ослободување на исправката на вредноста на нефункционалните побарувања по камати, како и нивната наплата.

2.9 Приходи и расходи од провизии и надомести

Банката заработува приход од провизии и надоместоци од разновидни финансиски услуги кои ги обезбедува на своите клиенти. Приходите од провизии и надомести се признаваат во износ што го отсликува разгледувањето на кое Банката очекува да има право во замена за обезбедување на услугите.

Обврските за извршување, како и времето на нивното остварување, се идентификувани и утврдени на почетокот на договорот. Договорите за приходите на Банката вообичаено не вклучуваат исполнувања на повеќе обврски.

Кога Банката обезбедува услуга на своите клиенти, надоместокот се фактурира и главно се задолжува веднаш по задоволувањето на услугата која е обезбедена во одреден временски период или на крајот на договорениот период за услуга обезбедена со текот на времето.

Приходите од провизии и надомести се состојат главно од финансиски услуги што ги врши Банката, вклучувајќи и издавање на гаранции, отворање акредитиви, платен промет во земјата и странство, провизии од трансакции со трговци, порамнување со картички, провизии од доверителски активности, брокерски провизии кои се надоместоци од тргување со хартии од вредност, надоместоци за управување со средства, осигурителни посреднички услуги, како и провизии за други услуги. Провизиите и надоместите генерално се признаваат на пресметковна основа кога услугата е извршена.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.9 Приходи и расходи од провизии и надомести (продолжува)

Банката генерално заклучи дека е главна страна во своите аранжмани за приходи, бидејќи таа обично ги контролира услугите пред да ги пренесе на клиентот.

МСФИ 15 се применува за сите договори со клиентите за да се обезбедат услуги во вообичаениот тек на работењето, освен оние кои се посебно исклучени од неговиот обем, што вклучува финансиски инструменти во рамките на опфатот на МСФИ 9. Бидејќи финансиските инструменти се надвор од опфатот на МСФИ 15, поголемиот дел од главните извори на приходи на Банката (на пример, приход од камата на кредити и добивки при продажба на инвестициски хартии од вредност) не се во рамките на стандардот. Сепак, Банката изврши анализи и констатираше дека овој стандард нема никакво влијание врз финансиската состојба или работењето на Банката.

2.10 Приход од дивиденди

Приходите од дивиденди се признаваат во Билансот на успех кога ќе биде утврдено правото на Банката да прими плаќање и кога се веројатни економските користи од приливот.

2.11 Нето приходи од финансиски инструменти мерени по објективна вредност

Нето-приходите од други финансиски инструменти мерени по објективна вредност претставуваат реализирани и нереализирани промени на објективната вредност при последователното мерење, остварената добивка или загуба при продажба и дивиденда на:

- деривати чувани за управување со ризик;
- дериватни обврски чувани за управување со ризик;
- финансиски средства мерени по објективна вредност преку Билансот на успех при почетното признавање и
- финансиски обврски мерени по објективна вредност преку Билансот на успех при почетното признавање.

Нето-приходите од финансиски инструменти мерени по објективна вредност се мерат со промена на објективната вредност на финансиските средства и обврски кои се водат по објективна вредност.

Промената на објективната вредност претставува разлика помеѓу сметководствената вредност (набавната вредност на средството или обврската во текот на периодот на известување или нивната последна објективна вредност) и објективната вредност на датумот на Извештајот за финансиската состојба или продажната цена на датумот на продажба.

2.12 Вложувања во недвижности

Вложувања во недвижности претставуваат недвижности кои се чуваат за заработка на приход од наемнини или за зголемување на вредноста на капиталот или двете заедно. Банката има вложувања во недвижности кои биле стекнати преку пренос од недвижности во вложувања во недвижности. Приходот од наемнините од вложувањата во недвижности е признат во Билансот на успех по праволиниска основа според условите на наемот.

Вложувањата во недвижности се мерат според објективна вредност која ги одразува пазарните услови на датумот на подготвување на извештајот за финансиската состојба. Добивките или загубите кои произлегуваат од промени во објективната вредност на вложувањата во недвижности се вклучени во Билансот на успех во годината во која промените настанале.

Кога Банката донесува одлука да ги користи овие средства за сопствена употреба, истите се рекласификуваат во недвижности и опрема.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**2.13 Нематеријални средства**

Нематеријалните средства кои се стекнати од Банката, се искажани според набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и загуби поради оштетување.

Последователните издатоци се капитализираат само кога се зголемуваат идните економски добивки вградени во средствата на кои се однесуваат. Сите други издатоци се признаваат во Билансот на успех како што настануваат.

Амортизацијата се признава во Билансот на успех по праволиниска основа во текот на нивниот проценет век на употреба. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот кога се расположливи за употреба.

Преостанатата вредност на средствата и нивниот корисен век на употреба се прегледуваат и усогласуваат соодветно, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба.

Корисниот век на одредени категории на нематеријални средства е како што следува:

	2018	2017
Софтвер	5 години	5 години
Патенти и лиценци	1.5-10 години	5-10 години
Останато	5 години	5 години

2.14 Недвижности и опрема

Недвижностите се состојат главно од земјиште и згради. Сите недвижности и опрема се искажуваат според набавна вредност намалена за амортизација и оштетување доколку постои. Набавната вредност ги вклучува трошоците што се директно поврзани со стекнувањето на средството.

Последователните издатоци се вклучени во сметководствената вредност на средствата или се искажани како посебно средство, соодветно, само кога е веројатно дека идните економски добивки поврзани со средството ќе претставуваат прилив за Банката и цената на средството може веродостојно да се измери. Сите други поправки и одржувања се признаваат во Билансот на успех како други оперативни расходи во период кога настанале.

Земјиштето и уметничките слики не се амортизираат. Амортизацијата на недвижности и опрема се пресметува со примена на праволиниски метод за да се распредели нивната вредност до остатокот на вредноста во текот на нивниот корисен век на употреба како што следи:

	2018	2017
Згради	40 години	40 години
Мебел и опрема	4-10 години	4-10 години

На секој датум на Извештајот за финансиската состојба, Банката ја разгледува преостанатата вредност на средствата и корисниот век на употреба на средствата и истата се усогласува, доколку е потребно. Недвижностите кои се предмет на амортизација се разгледуваат за оштетување кога настаните и промените во околностите укажуваат дека сметководствената вредност не може да се надомести. Сметководствената вредност на средството веднаш се сведува до надоместливиот износ, доколку сметководствената вредност на средството е поголема од пресметаниот надоместлив износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ од

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.14 Недвижности и опрема (продолжува)

објективната вредност намалена за трошоците за продажба на средството и неговата употребна вредност.

Добивките и загубите од оттуѓување на средствата се утврдуваат со споредба на приходите од продажба со сметководствената вредност. Истите се вклучени во Билансот на успех како останати приходи/расходи од дејноста.

2.15 Средства стекнати преку преземање

Преземените средства вклучуваат земјиште, недвижности и опрема стекнати преку постапка на преземање поради целосно или делумно затварање на соодветниот кредит. Овие средства се прикажуваат како Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања. Првично, овие средства се мерат по објективна вредност намалена за трошоците за продажба, како што се проценети и документирани со преземањето. Раководството прави проценка на очекуваниот надоместлив износ намален за трошокот за реализација на средствата, врз основа на голем број на фактори, вклучувајќи и независна проценка.

2.16 Наеми

Банката користи оперативен и финансиски наем.

Финансискиот наем е наем со кој се пренесуваат суштински сите ризици и користи својствени за сопственоста над дадено средство при што сопственоста може, но и не мора да биде пренесена. Почеток на времетраење на наемот е датумот од кој Банката има право да го користи средството кое е предмет на наемот односно датумот на првичното признавање на средствата, обврските и расходите од наемот, по пониската вредност од објективната вредност на изнајмениот износ или сегашната вредност на минималните плаќања за наемот.

Банката ги прикажува средствата добиени со финансиски наем во Извештајот за финансиската состојба во позицијата Недвижности и опрема. Последователно, средствата добиени со финансиски наем се мерат според почетната вредност, намалена за амортизација.

Банката ја прикажува обврската која произлегува од финансискиот наем во Извештајот за финансиската состојба, во позицијата Останати обврски. Обврската се признава во моментот на започнување на финансискиот наем, во износ на сегашната вредност на минималните плаќања за наемот.

Минимални плаќања за наемот се плаќањата кои треба да ги прави наемателот односно Банката или кои може да бидат побарани да ги прави наемателот, исклучувајќи ги неизвесните наемнини, трошоците за услуги и даноци кои ги плаќа и му се надоместуваат на наемодавателот и се состојат од два елементи:

- надомест за обврската за финансиски наем и
- расход за камата, при што расходот за камата се распределува и се признава во Билансот на успех за периодот на времетраењето на наемот.

Банката ги разгледува индикаторите за оштетување на средствата, најмалку еднаш годишно.

Оперативен наем е наем кој што не е финансиски наем, односно кога не се пренесуваат сите ризици и награди својствени за сопственоста.

Вкупните плаќања од оперативните наеми се искажани во Билансот на успех како други оперативни расходи на праволиниска основа во периодот на времетраењето на наемот. Вкупните примања од оперативните наеми се искажани во Билансот на успех како други оперативни приходи на праволиниска основа во периодот на времетраењето на наемот.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.16 Наеми (продолжува)

Доколку кај Банката како наемател/наемодавател постојат однапред платени/примени средства за идни периоди тогаш тие се искажуваат како активни/пасивни временски разграничувања и се евидентираат како трошоци/приходи во периодот за кој се однесуваат.

Кога оперативниот наем е прекинат пред да истече периодот на наем, секоја исплата која треба да му се плати на наемодавачот како казна, се признава како трошок во периодот во кој настанал прекинат.

2.17 Парични средства и парични еквиваленти

За целите на Извештајот за паричните текови, паричните средства и паричните еквиваленти содржат парични средства и средства кај Народната банка на Република Северна Македонија и други депозити по видување кај банки, должнички хартии од вредност кои се чуваат за тргување, кредити на банки и должнички хартии од вредност кои не се чуваат за тргување со оригинален рок на достасување до 90 дена. Паричните средства и паричните еквиваленти се прикажани во Извештајот за паричните текови.

2.18 Резервирања

Резервирање се признава ако, како резултат на минат настан, Банката има сегашна законска или изведена обврска која може веродостојно да се измери и е веројатно дека ќе има одлив од Банката за подмирување на обврската. Резервирањата се утврдуваат со дисконтирање на очекуваните идни парични текови по стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и, каде што е потребно, ризиците специфични за обврската.

Банката признава резервирања за судски постапки кога постои ризик од загуба заради настанување на трошоци во врска со исполнувањето на обврските коишто Банката по основ на негативна судска одлука мора да ги исполни.

Резервациите за судски постапки се користат за покривање на трошоците за судските постапки за коишто биле издвоени.

Резервациите за судските постапки се укинуваат по истекот на шестиот месец од денот на позитивно, правосилно завршена судска постапка која се водела против Банката.

Резервации за неповолни договори се признаваат кога очекуваните користи кои произлегуваат од договор на Банката се пониски од неизбежните трошоци за исполнување на обврските според договорот. Резервациите се мерат според сегашната вредност на пониските од очекуваните трошоци за раскинување на договорот и очекуваните нето трошоци за продолжување на договорот. Пред да се утврди резервацијата од неповолниот договор, Банката признава загуба за оштетување на средствата кои се опфатени со договорот.

2.19 Користи за вработените

(а) Пензии

Банката плаќа придонеси за вработените во пензиските фондови во согласност со барањата на законската регулатива. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платата се уплаќаат во пензиските фондови, коишто се одговорни за исплата на пензиите. Банката нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси во плановите за дефинирани придонеси се признаваат како расход во Билансот на успех кога се пресметани.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**2.19 Користи за вработени (продолжува)****(а) Пензии (продолжува)**

Банката не раководи со други пензиски шеми или пензиски планови и соодветно, нема обврски по пензии.

(б) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат како трошок кога соодветната услуга ќе се добие.

Резервација се признава за износот којшто се очекува да биде платен како краткорочен паричен бонус или како удел од добивката доколку Банката има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени од вработениот во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

(в) Долгорочни користи за вработените

Нето обврската на Банката во однос на долгорочните користи за вработените е износот на идни користи кои вработените ги заработиле како возврат за нивната услуга во тековниот и изминатите периоди, тие користи се дисконтирани за да се утврди сегашната вредност, за промените во тек на периодот што произлегуваат од поминувањето на времето е презентирани како расход за камата. Сите актуарски добивки или загуби се признаваат во Билансот на успех во периодот во кој настанале. Долгорочните користи за вработените вклучуваат јубилејни награди и отпремнини при одење во пензија. Вреднувањето на овие обврски го врши независен квалификуван актуар. Актуарските добивки или загуби кои настануваат како резултат на промена на актуарските претпоставки (демографски, финансиски и искуствени) за отпремнини, се признаваат како ревалоризациски резерви во останата сеопфатната добивка. Актуарските добивки или загуби за јубилејните награди се признаваат како добивки или загуби во Билансот на успех, во периодот во кој настанале. Главни актуарски претпоставки вклучени во пресметката на обврската за долгорочни користи за вработените се следните:

	2018	2017
Актуарски претпоставки		
Дисконтна стапка	4,50%	5%
Идните зголемувања на платите земајќи го предвид општиот индекс на инфлација на платите, унапредувањата, како и зголемувањата на платите врз основа на минати години на услуга	2,3% - 3%	0,7% - 2%
Останати претпоставки		
Број на вработени кои ги исполнуваат условите за искористување на правото на користи	862	853

Сензитивна анализа на значајни актуарски претпоставки

31.12.2018	Дисконтна стапка		Пораст на износот на користи	
	+0,5 b.p.	-0,5 b.p.	+0,5 b.p.	-0,5 b.p.
Влијание на резервирањата за долгорочни користи за вработени (во %)	(4,7)	5,1	5,2	(4,8)

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.20 Оданочување

Трошоците за данок за периодот се состојат од тековен и одложен данок.

а) Тековни даночни средства/обврски

Тековни даночни средства/обврски вклучуваат обврски за данок од добивка утврдени со Даночниот биланс на Банката за тековниот финансиски период.

Согласно Македонската даночна регулатива, Банката пресметува данок на добивка на бруто добивката утврдена како разлика помеѓу вкупните приходи и вкупните расходи утврдени согласно прописите за сметководство и сметководствените стандарди зголемена за непризнаените расходи за даночни цели утврдени со закон и намалена за износот на извршените вложувања од добивката од претходната година и дивидендите остварени со учество во капитал на друг даночен обврзник кој веќе има платено данок.

Тековните даночни обврски се признаваат кога платениот износ на даноци за тековниот и претходните периоди е помал од износот кој што се должи за периодот кога обврската не е подмирена.

Стапката на данокот на добивка за 2018 и 2017 година е 10%.

Според локалната регулатива, основата за данокот на добивка може да се намали за износот на инвестициите во недвижности и опрема, како и софтвер. За да се искористи даночното олеснување за инвестиции, Банката мора да ја пренесе добивката во останати резерви во износ кој се очекува да се инвестира во недвижности и опрема, како и софтвер.

б) Одложен данок

Одложениот данок се пресметува со методот на обврска за времените разлики на денот на Извештајот за финансиската состојба помеѓу даночната основа на средствата и обврските и нивната сметководствена вредност за целите на финансиското известување.

Одложените даночни обврски се признаваат за сите оданочиви временни разлики, освен:

- кога одложените даночни обврски произлегуваат од почетното признавање на гудвил или на средствата или обврските настанати во трансакции кои не се деловни комбинации и во времето на трансакцијата, не влијаат на финансиската добивка, ниту пак на оданочивата добивка или загуба и

- во однос на оданочиви временни разлики поврзани со вложувањата во подружници, придружени и заеднички вложувања, каде што времето на реализација на временските разлики може да се контролира и е веројатно дека времените разлики нема да се реализираат во догледна иднина.

Одложените даночни средства се признаваат за сите одбитни временни разлики, пренесени неискористени даночни кредити и неискористени даночни загуби, до степен до кој е веројатно дека оданочивата добивка ќе биде на располагање наспроти одбитните временни разлики и преносот на неискористени даночни кредити и неискористени даночни загуби кои можат да се користат освен:

- кога одложените даночни средства кои се однесуваат на одбитни временни разлики произлегуваат од почетното признавање на средството или обврската во трансакции кои не се деловни комбинации и во времето на трансакцијата, не влијаат на финансиската добивка, ниту пак на оданочивата добивка или загуба и

- во однос на одбитни временни разлики поврзани со вложувањата во подружници, придружени и заеднички вложувања, одложените даночни средства се признаваат само до степен до кој е веројатно дека времените разлики ќе се реализираат во догледна иднина и оданочивата добивка ќе биде на располагање со што привремените разлики може да се искористат.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.20 Оданочување (продолжува)

Сметководствената вредност на одложените даночни средства се разгледува на секој датум на известување и намалена до степен до кој повеќе не е веројатно дека е доволна оданочивата добивка, која ќе биде на располагање за да им овозможи на сите или на дел од одложените даночни средства да се искористат. Непризнаени одложени даночни средства повторно се проценуваат на секој датум на известување и се признаваат во обем во кој што е веројатно дека идни оданочиви добивки ќе овозможат одложените даночни средства да се покријат.

Одложените даночни средства и обврски се вреднуваат според даночните стапки кои се очекува да се применуваат во годината кога средствата се реализирани или обврската е подмирена, врз основа на даночните стапки (и закони за даноци) кои се усвоени или суштински усвоени на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

Одложениот данок кој се однесува на ставки признаени надвор од добивката или загубата, се признава надвор од добивката или загубата. Одложените даночни ставки се признаваат во корелација со основната трансакција или во Извештајот за сеопфатна добивка или директно во капиталот.

Одложените даночни средства и одложените даночни обврски се нетираат ако постои законско право да се стават тековните даночни средства наспроти тековните даночни обврски и ако одложените даноци се однесуваат на ист оданочив субјект и исто даночно законодавство.

Даночните користи стекнати како дел од деловна комбинација, но кои не ги задоволуваат критериумите за одделно признавање на тој датум, се признаваат последователно, ако новите информации за фактите и околностите се сменат. Прилагодувањето или се третира како намалување на гудвилот (се додека не го надмине гудвилот), ако е настанато во периодот на мерење, или се признаени во добивката или загубата.

2.21 Финансиски обврски

Финансиски обврски се обврски кои се:

- договорна обврска за предавање на парични средства или друго финансиско средство, или за размена на финансиски инструменти со друга страна или
- договор којшто може или ќе биде подмирен со сопственичките инструменти на Банката и е недериват за кој Банката е или може да биде обврзана да достави променлив број сопственички инструменти или е дериват којшто ќе биде, или може да биде, подмирен на друг начин, освен со размена на фиксен износ на парични средства или друго финансиско средство за одреден број сопственички инструменти на Банката.

Банката треба да ги класифицира своите финансиски обврски при почетното признавање во една од следните категории:

- финансиски обврски кои се мерат по амортизирана набавна вредност или
- финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност преку Билансот на успех.

Банката, финансиските обврски ги мери по амортизирана набавна вредност.

2.22 Депозити, обврски по кредити, субординирани обврски и издадени должнички хартии од вредност

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените должнички хартии од вредност претставуваат извори на финансирање на Банката.

Банката ги класифицира капиталните инструменти како финансиски обврски или како сопственички инструменти во согласност со содржината на договорните услови на инструментот. Банката почетно ги признава депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените должнички хартии од вредност на датумот кога настанале.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.22 Депозити, обврски по кредити, субординирани обврски и издадени должнички хартии од вредност (продолжува)

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените хартии од вредност првично се мерат по набавна вредност, која е еднаква на нивната објективна вредност намалена за трансакциските трошоци, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата, освен кога Банката одбира да ги прикаже обврските по објективната вредност преку Билансот на успех кога одредени услови се исполнети.

Банката ги депризнава финансиските обврски кога, и само кога, обврските на Банката се исполнети, откажани или истечени.

2.23 Запишан капитал

(а) Обични акции

Обичните акции се класификуваат како капитал. Дополнителните трошоци кои директно се припишани на издавањето на обичните акции се признаваат како намалување од капиталот, нето од било какви даночни ефекти.

(б) Дивиденди на обични акции

Дивидендите на обични акции се депризнаваат од капиталот во периодот во кој тие се одобрени од акционерите на Банката.

(в) Сопствени акции

Кога Банката откупува сопствени акции, износот на платениот надомест претставува негативна ставка на вкупниот акционерски капитал како сопствени акции и истите се чуваат се додека не се поништат. Кога такви акции последователно се продадени или реиздадени, секој примен надомест се вклучува во акционерскиот капитал на Банката.

2.24 Заработка по акција

Банката прикажува основна и разводната заработката по акција (ЗПА) за своите обични акции. Основната заработка по акција се пресметува кога нето добивката или загубата која им припаѓа на имателите на обични акции се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

Разводнетата заработка по акција се одредува преку корегирање на добивката или загубата која им припаѓа на имателите на обични акции и пондерираниот просечен број на преостанатите обични акции за ефектот на сите разводнети потенцијални акции.

Разводнетата заработка по акција е идентична со основната (ЗПА), бидејќи не постојат издадени потенцијални акции, кои имаат ефект на корекција на нето добивката која им припаѓа на имателите на обични акции.

2.25 Комисионо работење

Банката има улога на старател и други комисиони улоги кои резултираат во чување и пласирање на средства во име на поединци, фондови, пензиски планови и други институции. Овие средства кои припаѓаат на тие институции не се вклучени во овие финансиски извештаи, бидејќи тие не се средства на Банката.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.26 Договори за финансиски гаранции

Договорите за финансиски гаранции се договори кои од Банката, како издавач, бараат да изврши одредени плаќања со цел да му ја надомести на корисникот загубата на која е изложен поради тоа што одреден должник не го извршил плаќањето навреме. Таквите финансиски гаранции се даваат на банки, финансиски институции и други институции во име на комитенти со цел да се обезбеди кредит, дозволено пречекорување, гарантирање на извоз и други банкарски продукти.

Финансиските гаранции почетно се признаваат во финансиските извештаи според објективната вредност на датумот кога гаранцијата е издадена. По почетното признавање, обврските на Банката по овие гаранции се мерат според повисоката вредност од првичната вредност намалена за кумулативната амортизацијата признаена во Билансот на успех и во согласност со МСС 39 најдобриот одлив потребен за подмирување на која било финансиска обврска која произлегува од гаранција; или во согласност со МСФИ 9 – очекуваната кредитна загуба како што е прикажано во белешка 2.4.

Овие проценки се прават врз основа на искуството од слични трансакции и од загуби кои се случиле во минатото, дополнети со проценката на менаџментот. Приходот од провизија се признава во Билансот на успех на праволиниска основа за периодот на важење на гаранцијата. Секое зголемување на обврските поврзани со гаранциите се прикажува во Билансот на успех како други оперативни расходи.

2.27 Деривативни финансиски инструменти

Банката ги користи деривативните финансиски инструменти, како што се валутен форвард и своп, за да се заштити од ризиците од девизните курсеви. Таквите деривативни финансиски инструменти почетно се признаваат по објективна вредност на датумот на кој договорот е склучен, и последователно се мерат по објективна вредност. Дериватите се водат како финансиски средства, доколку објективната вредност е позитивна, а како финансиски обврски доколку објективната вредност е негативна.

Добивките или загубите кои произлегуваат од промените на објективната вредност на дериватите се прикажуваат директно како Билансот на успех.

На 31 декември 2018 година Банката има договори за валутен форвард и своп како финансиски средства со позитивна фер вредност од МКД 16 илјади (2017: 246 илјади) и како финансиски обврски со негативна фер вредност од МКД 161 илјади (2017: нула).

2.28 Трансакции со поврзани страни

Поврзаните субјекти се поврзани со Банката ако директно или индиректно преку еден или повеќе посредници, субјектот контролира, е контролиран од, или е под заедничка контрола со Банката (ова ја вклучува матичната банка и подружници во НЛБ Групаацијата) и има интерес во Банката што му дава значително влијание врз Банката или субјектот е член на клучниот менаџерски персонал на Банката или негов родител или близок член на семејството на личност опишана погоре. Трансакција со поврзана страна е трансфер на ресурси, услуги или обврски помеѓу поврзаните страни, без оглед на тоа дали износот е задолжен. Сите банкарски трансакции со поврзаните субјекти се направени на суштински исти услови, вклучувајќи ги каматните стапки и обезбедувањата, како оние кои се случуваат во исто време за споредливи трансакции со неповрзани страни и не носат повеќе од вообичаениот ризик.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**2.29 Компаративни износи**

Освен кога одреден стандард или толкување дозволува или бара поинаку, сите износи се прикажани или обелоденети во компаративни износи. Каде што се применува МСС 8, компаративите се прилагодени за да се прилагодат на промените на презентацијата во тековната година.

Споредено со презентацијата на финансиските извештаи за годината што завршува на 31 декември 2017 година, шемите за презентирање на Билансот на успех и Извештајот за финансиската состојба се променети поради имплементација на МСФИ 9. Бидејќи компаративите не се променети при преминот кон МСФИ 9, презентирањето на финансиските извештаи во овие соединети финансиски извештаи е комбинација од категориите на класификација и мерење како што се бара според МСС 39 (за состојбата на 31 декември 2017 година и ефектите за 2017 година), и класификација и мерење како што се бара според МСФИ 9 (за состојби од 1 јануари 2018 година и 31 декември 2018 година). Компаративните износи се прилагодени за да ја одразат оваа промена и се прикажани во белешка 2.31.

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата за тековната година, каде што е соодветно, одредени ставки се прекласифицирани за компаративни цели. Меѓутоа, ваквите прекласификации не резултирале со значителни промени на содржината и формата на финансиските информации како што се претставени во финансиските извештаи. Банката направи промени во презентацијата на Извештајот за паричните текови од индиректен во директен метод. Причините за рекласификации кои се направени во овие финансиски извештаи се за подобро и појасно прикажување на приходите и расходите, средствата и обврските, како и паричниот тек.

Во текот на 2018 година, Банката прекласифицира трошоци и приходи за подобра презентација, како што е прикажано подолу:

НЛБ Банка АД Скопје	Стара презентација 31 Декември 2017	Рекласификација	Тековна презентација 31 Декември 2017
Биланс на успех			
Камата и слични приходи			
Почетна состојба	3.593.613		
Дополнето: од Приходи од провизии и надоместоци		36.273	
Дополнето: од Останати оперативни трошоци		(384)	
Дополнето: од Останати оперативни приходи		110	
Крајна состојба			3.629.612
Камата и слични трошоци			
Почетна состојба	(630.655)		
Дополнето: од Трошоци од провизии и надомести		(1.565)	
Дополнето: од Останати оперативни трошоци		(22)	
Дополнето: од Останати оперативни приходи		14.163	
Крајна состојба			(618.079)

Трошок за резервации

Почетна состојба	(120.179)		
Дополнето: од Останати оперативни трошоци		(35.465)	
Дополнето: од Останати оперативни приходи		107.007	
Крајна состојба			(48.637)

Приходи од провизии и надомести

Почетна состојба	1.498.485		
Дополнето: од Останати оперативни приходи		4.507	
Исклучено: во Приходи од камата		(36.273)	
Исклучено: во Останати оперативни приходи		(41.617)	
Крајна состојба			1.425.102

Расходи од провизии и надомести

Почетна состојба	(479.719)		
Дополнето: од Останати оперативни трошоци		(79.936)	
Исклучено: во Расходи за камата		1.565	
Исклучено: во Општи и административни трошоци		3.796	
Крајна состојба			(554.294)

Нето добивки/(загуби) на финансиските средства чувани за тргување

Почетна состојба	(9.956)		
Дополнето: од Нето добивка од курсни разлики		131.552	
Дополнето: од останати оперативни приходи		246	
Крајна состојба			121.842

Нето добивка од курсни разлики

Почетна состојба	160.254		
Исклучено: во Нето добивки/(загуби) на финансиските средства чувани за тргување		(131.552)	
Крајна состојба			28.702

Трошоци за вработени

Почетна состојба	(752.594)		
-------------------------	------------------	--	--

Дополнето: од Останати оперативни трошоци	(12.825)	
Исклучено: во Општи и административни трошоци	5.151	
Крајна состојба		(760.268)

Општи и административни трошоци

Почетна состојба	(331.122)	
Дополнето: од Расходи за провизии и надомести	(3.796)	
Дополнето: од Трошоци за вработени	(5.151)	
Дополнето: од Останати оперативни трошоци	(157.468)	
Исклучено: во Останати оперативни трошоци	5.943	
Крајна состојба		(491.594)

Нето добивки/(загуби) при депризнавање на средствата

Почетна состојба	-	
Дополнето: од Останати оперативни приходи	298	
Дополнето: од Останати оперативни трошоци	(33.499)	
Крајна состојба		(33.201)

Останати оперативни трошоци

Почетна состојба	(602.076)	
Дополнето: од Општи и административни трошоци	(5.943)	
Исклучено: во Приходи од камата	384	
Исклучено: во Расходи за камата	22	
Исклучено: во Исправка на вредноста	35.465	
Исклучено: во Расходи за провизии и надомести	79.936	
Исклучено: во Трошоци за вработени	12.825	
Исклучено: во Општи и административни трошоци	157.468	
Исклучено: во Резервирања	20.423	
Исклучено: во Нето добивки/(загуби) при депризнавање на средствата	33.499	
Крајна состојба		(267.998)

Останати оперативни приходи

Почетна состојба	308.497	
Дополнето: од Приходи од провизии и надомести	41.617	
Исклучено: во Приходи од камата	(110)	
Исклучено: во Расходи за камата	(14.163)	
Исклучено: во Трошоци за резервации	(107.007)	
Исклучено: во Приходи од провизии и надомести	(4.507)	
Исклучено: во Нето добивки/(загуби) на финансиските средства чувани за тргување	(246)	
Исклучено: во Нето добивки/(загуби) при депризнавање на средствата	(298)	
Исклучено: во Вонбиланси резервирања и резервации за други обврски	(159.049)	
Крајна состојба		64.734

Вонбиланси резервирања и резервации за други обврски

Почетна состојба	-	
Дополнето: во Останати оперативни приходи	159.049	
Дополнето: во Останати оперативни трошоци	(20.423)	
Крајна состојба		138.626

Приходите од провизии и надомести за кредити и побарувања за 2017 година се рекласификувани од позицијата Приходи од провизии и надомести во Приходи од камата во износ од МКД 36.273 илјади. Расходите за камати од претходна година за 2017 година се прекласифицирани од позиција Останати оперативни расходи во Расходи за камата во износ од МКД 384 илјади. Приходите од камати од претходните години за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати оперативни приходи во Приходи од камата во износ од МКД 110 илјади.

Расходите за провизии и надомести за кредити и побарувања за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Расходи за провизии и надомести во Расходи за камати во износ од МКД 1.565 илјади. Расходите по камати за депозити од претходната година за 2017 година се прекласифицирани од позиција Останати оперативни расходи во Расходи за камата во износ од МКД 22 илјади. Приходите од камати за депозити од претходната година за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати оперативни приходи во Приходи од камата во износ од МКД 14.163 илјади.

Загубите поради оштетување на преземени средства (расходи) за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати оперативни расходи во Исправка на вредност на кредити во износ од МКД 18.075 илјади. Наплатените отпишани побарувања (приходи) од претходната година за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати оперативни приходи во Исправка на вредност на кредити во износ од МКД 107.007 илјади. Исправката на

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.29 Компаративни износи (продолжува)

вредност за останати средства (нето расходи) од претходната година за 2017 година е прекласифицирана од позицијата Останати оперативни расходи во Исправка на вредност на кредити во износ од МКД 17.390 илјади.

Приходите од провизии и надомести за транспорт на готовина се прекласифицираат од позицијата Приходи од провизии и надомести во Останати оперативни приходи во износ од МКД 41.617 илјади. Приходите од закуп на сефови се прекласифицираат од позиција Останати оперативни приходи во Приходи од провизии и надомести во износ од МКД 4.508 илјади.

Расходите за провизии и надомести за SWIFT за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Расходи за провизии и надомести во Општи и административни трошоци во износ од МКД 3.796 илјади. Трошоците за услугите за електронско банкарство и за обработка на картички за 2017 година се прекласифицирани од позиција Останати оперативни расходи во Расходи од провизии и надомести во износ од МКД 79.936 илјади.

Реализираните курсни разлики за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Нето добивки од курсни разлики во Нето добивка/(загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување (нето приход) во износ од МКД 131.552 илјади.

Објективната вредност на дериватите (нето приход) за 2017 година е прекласифицирана од позицијата Останати оперативни приходи во Нето добивка/(загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување во износ од МКД 246 илјади.

Приходите од продажба на сертификати и други средства за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати оперативни приходи во Нето добивка/(загуба) од депризнавање на средства во износ од МКД 298 илјади.

Резервациите за судски спорови (нето приход) за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати оперативни приходи во Резервирања за други обврски во износ од МКД 159.049 илјади.

Резервациите за пензии и други бенефиции за вработените од актуарска пресметка за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати оперативни расходи во Трошоци за вработените во износ од МКД 12.189 илјади.

Премиите за осигурување за вработените за 2017 година се прекласифицирани од позиција Останати оперативни расходи во Трошоци за вработените во износ од МКД 636 илјади.

Надоместоците за вработените врз основа на колективен договор за 2017 година се прекласифицирани од позиција Трошоци за вработените во Општи и административни трошоци во износ од МКД 5.151 илјади.

Трошоците за донации и за отпишани партии за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Општи и административни трошоци во Други оперативни расходи во износ од МКД 5.943 илјади. Трошоците за осигурување, закуп, обезбедување и други услуги за 2017 година се прекласифицирани од позиција Други оперативни расходи во Општи и административни трошоци во износ од МКД 157.468 илјади.

Резервациите за вонбилансна изложеност (нето расходи) за 2017 година се прекласифицирани од позиција Други оперативни расходи во Резервирања за други обврски во износ од МКД 20.423 илјади.

Нето-приходите од продажба на сертификати и нето капитална добивка од продажба на средства се рекласификуваат од позиција Други оперативни расходи во Нето добивка/(загуба) од депризнавање на средства во износ од МКД 106 илјади.

Нето капиталните загуби остварени од продажба на преземени преземени средства за 2017 година се прекласифицирани од позиција Други оперативни расходи во Нето добивка/(загуба) од депризнавање на средства во износ од МКД 33.605 илјади.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

2.29 Компаративни износи (продолжува)

НЛБ Банка АД Скопје	Стара презентација 31 Декември 2017	Рекласификација	Тековна презентација 31 Декември 2017
Извештај за финансиска состојба			
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки			
Почетна состојба	8.156.007		
Дополнето: од Кредити на и побарувања од банки		2.055.053	
Крајна состојба			10.211.060
Кредити на и побарувања од банки			
Почетна состојба	4.812.762		
Исклучено: во Пари, парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки		(2.055.053)	
Исклучено: во Кредити и побарувања од комитенти		(126.683)	
Крајна состојба			2.631.026
Кредити и побарувања од комитенти			
Почетна состојба	48.850.283		
Дополнето: од Кредити на и побарувања од банки		126.683	
Дополнето: од Останати обврски		(197.425)	
Крајна состојба			48.779.541
Останати средства			
Почетна состојба	1.324.541		
Исклучено: во Депозити од други комитенти		(44.459)	
Крајна состојба			1.280.082
Депозити од банки			
Почетна состојба	1.560.851		
Исклучено: во Депозити од други комитенти		(1.107.265)	
Крајна состојба			453.586
Депозити од други комитенти			
Почетна состојба	60.669.792		

Дополнето: од Останати средства	(44.459)	
Дополнето: од Депозити од банки	1.107.265	
Исклучено: во Останати обврски	(214.957)	
Крајна состојба		61.517.641

Резервирања

Почетна состојба	228.008	
Дополнето: од Останати обврски	43.602	
Крајна состојба		271.610

Останати обврски

Почетна состојба	719.188	
Дополнето: од Депозити од други комитенти	214.957	
Исклучено: во Кредити и побарувања од комитенти	(197.425)	
Исклучено: во Резервирања	(43.602)	
Крајна состојба		693.118

Тековните сметки во странска валута во домашни и странски банки и депозит во КИБС за 2017 година се прекласифицирани од позиција Кредити на и побарувања од банки во Парични средства и сметки во НБРМ во износ од МКД 2.055.053 илјади.

Кредитите и побарувањата од финансиски друштва за 2017 година се прекласифицирани од позиција Кредити на и побарувања од банки во Кредити на и побарувања од комитенти во износ од МКД 126.683 илјади.

Авансите за кредити за 2017 година се прекласифицира од позиција Останати обврски во Кредити на и побарувања од комитенти во износ од МКД 197.425 илјади.

Побарувањата за рати за картички кои немаат доделен лимит за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати средства во Депозити од други комитенти во износ од МКД 44.459 илјади.

Депозитите од финансиски друштва за 2017 година се прекласифицирани од позиција Депозити од банки во Депозити од други комитенти во износ од МКД 1.107.265 илјади.

Нереализирани исплати по наплати од странство за 2017 година се прекласифицирани од позиција Депозити од други комитенти во Останати обврски во износ од МКД 214.957 илјади.

Резервирањата за актуарски пресметки и судски спорови за 2017 година се прекласифицирани од позицијата Останати обврски во Резервирања во износ од МКД 43.602 илјади.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**2.30 Последователни настани**

Настаните по завршување на годината кои даваат дополнителни информации за финансиската состојба на Банката (корективни настани) се рефлектирани во финансиските извештаи. Последователните настани кои немаат карактер на корективни настани се обелоденуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

2.31 Презентација на ефектите при преминот на МСФИ 9 на 1 јануари 2018 година

Врз основа на презентираниот бизнис модел, карактеристиките на договорните парични текови на должничките инструменти и имплементацијата на моделот на очекувана кредитна загуба и споредбата помеѓу категориите на мерења на МСС 39 и МСФИ 9 врз основа на кои Банката ги признава ефектите при преминот кон МСФИ 9 на 1 јануари 2018 година се прикажани подолу:

МСС 39 Категории за мерење**Средства**

Парични средства и сметки во НБРСМ 10.211.060

Кредити на и побарувања од банки 2.631.026

Кредити и побарувања од комитенти 48.779.541

Вложувања во хартии од вредност: Расположливи за продажба 10.316.308

Вложувања во хартии од вредност: Расположливи за продажба -

Останати средства 1.280.082

Обврски

Резервирања 271.610

Одложени даночни обврски 15.003

МСФИ 9 Категории за мерење**Средства**

Парични средства и сметки во НБРСМ 10.205.558

Финансиски средства вреднувани по амортизирана набавна вредност-Кредити на и побарувања од банки 2.632.809

Финансиски средства вреднувани по амортизирана набавна вредност - Кредити и побарувања од комитенти 50.020.317

Финансиски средства вреднувани по објективна вредност преку сеопфатна добивка 4.347.129

Финансиски средства вреднувани по амортизирана набавна вредност -Должнички хартии од вредност 5,934,981

Останати средства 1.294.700

Обврски

Резервирања 315.729

Одложени даночни обврски 131.949

Ефекти на капиталот при транзиција во МСФИ 9 од 1 Јануари 2018

Ревалоризациски резерви (3.875)

Задржана добивка 3.190.650

Ревалоризациски резерви 31

Задржана добивка 4.243.157

Детали за ефектите при преминот на МСФИ 9 признаени во капиталот се прикажани подолу:

Влијание врз капиталот поради премин кон МСФИ 9 - детали

Почетна состојба на капиталот според МСС 39 9.654.551

Променета методологија за резервации и оштетувања 1.169.452

Одложен данок за променетата методологија за резервации и оштетувања (116.945)

Вкупни нето промени во капиталот при преминот кон МСФИ 9 1.052.507

НЛБ Банка АД Скопје**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2018***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)*

Оштетување на средствата ОВОСД признаени во
ревалоризациски резерви 3.906

Крајна состојба на капиталот според МСФИ 9 10.710.964

Следната табела ги усогласува сметководствените вредности според МСС 39 до сметководствените вредности според МСФИ 9 при преминот на МСФИ 9 на 1 Јануари 2018 година.

	Бел.	МСС 39 сметководствена вредност 31 декември 2017	Рекласификација	Ново вреднување	МСФИ 9 сметководствена вредност 1 јануари 2018
Набавна вредност					
Парични средства и сметки во НБРСМ					
Почетна состојба (Кредити и побарувања)		10.211.060			
Ново вреднување: ОКЗ исправка				(5.502)	
Крајна состојба (АНВ)					10.205.558
Кредити на и побарувања од банки					
Почетна состојба (Кредити и побарувања)		2.631.026			
Ново вреднување: ОКЗ исправка				1.783	
Крајна состојба (АНВ)					2.632.809
Кредити и побарувања од комитенти					
Почетна состојба (Кредити и побарувања)		48.779.541			
Ново вреднување: ОКЗ исправка				1.240.776	
Крајна состојба (АНВ)					50.020.317
Должнички хартии од вредност					
Почетна состојба (АНВ)		-			
Дополнето: од финан.средства расположливи за продажба	(A)		5.969.179		
Ново вреднување: ОКЗ исправка				(34.198)	
Крајна состојба (АНВ)					5.934.981
Останати средства					
Почетна состојба (АНВ)		1.280.082			
Ново вреднување: ОКЗ исправка				14.618	
Крајна состојба (АНВ)					1.294.700
Вкупно финансиски средства вреднувани по набавна вредност					
		62.901.709	5.969.179	1.217.477	70.088.365

**Објективна вредност
прикажана преку
сеопфатна добивка
(ОВОСД)**

Вложувања во хартии од вредност: Расположливи за продажба			
Почетна состојба (РП)	10.316.308		
Исклучено: до должнички ХВ по набавна вредност (А)		(5.969.179)	
Исклучено: до финан.средства по објективна вредност преку сеопфатна добивка – должнички ХВ (Б)		(4.312.500)	
Исклучено: до финан.средства по објективна вредност преку сеопфатна добивка- сопственички средства (В)		(34.629)	
Ново вреднување: ОКЗ исправки			
Крајна состојба (РП)			-
ОВОСД должнички хартии од вредност			
Почетна состојба (ОВОСД)			
Дополнето: од финан.средства расположливи за продажба (Б)		4.312.500	
Крајна состојба (ОВОСД)			4.312.500
ОВОСД сопственички средства			
Почетна состојба (ОВОСД)			
Дополнето: од финан.средства расположливи за продажба (В)		34.629	
Крајна состојба (ОВОСД)			34.629
Вкупно финансиски средства вреднувани по објективна вредност преку сеопфатна добивка (ОВОСД)	10.316.308	(5.969.179)	4.347.129

А) Одредени должнички хартии од вредност кои ги поседува Банката може да се продадат, но таквата продажба не се очекува да биде повеќе од ретка или значајна. Овие хартии од вредност се чуваат во рамките на деловен модел чија цел е наплата на договорните парични текови и според тоа се мерат по амортизирана набавна вредност според МСФИ 9. Банката рекласифицира дел од портфолиото на хартии од вредност, кое според МСС 39 беше класифицирано како Финансиски инструменти расположливи за продажба во нова категорија во согласност со МСФИ 9 мерени по амортизирана набавна вредност во износ од МКД 5.969.179 илјади. Извршената рекласификација немаше финансиски ефект, објективната вредност на хартиите од вредност кои биле рекласифицирани на денот на рекласификација е еднаква на нивната амортизирана вредност.

(Б) Банката поседува одредени должнички хартии од вредност за да ги задоволи секојдневните потреби за ликвидност. Според МСФИ 9, овие хартии од вредност се чуваат во деловен модел чија цел е наплата на договорни парични текови и продажба на финансиски средства и затоа се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка.

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**2.31 Презентација на ефектите при преминот на МСФИ 9 на 1 јануари 2018 година (продолжува)**

(В) Одредени вложувања во сопственички хартии од вредност кои ги поседува Банката се определени според МСФИ 9 како финансиски средства кои се водат по ОВОСД, бидејќи тие не се стратешки и Банката не може да ги контролира. Промените на објективната вредност на таквите вложувања повеќе нема да се признаваат во Билансот на успех, ниту во случај на отуѓување. Пред усвојувањето на МСФИ 9 овие инвестиции се класифицирани како расположливи за продажба.

Следната табела ги усогласува:

- крајната состојба на исправката на вредноста за кредитни загуби на финансиски средства во согласност со МСС 39 и исправката на вредноста за кредитни загуби за преземени обврски за кредитирање и договори за финансиски гаранции во согласност со МСС 37 на 31 декември 2017 година до
- почетната состојба на исправката на вредноста за кредитни загуби утврдени во согласност со МСФИ 9 од 1 јануари 2018 година.

Категорија за вреднување	31 декември 2017 Загуба на кредити според МСС 39/Резерваци и според МСС 37	Загуба од камати 31 декември 2017	Ново вреднување	1 Јануари 2018 Загуба поради премин кон МСФИ 9
Кредити и побарувања според МСС 39/финансиски средства по амортизирана набавна вредност според МСФИ 9				
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	-	-	5.502	5.502
Кредити на и побарувања од банки	3.906	2	(1.783)	2.125
Кредити и побарувања од комитенти	4.948.567	13.192	(1.240.776)	3.720.983
Кредити и побарувања - останати средства	53.334	-	(14.618)	38.716
Должнички ХВ расположливи за продажба според МСС 39/финансиски средства по објективна вредност според МСФИ 9	-	-	34.198	34.198
	5.005.807	13.194	(1.217.477)	3.801.524
Должнички ХВ расположливи за продажба според МСС39/должнички финан.средства по ОВОСД според МСФИ 9	-	-	3.906	3.906
Кредитни обврски и договор за финансиска гаранција	228.008	-	44.119	272.127
Вкупно	5.233.815	13.194	(1.169.452)	4.077.557

2 Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**2.31 Презентација на ефектите при преминот на МСФИ 9 на 1 јануари 2018 година (продолжува)**

За финансиските средства кои се рекласифицирани на 1 јануари 2018 година во категоријата по амортизирана набавна вредност, следната табела ја прикажува нивната објективна вредност на 31 декември 2018 година и добивката или загубата од објективна вредност која би била признаена доколку овие финансиски средства не биле рекласифицирани како дел од преминот кон МСФИ 9.

Од финансиски средства расположливи за продажба според МСС 39

Објективна вредност на 31.12.2018	1.364.522
-----------------------------------	-----------

Добивка/загуба по објективна вредност која би била признаена во текот на 2018 во ОСД, доколку финансиските средства не би биле прекласификувани

24.146

3 Управување со финансиски ризици

Активностите на Банката се изложени на разни финансиски ризици и тие активности бараат анализи, проценки, прифаќање и управување на одреден степен на ризик или комбинација на ризици. Преземањето на ризикот е основа на финансискиот бизнис и оперативните ризици се неизбежна последица на работењето. Затоа, целта на Банката е да постигне одредена рамнотежа помеѓу ризикот и повратот и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти на финансиското работење на Банката.

Политиката за управување со ризици на Банката е изготвена на начин за да ги идентификува и анализира овие ризици, да определи одредени лимити и контроли, да врши мониторинг на ризиците и да се држи до лимитите со користење на веродостојни и современи информациски системи. Банката редовно ја ревидира политиката и системите на управување со ризици, со цел да се рефлектираат промените на пазарот, производите и најдобрата пракса што произлегува од нив.

Управувањето со ризици се спроведува од страна на Секторот за управување со ризици во Банката, согласно политиката која е одобрена од страна на Надзорниот одбор. Одборот обезбедува, во пишана форма, принципи за управување со сите ризици и политики кои ги покриваат специфичните области како што се кредитниот ризик, валутниот ризик, каматниот ризик и ликвидносниот ризик. Понатаму, внатрешната ревизија е одговорна за независно надгледување на управувањето со ризици и контролната средина.

Најважните видови на ризик се кредитен ризик, ликвидносен ризик, пазарен ризик и други оперативни ризици. Пазарниот ризик ги опфаќа валутниот ризик, каматниот ризик и други ценовни ризици.

3.1 Кредитен ризик

Банката е изложена на кредитен ризик, што претставува ризик дека договорната страна ќе предизвика финансиска загуба за Банката од неисполнување на својата обврска. Кредитниот ризик е најзначајниот ризик во работењето на Банката и затоа менаџментот внимателно управува со изложеноста на кредитниот ризик. Изложеноста на кредитниот ризик примарно настанува кај кредитните активности односно кредитите и побарувањата и инвестиционите активности кои ги вклучуваат должничките хартии од вредност и други записи во портфолиото на средства на Банката. Исто така, кредитен ризик постои и кај вонбилансните финансиски инструменти. Управувањето и контролата на кредитниот ризик се централизирани во Службата за управување со кредитни ризици во рамките на Секторот за управување со ризици, кој пак е одговорен пред Управниот одбор.

3.1.1 Мерење на кредитен ризик

(а) Кредити и побарувања

Банката го проценува нивото на загуби од кредитен ризик на индивидуална основа за значајни побарувања, а на групна основа за останатиот дел од портфолиото.

Примарната цел на индивидуалната анализа е да се утврди дали постои објективен доказ за оштетување. Таквата евиденција вклучува информации во врска со значајни финансиски проблеми со кои се соочува клиентот, кои се однесуваат на прекршување на договорните обврски, како што се доцнење во намирување на обврските, дали финансиските средства ќе бидат реструктурирани од економски или правни причини и веројатноста дека клиентот ќе стапи во стечај или финансиска реорганизација. Очекуваните идни парични текови (од редовни активности и можно преземање на обезбедувањето) се проценуваат на индивидуална основа. Доколку нивната дисконтирана вредност се разликува од сметководствената вредност на соодветните финансиски средства, мора да се признае исправка на вредност. Доколку не постои објективен доказ за оштетување, загубите се проценуваат на групна основа.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.1 Мерење на кредитен ризик (продолжува)**

Групната исправка на вредноста се прави за остатокот од портфолиото, кое не се проценува на индивидуална основа. За таа цел, портфолиото е поделено во групи со слични побарувања, а потоа во подгрупи согласно нивниот кредитен рејтинг. Според тоа, исправките на вредноста се креираат во согласност со веројатноста за неисполнување на обврските (PD) и во согласност со просечната стапка на неисполнување на обврските или загубата поради неплаќање (LGD) поврзани со нефункционални побарувања. Веројатноста за неисполнување на обврските е определена со транзициски матрици кои ја илустрираат миграцијата на потрошувачите помеѓу категориите на рејтинг, со користење непондериран просек. Просечната стапка на неисполнување на обврските или загубата поради неплаќање, што укажува на тоа колку ќе изгубиме во просек кога побарувањето ќе стане нефункционално, се утврдува врз основа на износот на оштетувања создадени за нефункционалните кредити како непондериран просек на загубата поради неплаќање. При правењето на групни исправки за преземени обврски, врз основа на емпириски податоци во врска со плаќањата извршени по гаранции во минатото, веројатноста за плаќања по гаранциите се зема предвид при правењето на групните исправки на вредноста.

Класификацијата на кредитниот рејтинг на клиентите на Банката е базирана на методологијата за одредување на рејтингот која вклучува унифицирана скала од 12 кредитни класи, од кои девет претставуваат редовни клиенти, а три нефункционални клиенти.

Рејтинг-групата А (AAA до А класи на рејтинг) ги вклучува најдобрите клиенти со низок степен на веројатност за неисполнување на обврските, што се карактеризира со висока адекватност на капиталот и висока покриеност на финансиските обврски со слободен проток на пари. Рејтинг Групата А се смета за класификација за инвестирање.

Рејтинг-групата Б (BBB до Б класи на рејтинг) вклучува клиенти со низок кредитен ризик, една класа повисоко од клиентите од рејтинг-групата "А". Овие клиенти покажуваат стабилни перформанси, прифатливи финансиски показатели и квалитативни елементи и имаат доволен прилив на пари за да ги исполнат своите обврски, но тие се почувствителни на промените во индустријата или економијата. Рејтинг Групата Б е класификација за инвестирање за BBB, како и "инвестирање со грижа" за BB и B.

Рејтинг-групата В (BBB до В класи на рејтинг) вклучува клиенти кои се изложени на повисоко и надпросечно ниво на кредитен ризик. Понекогаш клиентите кои се оценети со BBB се финансираат од страна на Банката, бидејќи поддршката носи повеќе позитивни ефекти, сепак, рејтинг-групата В се смета за суштински ризик. Банката разумно ја ограничува соработката со таквите клиенти и ја намалува изложеноста кон нив.

Рејтинг-групата Г, (Г и ГГ класи на рејтинг) и 'Д' ги претставуваат нефункционалните клиенти кои се третираат како неплаќачи.

Г, ГГ и Д класифицирани клиенти вообичаено се префрлаат во специјализираните служби за реструктуирање (кои вршат деловно и финансиско реструктуирање со цел минимизирање на загубите и враќање на клиентот во статус редовен) или правна служба (со цел минимизирање на загубите поради неисполнување на обврските).

Интерна рејтинг скала на Банката

Рејтинзи на Банката

А
Б
В
Г+Д

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.1 Кредитен ризик (продолжува)

3.1.1 Мерење на кредитен ризик (продолжува)

а) Кредити и побарувања (продолжува)

Критериум за класификација на финансиски средства или потенцијални обврски во групи А, Б, В, Г. Овој дел е поврзан со - "Класификацијата на кредитниот рејтинг на клиентот на Банката", наведена погоре.

(б) Должнички и останати хартии од вредност

За должничките и останатите хартии од вредност, Секторот за управување со ризици при управувањето со изложеноста на кредитен ризик употребува класификации во зависност од издавачот: НБРСМ, Република Македонија и банки. Вложувањата во таквите хартии од вредност претставуваат начин да се зголеми кредитниот квалитет и во исто време да се одржуваат достапни изворите за исполнување на барањата за финансирање.

Вложувања се дозволени само во ликвидни хартии од вредност кои имаат висок А и Б кредитен рејтинг. Поради високиот кредитен рејтинг, менаџментот на Банката не очекува договорната страна да не ги исполнува своите обврски. Максималната изложеност кон кредитниот ризик е претставена преку сметководствената вредност на секое финансиско средство во Извештајот за финансиската состојба.

3.1.2 Политика на контрола на ограничувања на ризик и намалување на ризикот

Банката управува, ги ограничува и контролира концентрациите на кредитни ризици, каде и да се идентификувани, особено кај поединечните клиенти и групи, како и кај различни индустрии и држави.

Банката ги структурира нивоата на кредитен ризик кои таа ги презема со поставување на ограничувања на износот на прифатлив ризик во однос на еден должник или група на должници и во однос на географски и индустриски сегменти. Таквите ризици се следат постојано и подлежат на анализа на годишно ниво или почесто, кога тоа се смета за потребно. Нивоата на ограничувања на кредитен ризик по производи и индустриски сектор се одобруваат од страна на Надзорен одбор.

Изложеноста на кредитниот ризик, исто така, се управува преку редовни анализи на способноста на должниците и потенцијалните должници, да ги исполнат обврските за плаќање на камата и главницата и со менување на овие лимити при одобрување на кредити каде тоа е соодветно.

Неколку други специфични мерки за контрола и намалување на ризикот се прикажани подолу:

(а) Обезбедување

Банката применува голем број политики и искуства за намалување на кредитниот ризик. Највообичаениот начин е земање – обезбедување како гаранција за одобрените средства, што е и често применувано. Банката имплементира насоки за прифатливоста на специфичните класи на обезбедување или ограничување на кредитниот ризик. Главни типови на обезбедување за кредити и побарувања се:

- готовина, банкарски гаранции и гаранции од првокласни компании;
- хипотека на станбен имот;
- залог на деловен имот како што се работни простории, залихи и побарувања;
- залог на финансиски инструменти како што се должнички и сопственички хартии од вредност.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.2 Политика на контрола на лимити и политика на намалување на ризикот (продолжува)****а) Обезбедување (продолжува)**

Кредитите одобрени на претпријатија и физички лица вообичаено се обезбедени, пречекорувањата на сметки и кредитни картички издадени на физички лица се обезбедени со меници во полн износ на главнината, каматата и други трошоци. Дополнително, со цел да се минимизираат кредитните загуби, Банката ќе побара дополнително обезбедување од клиентите веднаш штом ќе се забележат индикатори за оштетување за соодветни поединечни кредити и побарувања.

Должничките хартии од вредност, благајничките и други записи обично не се обезбедени.

(б) Потенцијални кредитни обврски

Примарната цел на овие инструменти е да осигураат дека средствата се расположливи по барање на клиентите. Гаранциите и акредитивите го имаат истиот кредитен ризик како кредитите и се обезбедени со исто обезбедување како кредитите.

Системите за кредитен рејтинг кои се опишани во Белешка 3.1.1 се фокусираат на прикажување на квалитетот на кредитот од почетокот на активностите на одобрување на кредитите и вложувањата.

Исправките на вредност прикажани во Извештајот за финансиската состојба на крајот на годината произлегуваат од секоја од четирите интерни категории на рангирање. Меѓутоа, најголем дел од исправките на вредноста произлегуваат од последните две категории. Табелата подолу го прикажува процентуалното учество на билансните и вонбилансните ставки на Банката кои се однесуваат на кредити и побарувања, како и соодветните исправки на вредноста на секоја категорија од интерната класификација на Банката.

Рангирање на Банката

	2018		2017	
	Кредити и побарувања (%)	Резервации за оштетување (%)	Кредити и побарувања (%)	Резервации за оштетување (%)
1. А	89,3	1,7	93,7	4,8
2. Б	4,8	8,9	2,7	41,0
3. В	3,9	65,7	0,5	54,2
4. Г и Д	2,0	86,9	3,1	96,3
	100,0	6,2	100,0	8,8

Политиката на Банката бара разгледување на поединечните финансиски средства кои се над прагот на материјалност, најмалку еднаш годишно или почесто, кога тоа го бараат поединечните околности. Исправката на вредност на поединечно проценетите средства се одредува со проценка на загубата која се појавува на датумот на Извештајот за финансиската состојба, за секој случај поединечно, и се применува на сите поединечно значајни договори. Проценката обично го вклучува применото обезбедување (вклучувајќи ја повторната потврда за нејзината валидност) и очекуваните приливи за поединечен договор.

Пресметката на групната исправка на вредност се однесува на портфолија на хомогени средства кои поединечно се под прагот на материјалност користејќи ги расположливите информации и статистички техники.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања**

	Максимална изложеност	
	2018	2017
Изложеност на кредитен ризик од билансни ставки е како што следи:		
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	8.433.612	7.331.940
Кредити на и побарувања од банки	2.864.294	2.631.183
Кредити на и побарувања од комитенти:		
Кредити на физички лица:		
– Пречекорување на сметка	1.112.137	1.094.879
– Кредитни картици	2.313.238	2.133.471
– Други кредити	17.946.525	16.895.117
– Хипотеки	10.253.401	8.758.713
Кредити на претпријатија:		
– Големи корпоративни претпријатија	7.849.551	7.000.881
– Мали и средни претпријатија	13.420.007	12.896.480
Вложувања во хартии од вредност		
– Должнички хартии од вредност	12.048.785	10.281.679
Останати средства	1.270.015	1.280.082
Изложеност на кредитен ризик од вонбилансни ставки:		
Потенцијални обврски	10.096.837	10.371.389
На 31 Декември	87.608.402	80.675.814

Сопственички хартии од вредност во износ од МКД 32.921 илјади (2017: МКД 34.629 илјади) не се вклучени во горенаведената табела, иако истите носат кредитен ризик.

Горенаведената табела претставува сценарио за најлошиот можен случај за изложеност на кредитен ризик на Банката на 31 декември 2018 и 2017 година, без да се земе предвид кој било примен колатерал или други кредитни обезбедувања. За билансните средства, изложеноста прикажана погоре се базира на нето сметководствена вредност како што е прикажана во Извештајот за финансиската состојба. Финанските гаранции се прикажани пред исправка на вредност.

Како што е прикажано погоре, 64% од вкупната максимална изложеност произлегува од кредити и побарувања од банки и останати комитенти (2017: 64%); 14% претставува вложувања во должнички хартии од вредност (2017: 13%).

Менаџментот е убеден во неговата способност дека ќе продолжи да ја контролира и одржува минималната изложеност на кредитен ризик на Банката која произлегува од портфолиото на кредити и побарувања и од должничките хартии од вредност врз основа на следново:

- 94% од портфолиото на кредити и побарувања се категоризирани во првите два степена на интерниот рејтинг систем (2017: 96,5%);
- кредитите дадени на мали и средни претпријатија, кои претставуваат најголема група во портфолиото, се обезбедени со колатерал;
- 88% од портфолиото на кредити и побарувања се сметаат дека не се достасани ниту оштетени (2017: 92%);
- Банката има воведено построг процес на избор при одобрувањето на кредити и побарувања и

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања (продолжува)**

- 100% од вложувањата во должничките хартии од вредност и други хартии од вредност се издадени од Република Северна Македонија и НБРСМ.

а) Финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
А	32.142.958	2.421.911	22.949	-
Б	24.558.127	3.058.996	5.532	-
В	326.703	2.558.727	911	-
Г и Д	-	-	3.527.672	-
Исправка на вредноста Сметководствена вредност	(738.147)	(506.570)	(2.576.661)	-
	56.289.641	7.533.065	980.403	-

Останати средства

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
А	257.425	4.581	48	-
Б	901.407	4.095	61	-
В	108	9.261	18	-
Г и Д	-	-	66.226	-
Исправка на вредноста Сметководствена вредност	(2.478)	(822)	(49.115)	-
	1.156.462	17.114	17.238	-

Должнички инструменти

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
А	-	-	-	-
Б	7.930.915	-	-	-
В	-	-	-	-
Г и Д	-	-	-	-
Исправка на вредноста Сметководствена вредност	(77.772)	-	-	-
	7.853.144	-	-	-

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања (продолжува)**

а) Финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност (продолжува)

Кредити и побарувања

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
А	31.885.533	2.417.331	22.901	-
Б	15.725.805	3.054.901	5.471	-
В	326.595	2.549.467	893	-
Г и Д	-	-	3.461.446	-
Исправка на вредноста Сметководствена вредност	(657.897)	(505.747)	(2.527.546)	-
	47.280.036	7.515.951	963.165	-

б) Кредитите и побарувањата се прикажани на следниот начин (МСС 39):

	31 декември 2017	
	Кредити на и побарувања од комитенти	Кредити на и побарувања од банки
Ниту достасани ниту оштетени	49.637.790	2.288.839
Достасани, но не оштетени	549.645	345.764
Оштетени	3.553.864	332
Бруто	53.741.299	2.634.934
Намалени за исправка на вредноста	(4.961.758)	(3.751)
Нето	48.779.541	2.631.183
Поединечна исправка	2.027.649	18
Групна исправка	2.934.109	3.734
Вкупно	4.961.758	3.751

Вкупната исправка на вредност на кредитите и побарувањата изнесува МКД 3.691.190 илјади (2017: МКД 4.965.509 илјади). Подетални информации за исправките на вредноста на кредитите и побарувањата од банки и комитенти се прикажани во Белешката 34.

За време на годината завршена на 31 декември 2018 година, вкупните нето кредити и побарувања на Банката се зголемени за 4% до 8%. Кредитните активности се фокусирани на финансирање на средни претпријатија кој го претставуваат клучниот пазарен таргет (го претставуваат р'бетот), и мали претпријатија, каде фокусот е на зголемување на пазарното учество. Во сегментот на големите претпријатија фокусот е на финансирање на внимателно одбрани клучни клиенти, кои имаат добар бизнис модел, потенцијал за раст, компетентен менаџмент и долгорично одржлива структура на извори на финансирање.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања (продолжува)**

в) Должнички инструменти кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
A	-	-	-	-
Б	4.195.641	-	-	-
В	-	-	-	-
Г and Д	-	-	-	-
Исправка на вредноста	(3.805)	-	-	-

г) Кредити и побарувања и договори за финансиска гаранција

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
A	36.318.003	2.905.641	25.105	-
Б	19.742.313	3.575.397	6.327	-
В	434.140	3.149.501	1.132	-
Г and Д	-	-	3.621.657	-
Исправка на вредноста	(753.270)	(579.339)	(2.590.618)	-
Сметководствена вредност	55.741.186	9.051.200	1.063.603	-

Кредити и побарувања

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
A	31.885.533	2.417.331	22.901	-
Б	15.725.805	3.054.901	5.471	-
В	326.595	2.549.467	893	-
Г and Д	-	-	3.461.446	-
Исправка на вредноста	(657.897)	(505.747)	(2.527.546)	-
Сметководствена вредност	47.280.036	7.515.951	963.165	-

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања (продолжува)**

г) Кредити и побарувања и договори за финансиска гаранција (продолжува)

Финансиски гаранции

31 Декември 2018	12 – месечни ОКЗ	ОКЗ за целиот животен век не кредитно оштетени	ОКЗ за целиот животен век кредитно оштетени	Купени кредитно оштетени финансиски средства
А	4.432.470	488.311	2.204	-
Б	4.016.508	520.496	856	-
В	107.545	600.034	239	-
Г and Д	-	-	160.211	-
Исправка на вредноста	(95.373)	(73.592)	(63.072)	-
Сметководствена вредност	8.461.151	1.535.249	100.438	-

д) Кредити и побарувања кои ниту се достасани, ниту оштетени (МСС 39)

Кредитниот квалитет на портфолиото на кредити и побарувања кои ниту се достасани, ниту се оштетени може да се процени со користење на интерниот рејтинг систем кој е прифатен од Банката.

31 декември 2017

	Кредити на и побарувања од комитенти							Кредити на и побарувања од банки
	Физички лица				Правни лица		Вкупно Кредити на и побарувања од комитенти	
	Пречеко-рување на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија		
Категории:								
1. Инвестиционен рејтинг	1.089.167	1.842.798	16.951.046	8.839.242	7.441.846	13.473.691	49.637.790	2.288.839
Вкупно	1.089.167	1.842.798	16.951.046	8.839.242	7.441.846	13.473.691	49.637.790	2.288.839
Објективна вредност на колатералот	-	-	10.963.047	18.004.739	11.063.550	23.855.566	63.886.902	

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања (продолжува)**

г) Кредити и побарувања кои се достасани, но не се оштетени (МСС 39)

Бруто износот на кредити и побарувања по класи на комитенти и банки кои се достасани, но не се оштетени е следниот:

(i) Кредити на и побарувања од комитенти

31 декември 2017

	Пречеко- рувања на сметка	Кредитни картици	Физички лица		Вкупно
			Други кредити	Хипотеки	
Достасани до 30 дена	14.236	246.232	42.474	15.197	318.139
Достасани од 30-60 дена	180	44.774	4.762	1.138	50.854
Достасани од 60 - 90 дена	11	10.055	3.052	1.862	14.980
Достасани над 90 дена	-	127	-	-	127
Вкупно	14.427	301.188	50.288	18.197	384.100
Објективна вредност на колатералот	-	-	82.988	80.248	163.236

31 декември 2017

	Големи корпоративни претпријатија	Правни лица		Вкупно
		Мали и средни претпријатија		
Достасани до 30 дена	68.334	66.844		135.178
Достасани од 30-60 дена	4.365	11.190		15.555
Достасани од 60-90 дена	8.319	6.493		14.812
Вкупно	81.018	84.527		165.545
Објективна вредност на колатералот	102.245	182.634		284.879

(ii) Кредити на и побарувања од банки

Бруто износот на кредитите и побарувањата од банки кои се достасани, но не се оштетени на 31 декември 2017 изнесува МКД 489.904 илјади. Генерално, Банката не чува колатерал по основ на кредити и побарувања од банки.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања (продолжува)***е) Кредити на и побарувања кои се поединечно оштетени (МСС 39)**(i) Кредити на и побарувања од комитенти*

Поединечно оштетените кредити и побарувања од комитенти, не земајќи го предвид паричниот тек од примениот колатерал за 2017 изнесуваат МКД 2.027.649 илјади.

Прегледот на бруто износот на поединечно оштетените кредити и побарувања по класи, заедно со објективната вредност на соодветниот колатерал земен од страна на Банката како обезбедување, е следниот:

	Физички лица				Правни лица		Вкупно	Кредити на и побарувања од банки
	Пречекорувања на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија		
31 декември 2017								
Бруто	35.544	81.807	558.676	92.759	555.782	2.229.297	3.553.864	332
Поединечно оштетени кредити	28.221	54.056	314.262	24.476	394.712	1.211.922	2.027.649	18
Објективна вредност на колатералот	-	-	505.161	334.168	1.010.177	3.869.195	5.718.701	-

Објективната вредност на колатералот која е прикажана погоре е утврдена од страна на локалните овластени проценители и ја претставува реалната вредност која законските сопственици на средствата можат да ја остварат. Менаџментот го смета кредитот кој е покриен со колатерал како оштетен, затоа што досегашното искуство покажало дека значаен дел од колатералот не може да се искористи поради административни и законски пречки. Исправките на вредноста ја одразуваат веројатноста дека менаџментот не може да ги користи правата кои произлегуваат од колатералот и не може да го преземе колатералот од ненаплативите кредити во своја сопственост. И покрај потешкотиите за присилното преземање на колатералот, менаџментот на Банката ќе вложи силни напори за наплата на долговите со сите можни средства кои стојат на располагање.

(ii) Кредити на и побарувања од банки

Вкупниот бруто износ на кредитите и побарувањата од банки кои се индивидуално оштетени на 31 декември 2017 изнесува МКД 332 илјади. Генерално Банката не чува колатерал по основ на кредити и побарувања од банки.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.3 Максимална изложеност на кредитен ризик пред примање на колатерал или други кредитни зајакнувања (продолжува)**

ж) Реструктурирани кредити

31 Декември 2018	Вкупно реструктурирана изложеност				Исправка, резервирање и вредносно усогласување		
	Нефункционални		Нефункционални				
	Вкупно	Функционални	Резервирани	Неплаќање (Defaulted)	Функционални реструктурирани и кредити	Нефункционални реструктурирани и кредити	Колатерал
Кредити на физички лица – Кредитни картици	157	63	94	-	5	68	-
Кредити на физички лица – Хипотеки	1.356	-	1.345	11	-	903	9.318
Кредити на физички лица – Пречекорување на сметка	122	91	30	-	5	22	-
Кредити на физички лица – други кредити	59.588	18.603	38.257	2.729	2.142	16.520	82.774
Големи корпоративни претпријатија	386.173	149.965	236.208	-	28.960	209.779	323.304
Мали и средни претпријатија	1.256.323	418.569	711.537	126.217	35.706	684.708	2.579.688
Вкупно	1.703.718	587.291	987.470	128.957	66.818	912.000	2.995.084

3.1.4 Должнички инструменти, благајнички записи и други записи

Табелата подолу претставува анализа на должнички хартии од вредност, благајнички записи и други записи. Издавачи на хартиите од вредност се НБРСМ и Република Северна Македонија. Standard & Poor's Ratings Services утврди долгорочен/краткорочен рејтинг “ББ-/Б” за странска и домашна валута со стабилен изглед, додека Fitch's Rating Agency утврди “ББ” долгорочен рејтинг за домашна и странска валута и “Б” за краткорочен рејтинг за странска валута со негативен изглед за двете.

2018	Вложувања во хартии од вредност	Вкупно
НБРСМ	4.195.641	4.195.641
РСМ	7.853.144	7.853.144
Вкупно	12.048.785	12.048.785

2017	Вложувања во хартии од вредност	Вкупно
НБРСМ	4.312.500	4.312.500
РСМ	5.969.179	5.969.179
Вкупно	10.281.679	10.281.679

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.5 Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања**

Во текот на 2018 и 2017 година, Банката се стекна со средства преку преземање на колатерал кој бил земен како обезбедување:

Природа на средствата	2018	2017
	Сметководствена вредност	Сметководствена вредност
Земјиште	-	263.081
Градежни објекти	126	163.542
Станбени објекти	-	16.713
Опрема	-	4.551
Останато	346	484
Вкупно (Белешка 28)	472	448.371

Преземените средства вклучува земјиште, станови, опрема и деловен простор кој не се користи од страна на Банката за нејзината основна дејност. Преку преземањето на средствата, Банката ги намалува нефункционалните побарувања. Недвижностите со кои Банката се стекнала се продаваат веднаш штом е тоа изводливо. Најчесто Банката не го користи преземениот имот за сопствена употреба.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.1 Кредитен ризик (продолжува)

3.1.6 Концентрација на ризици на финансиски средства со изложеност на кредитен ризик

(а) Географски сектори

Следната табела ја прикажува кредитната изложеност на Банката на 31 декември 2018 година според нивната сметководствена вредност, категоризирано по географски регион. Во оваа табела, Банката ја има распределено изложеноста по региони врз основа на домицилната земја на комитентите.

31 Декември 2018	Држави во ЕУ	Европски држави вон ЕУ	Република Северна Македонија	Други држави	Вкупно
Сметки во НБРСМ	-	-	5.911.973	-	5.911.973
Кредити на и побарувања од банки	1.838.037	729.963	296.294	-	2.864.294
Кредити на и побарувања од комитенти:					
Кредити на физички лица:					
- Пречекорувања на сметка	133	1	1.112.002	1	1.112.137
- Кредитни картици	1	-	2.313.237	-	2.313.238
- Други кредити	-	-	17.946.525	-	17.946.525
- Хипотеки	-	-	10.253.401	-	10.253.401
Кредити на корпоративни претпријатија:					
- Големи претпријатија	-	-	7.726.229	123.322	7.849.551
- Мали и средни претпријатија	-	-	13.420.007	-	13.420.007
Вложувања во хартии од вредност	-	-	12.048.785	-	12.048.785
Останати средства	-	-	1.270.015	-	1.270.015
На 31 декември 2018	1.838.171	729.964	72.298.468	123.323	74.989.926

31 Декември 2017	Држави во ЕУ	Европски држави вон ЕУ	Република Северна Македонија	Други држави	Вкупно
Сметки во НБРСМ	-	-	5.276.887	-	5.276.887
Кредити на и побарувања од банки	1.442.567	846.272	342.344	-	2.631.183
Кредити на и побарувања од комитенти:					
Кредити на физички лица:					
- Пречекорувања на сметка	172	-	1.094.707	-	1.094.879
- Кредитни картици	-	2	2.133.469	-	2.133.471
- Други кредити	42	-	16.895.075	-	16.895.117
- Хипотеки	929	-	8.757.784	-	8.758.713
Кредити на корпоративни претпријатија:					
- Големи претпријатија	-	-	6.886.471	114.410	7.000.881
- Мали и средни претпријатија	-	-	12.896.480	-	12.896.480
Вложувања во хартии од вредност	-	-	10.281.679	-	10.281.679
Останати средства	-	-	1.280.082	-	1.280.082
На 31 декември 2017	1.443.710	846.274	65.844.978	114.410	68.249.372

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.6 Концентрација на ризици на финансиски средства со изложеност на кредитен ризик (продолжува)***(б) Индустриска секторизација*

Следната табела ја прикажува кредитната изложеност на Банката според нивната сметководствена вредност, категоризирано според индустрискиот сектор на комитентите.

31 декември 2018	Финансиски институции	Производство	Недвижности	Трговија на големо и мало	Јавен сектор	Други индустрии	Физички лица	Вкупно
Сметки во НБРМ	5.911.973	-	-	-	-	-	-	5.911.973
Кредити на и побарувања од банки	2.864.294	-	-	-	-	-	-	2.864.294
Кредити на и побарувања од комитенти:								
Кредити на физички лица:								
- Пречекорувања на Сметка	-	-	-	-	-	-	1.112.137	1.112.137
- Кредитни картици	-	-	-	-	-	-	2.313.238	2.313.238
- Други кредити	-	-	-	-	-	-	17.946.525	17.946.525
- Хипотеки	-	-	-	-	-	-	10.253.401	10.253.401
Кредити на корпоративни претпријатија:								
- Големи претпријатија	-	1.877.932	844.342	3.222.147	216.493	1.688.637	-	7.849.551
- Мали и средни претпријатија	-	3.482.906	1.264.470	3.790.821	1.523	4.880.286	-	13.420.007
Вложувања во хартии од вредност	4.195.641	-	-	-	7.853.144	-	-	12.048.785
Останати средства	-	-	-	-	-	1.234.997	35.018	1.270.015
На 31 декември 2018	12.971.908	5.360.838	2.108.812	7.012.968	8.071.160	7.803.160	31.660.319	74.989.926

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.1 Кредитен ризик (продолжува)****3.1.6 Концентрација на ризици на финансиски средства со изложеност на кредитен ризик (продолжува)**

(б) Индустриска секторизација (продолжува)

31 декември 2017	Финансиски институции	Производство	Недвижности	Трговија на големо и мало	Јавен сектор	Други индустрии	Физички лица	Вкупно
Сметки во НБРМ	5.276.887	-	-	-	-	-	-	5.276.887
Кредити на и побарувања од банки	2.631.183	-	-	-	-	-	-	2.631.183
Кредити на и побарувања од комитенти:								
Кредити на физички лица:								
- Пречекорувања на сметка	-	-	-	-	-	-	1.094.879	1.094.879
- Кредитни картици	-	-	-	-	-	-	2.133.471	2.133.471
- Други кредити	-	-	-	-	-	-	16.895.117	16.895.117
- Хипотеки	-	-	-	-	-	-	8.758.713	8.758.713
Кредити на корпоративни претпријатија:								
- Големи претпријатија	-	1.712.837	255.701	3.068.588	467.681	1.496.074	-	7.000.881
- Мали и средни претпријатија	-	3.071.181	1.279.737	3.959.658	345	4.585.560	-	12.896.481
Вложувања во хартии од вредност	4.312.500	-	-	-	5.969.179	-	-	10.281.679
Останати средства	-	-	-	-	-	1.262.872	17.210	1.280.082
На 31 декември 2017	12.220.570	4.784.018	1.535.438	7.028.246	6.437.205	7.344.506	28.899.390	68.249.373

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.2 Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик дека промената на пазарните цени како што се промена на каматните стапки, цената на капиталот, промена на девизните курсеви и кредитниот распон (со исклучок на промените во односите помеѓу должникот и доверителот) ќе влијае врз приходите на Банката или врз вредноста на нејзините финансиски инструменти. Целта на управувањето со пазарниот ризик е да се управува и контролира изложеноста на пазарен ризик во прифатливи рамки, при оптимизирање на приносот.

3.2.1 Валутен ризик

Банката е изложена на валутен ризик преку трансакциите во странски валути. Банката обезбедува нето изложеноста да се одржува на задоволително ниво преку купување и продажба на странски валути заради надоместување на краткорочни нерамнотежи.

Концентрација на валутниот ризик – билансни и вонбилансни финансиски инструменти:

На 31 декември 2018	ЕУР	УСД	МКД	Останати	Вкупно
Актива					
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	4.300.877	427.929	5.421.332	1.629.625	11.779.763
Кредити на и побарувања од банки	215.355	2.094.294	80.938	473.707	2.864.294
Кредити на и побарувања од комитенти	20.503.837	161.663	32.205.860	23.499	52.894.859
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	600	-	4.227.962	-	4.228.562
Должнички Хартии од вредност мерени по амортизирана набавна вредност	-	-	7.853.144	-	7.853.144
Останати средства	78.890	1.543	1.189.558	23	1.270.015
Вкупно финансиски средства	25.099.558	2.685.429	50.978.795	2.126.853	80.890.636
Обврски					
Депозити од банки	311.186	16.794	83.469	88.055	499.504
Депозити од други комитенти	21.533.674	2.681.496	40.531.564	1.551.664	66.298.398
Обврски по кредити	979.087	-	-	-	979.087
Обврски за данок на добивка (тековен)	-	-	13.166	-	13.166
Одложени даночни обврски	-	-	135.300	-	135.300
Субординирани обврски	1.840.358	-	-	-	1.840.358
Останати обврски	371.181	31.314	371.659	17.063	791.217
Вкупно финансиски обврски	25.035.486	2.729.604	41.135.158	1.656.782	70.557.030
Нето финансиска позиција на Извештајот за финансиската состојба	64.072	(44.175)	9.843.637	470.071	10.333.606
Вонбилансна евиденција (нето вредност)	1.614.352	136.652	8.340.998	4.835	10.096.837

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.2 Пазарен ризик (продолжува)****3.2.1 Валутен ризик (продолжува)**

На 31 декември 2017	ЕУР	УСД	МКД	Останати	Вкупно
Актива					
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	3.957.935	418.424	4.325.071	1.509.473	10.210.903
Кредити на и побарувања од банки	201.115	2.000.204	141.230	288.634	2.631.183
Кредити на и побарувања од комитенти	19.235.758	137.270	29.386.091	20.422	48.779.541
Вложувања во хартии од вредност:					
– Расположливи за продажба	301.505	-	10.014.803	-	10.316.308
Останати средства	64.086	1.249	1.214.672	75	1.280.082
Вкупно финансиски средства	23.760.399	2.557.147	45.081.867	1.818.604	73.218.017
Обврски					
Депозити од банки	131.765	123.628	41.497	156.696	453.586
Депозити од други комитенти	20.765.324	2.497.943	37.007.416	1.246.958	61.517.641
Обврски по кредити	1.128.459	-	-	-	1.128.459
Обврски за данок на добивка (тековен)	-	-	91.979	-	91.979
Одложени даночни обврски	-	-	15.003	-	15.003
Субординирани обврски	191.038	34.769	451.971	15.340	693.118
Останати обврски	2.035.271	-	-	-	2.035.271
Вкупно финансиски обврски	24.251.857	2.656.340	37.607.866	1.418.994	65.935.057
Нето финансиска позиција на Извештајот за финансиската состојба	(491.458)	(99.193)	7.474.001	399.610	7.282.960
Вонбилансна евиденција (нето вредност)	1.995.467	109.891	8.261.400	4.631	10.371.389

На 31 декември 2018, доколку МКД ослабне за 5% во однос на странските валути, а останатите променливи останат непроменети, профитот пред оданочување за дванаесет месечен период, заклучно со 31 декември 2018 година, ќе биде зголемен за околу МКД 23.300 илјади (2017: МКД 9.000 илјади намален). Спротивно, ако МКД зајакне за 5% во однос на странските валути, а останатите променливи останат непроменети, профитот пред оданочување ќе биде намален за околу МКД 25.800 илјади (2017: МКД 10.000 илјади зголемен).

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.2 Пазарен ризик (продолжува)

3.2.2 Каматен ризик

Банката е изложена на ризик од променливоста на каматните стапки како резултат на тоа што каматоносните средства (вклучувајќи ги и вложувањата) и каматоносните обврски достасуваат или нивната каматна стапка се менува во различен период или во различни износи. Во случај на средства и обврски со променливи каматни стапки, Банката е исто така изложена на основниот ризик кој ја претставува разликата од промената на повеќе видови променливи каматни стапки, како што се на пример каматната стапка на штедните влогови на физички лица, ЛИБОР и различни видови на камати.

Активностите за управување со ризикот се наменети за оптимизирање на нето приходите од камати, со пазарни каматни стапки кои се конзистентни со деловните стратегии на Банката.

Активностите за управување со ризикот на средствата и обврските се спроведуваат од аспект на сензитивноста на Банката на промените на каматните стапки. Генерално, Банката е осетлива на промените во средствата поради каматоносните средства и обврски, при што Банката го задржува правото за истовремено менување на каматните стапки.

Во услови кога се намалуваат каматните стапки, ќе се стеснат и маргините на заработка како резултат на тоа што каматните стапки на обврските ќе се намалат со понизок процент во споредба со каматните стапки на средствата. Како и да е, крајниот ефект ќе зависи од различни фактори, вклучувајќи ја стабилноста на економијата, опкружувањето и стапката на инфлација. Покрај тоа, во однос на управувањето со ризикот од промена на каматните стапки, Банката ја спроведе препораката добиена од НБРСМ за исклучување на примената на прилагодливите каматни стапки во новите договори за кредити и депозити.

Некаматоносните кредити и побарувања во табелата подолу се поврзани со каматоносни побарувања, кредитни картички со грејс период и нефункционални кредити, додека некаматоносните депозити се поврзани со каматоносни обврски, не-распределени плаќања и некаматоносен депозит.

Анализата на финансиските средства и обврски на Банката според рочноста врз основа на преостанатиот период до следниот датум кога ќе се променат каматните стапки е прикажана подолу:

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.2 Пазарен ризик (продолжува)****3.2.2 Каматен ризик (продолжува)**

На 31 декември 2018	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Некаматон-осни	Вкупно
Актива							
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	386.976	-	-	-	-	11.392.787	11.779.763
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	4.195.641	-	-	-	-	32.921	4.228.562
Должнички Хартии од вредност мерени по набавна вредност	172.174	239.599	1.324.904	6.111.808	-	4.659	7.853.144
Кредити на и побарувања од банки	2.221.552	267.714	374.548	-	-	480	2.864.294
Кредити на и побарувања од комитенти	11.211.223	2.221.813	23.158.708	13.983.451	1.310.499	1.009.165	52.894.859
Останати средства	-	-	-	-	-	1.270.015	1.270.015
Вкупно финансиски средства	18.187.566	2.729.126	24,858,160	20.095.259	1.310.499	13.710.027	80.890.637
Обврски							
Депозити од банки	499.504	-	-	-	-	-	499.504
Депозити од други комитенти	43.400.423	3.025.186	15,124,126	4.748.663	-	-	66.298.398
Обврски по кредити	290.258	18.373	362,526	288.161	19.769	-	979.087
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	-	-	-	-	-	13.166	13.166
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	135.300	135.300
Останати обврски	-	-	-	-	-	791.217	791.217
Субординирани обврски	2.714	-	1.837.644	-	-	-	1.840.358
Вкупно финансиски обврски	44.192.900	3.043.559	17.324.295	5.036.824	19.769	939.683	70.557.030
Нето каматен ризик	(26.005.334)	(314.433)	7.533.865	15.058.435	1.290.730	12.770.344	10.333.607

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.2 Пазарен ризик (продолжува)****3.2.2 Каматен ризик (продолжува)**

На 31 декември 2017	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Некаматон-осни	Вкупно
Актива							
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	2.372.046	-	-	-	-	7.839.014	10.211.060
Кредити на и побарувања од банки	2.578.145	2.663	49.092	-	-	1.126	2.631.026
Кредити на и побарувања од комитенти	8.268.524	2.208.568	27.710.235	9.981.685	118.901	491.628	48.779.541
Вложувања во хартии од вредност:							
– Расположливи за продажба	4.313.140	2.898.230	1.683.547	1.325.870	-	95.521	10.316.308
Останати средства	-	-	-	-	-	1.208.082	1.280.082
Вкупно финансиски средства	17.531.854	5.109.460	29.442.875	11.307.555	118.901	9.707.372	73.281.018
Обврски							
Депозити од банки	15.559	-	-	-	-	438.027	453.586
Депозити од други комитенти	35.809.127	3.905.564	19.733.982	1.843.396	2.601	222.970	61.517.641
Обврски по кредити	252.066	24.325	350.196	485.719	13.163	2.991	1.128.459
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	-	-	-	-	-	90.979	91.979
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	15.003	15.003
Останати обврски	-	-	-	-	-	693.118	693.118
Субординирани обврски	-	737.888	1.291.305	-	-	6.078	2.035.271
Вкупно финансиски обврски	36.076.752	4.667.777	21.375.484	2.329.114	15.764	1.470.166	65.935.057
Нето каматен ризик	(18.544.897)	441.683	8.067.391	8.978.441	103.137	8.237.205	7.282.960

Анализата на сензитивноста на каматните стапки е дефинирана врз основа на изложеноста на каматниот ризик на датумот на известување. На 31 декември 2018 година, доколку каматните стапки се поголеми / помали за 50 базични поени, а останатите променливи останат непроменети, профитот на Банката пред оданочување за дванаесетмесечен период, заклучно со 31 декември 2018 година, ќе се зголеми / намали за околу МКД 161.900 илјади (2017: МКД 95.000 илјади) и останатите компоненти на капиталот соодветно ќе се намалат / зголемат за МКД 87.000 илјади (2017: МКД 17.600 илјади).

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.3 Ликвидносен ризик

Ликвидносниот ризик е ризикот кога Банката не е во можност да ги исполни своите обврски за плаќање за финансиските обврски кога тие ќе достасаат и да ги замени фондовите кога ќе бидат повлечени. Последица од ова може да биде неисполнување на обврската да се исплатат депонентите и да не се реализираат обврските по основ на пласирање на кредитите.

3.3.1 Процес на управување со ликвидносен ризик

Процесот на управување со ликвидносниот ризик на Банката, којшто се спроведува во Банката и се следи од Службата во рамки на Секторот за управување со ризици, вклучува:

- финансирање на дневна основа, преку следење на идните парични текови поради сигурност дека барањата ќе бидат задоволени. Ова вклучува дополнување на средствата при достасување или при позајмување на клиенти. За да се овозможи тоа Банката одржува активно присуство на пазарот на пари;
- одржување на портфолио на високо ликвидни средства кои лесно може да се продадат како заштита од какви било непредвидени прекини во паричниот тек;
- следење на показатели на ликвидност од Извештајот за финансиската состојба согласно интерните и регулаторни барања и
- управување на концентрацијата и профилот на достасаните долгови.

Следењето и известувањето се во форма на мерења на паричниот тек Кредити и побарувања планирања за наредниот ден, недела и месец соодветно, бидејќи овие се клучните периоди за управување со ликвидноста. Почетна точка за овие планирања е анализата на договорната достасаност на финансиските обврски и очекуваната наплата на финансиските средства (Белешки 3.3.3 - 3.3.4).

Секторот за управување со ризици исто така ги следи неусогласените среднорочни средства, нивото, типот и искористеноста на пречекорувањата и влијанието на потенцијалните и преземени обврски како што се акредитивите и гаранциите.

3.3.2 Пристап на финансирање

Изворите на ликвидност редовно се разгледуваат од Службата во рамки на Секторот за управување со ризици за да се одржи широка разновидност според валута, географска секторизација, добавувач, производ и услови.

3.3.3 Недериватни парични текови

Табелата подолу ги претставува одливите на парични текови на Банката на недеривативните финансиски обврски според преостанатата договорна рочност на датумот на Извештајот за финансиската состојба. Износите кои се прикажани во табелата подолу се договорните недисконтирани парични текови, а Банката управува со ликвидносните ризици врз основа на очекуваните недисконтирани текови на парични средства. При утврдување на паричниот тек за инструменти со променлива стапка Банката ја користи моменталната каматна стапка. Во извештајот за ликвидносен ризик се вклучени и останатите обврски како според МСС 19.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.3 Ликвидносен ризик (продолжува)

3.3.3 Недериватни парични текови (продолжува)

На 31 декември 2018	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Пасива						
Депозити од банки	499.504	-	-	-	-	499.504
Депозити од други комитенти	41.686.407	3.093.544	11.307.847	10.791.132	-	66.878.930
Обврски по кредити	72.012	22.038	288.091	559.499	61.046	1.002.686
Субординирани обврски	-	-	112.132	438.789	2.106.384	2.657.305
Останати обврски	601.562	36.325	153.228	2	99	791.217
Вкупно обврски (договорна рочност)	42.859.486	3.151.907	11.861.298	11.789.422	2.167.529	71.829.642
Вкупна актива (договорна рочност)						
	21.266.421	3.095.632	16.357.795	26.270.961	13.899.843	80.890.652
Нето финансиска позиција на Извештајот за финансиската состојба						
	21.593.065	56.275	(4.496.497)	(14.481.539)	(11.732.314)	(9.061.011)
На 31 декември 2017						
Пасива						
Депозити од банки	453.586	-	-	-	-	453.586
Депозити од други комитенти	35.598.665	3.992.671	11.637.055	11.233.143	33.470	62.495.004
Обврски по кредити	72.112	25.538	341.752	684.652	30.658	1.154.712
Субординирани обврски	-	28.798	830.384	320.796	1.486.508	2.666.486
Останати обврски	516.954	34.115	142.048	-	-	693.117
Вкупно обврски (договорна рочност)	36.641.317	4.081.122	12.951.239	12.238.591	1.550.636	67.462.905
Вкупна актива (договорна рочност)						
	18.110.886	5.197.154	14.339.988	23.179.247	12.609.105	73.436.380
Нето финансиска позиција на Извештајот за финансиската состојба						
	18.530.431	(1.116.032)	(1.388.749)	(10.940.656)	(11.058.469)	(5.973.475)

Средствата со кои можат да се исполнат сите обврски се паричните средства, средствата во НБРСМ, средствата на пат за наплата, благајнички и други записи, кредити на и побарувања од банки и кредити на и побарувања од комитенти. Банката, исто така, може да се справи со неочекуваните нето одливи на парични средства, со продавање на хартии од вредност и изнаоѓање на дополнителни извори на финансирање, како што се пазарите за обезбедување на средства.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.3 Ликвидносен ризик (продолжува)****3.3.4 Вонбилансна евиденција**

	До 1 година	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
На 31 декември 2018				
Акредитиви и гаранции	4.298.970	1.570.022	830.545	6.699.537
Лимити на трансакциони сметки и кредитни картици	1.368.369	2.154.131	106.838	3.629.338
Вкупно (бруто вредност)	5.667.339	3.724.152	937.384	10.328.874
На 31 декември 2017				
Акредитиви и гаранции	4.851.829	2.110.873	58.147	7.020.849
Лимити на трансакциони сметки и кредитни картици	1.982.358	1.561.780	34.411	3.578.548
Вкупно (бруто вредност)	6.834.186	3.672.653	92.558	10.599.397

3.4 Финансиски инструменти**а) Објективна вредност на финансиски средства и обврски**

Финансиски инструменти кои не се мерат според објективна вредност

Табелата подолу ги резимира сметководствените и објективните вредности на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот за финансиската состојба на Банката не се презентирани по нивната објективна вредност, освен паричните средства и хартии расположливи за продажба кои што се мерат по објективна вредност.

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2018	2017	2018	2017
Финансиски средства				
Кредити на и побарувања од банки	2.864.294	2.631.183	2.861.977	2.630.092
Кредити на и побарувања од комитенти	52.894.860	48.779.541	51.853.272	52.060.262
– Физички лица	31.625.302	28.882.180	31.196.601	32.200.665
– Големи претпријатија	7.849.551	7.000.881	7.685.140	6.887.038
– Мали и средни претпријатија	13.420.007	12.896.480	12.971.531	12.972.559
Финансиски обврски				
Депозити од банки	499.504	453.586	499.504	453.586
Депозити од други комитенти	66.298.398	61.517.641	66.298.398	61.517.641
– Физички лица	49.555.857	45.008.120	49.555.857	45.008.120
– Големи претпријатија	5.533.316	6.219.341	5.533.316	6.219.341
– Мали и средни претпријатија	11.209.225	10.290.180	11.209.225	10.290.180
Обврски по кредити	979.087	1.128.459	979.087	1.128.459
Субординирани обврски	1.840.358	2.035.271	1.840.358	2.035.271

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.4 Финансиски инструменти (продолжува)

а) Објективна вредност на финансиски средства и обврски (продолжува)

Објективната вредност е износ за кој средството би се продало, односно износ кој треба да се плати за пренос на обврска во вообичаена трансакција помеѓу учесниците на пазарот на датумот на мерењето. Мерењето на објективната вредност е врз основа на претпоставката дека трансакцијата да се продаде средството или пренесе обврската се случува на:

- основниот пазар за средството или обврската, или
- во отсуство на основниот пазарот, на најповолниот пазар за средство или обврска.

Основниот или најповолниот пазар, мора да бидат достапни за Банката.

Објективната вредност на средството или обврската се мери со користење на претпоставката дека учесниците на пазарот при одредување на цената на средството или обврската, дејствуваат за нивниот најдобар економски интерес.

Следниве методи и претпоставки беа употребени за да се процени објективната вредност:

(i) Кредити на и побарувања од банки

Кредити на и побарувања од банки ги вклучуваат меѓубанкарските пласмани.

Објективна вредност на пласманите со варијабилна каматна стапка и депозитите орочени преку ноќ е нивната сметководствена вредност.

Проценетата објективна вредност на депозитите со фиксна камата е базирана на дисконтираниот паричен тек, користејќи ја преовладувачката каматна стапка на пазарот на пари за долгови со сличен кредитен ризик и резидуална рочност.

(ii) Кредити на и побарувања од други комитенти

Кредитите на и побарувањата од други комитентите се намалени за резервациите.

Проценетата објективна вредност на кредитите и побарувањата претставува дисконтиран износ на идните приливи на парични средства кои се очекуваат да бидат примени. Со цел да се утврди објективната вредност, очекуваните приливи се дисконтираат со примена на тековните пазарни каматни стапки.

(iii) Депозити на останати банки и комитенти, други депозити, обврски по кредити и субординирани обврски

Објективната вредност на каматоносните финансиски обврски е проценета со дисконтирање на идните парични текови со примена на расположливи стапки за обврски или слични услови како и преостаната рочност.

Проценетата објективна вредност на депозитите без рочност, кои ги вклучуваат и некаматоносните депозити, претставува износ кој треба да се исплати по видување. Објективната вредност на орочените депозити со варијабилни каматни стапки е приближна со нивната сметководствена вредност на датумот на Извештајот за финансиската состојба. Субординираните обврски носат варијабилни каматни стапки и нивната пазарна вредност е приближна на сметководствената вредност на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.4 Финансиски инструменти (продолжува)

б) Хиерархија на објективна вредност

МСФИ 7 ја одредува хиерархијата на техниките на вреднување во зависност од тоа дали инпутите кои се користат при вреднувањето се познати или не. Овие два вида инпути ја претставуваат следната хиерархија на објективна вредност:

- Ниво 1 – Објективната вредност е определена од котираните цени (непроменети) на активните пазари за идентични средства и обврски. Во Ниво 1 се вклучени државните континуирани обврзници, државните обврзници за денационализација и благајнички записи кои се тргуваат на меѓубанкарски пазар и сопственички хартии од вредност со кои се тргува на Македонската берза кои имаат податоци за котирани цени.
- Ниво 2 – објективната вредност се утврдува со користење на техники за вреднување кои вклучуваат влезни податоци (инпути) од активните пазари (влезните податоци директно или индиректно може да се потврдат на активен пазар, на пример: котирани цени на активните пазари за слични финансиски инструменти, или кој било значаен инпут во моделот за утврдување на објективната вредност кој може да се потврди и да се следи на активен пазар). Ниво 2 вклучува деривативи (валутен форвард).
- Ниво 3 – објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) коишто не можат директно или индиректно да се потврдат и да се следат на активните пазари, односно врз основа на техники за вреднување во кои најголемо учество имаат информациите за ризиците на финансиските инструменти. Во Ниво 3 се вклучени сопственички хартии од вредност кои се котираат на редовен пазар на Македонската берза и се мерат по набавна вредност.

Во 2018 и 2017 година нема трансфери помеѓу нивоата.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.4 Финансиски инструменти (продолжува)

б) Хиерархија на објективна вредност (продолжува)

3.4.1 Средства и обврски мерени по објективна вредност

На 31 декември 2018	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Финансиски средства мерени по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка:				
- Вложувања во хартии од вредност - должнички	4.195.641	-	-	4.195.641
- Вложувања во хартии од вредност - сопственички	9.978	-	22.943	32.921
- Деривативи - средства	-	16	-	16
- Деривативи - обврски	-	(162)	-	(162)
Вкупно финансиски средства мерени по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	4.205.619	(146)	22.943	4.228.416
Нефинансиски средства				
Вложување во недвижности дадени под закуп	-	103.011	-	103.011
Вкупно нефинансиски средства	-	103.011	-	103.011
Вкупно средства	4.205.619	(146)	22.943	4.228.416
На 31 декември 2017	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Финансиски средства расположливи за продажба:				
- Вложувања во хартии од вредност - должнички	10.281.679	-	-	10.281.679
- Вложувања во хартии од вредност - сопственички	11.686	-	22.943	34.629
- Деривативи - обврски	-	246	-	246
Вкупно финансиски средства	10.293.365	246	22.943	10.316.554
Нефинансиски средства				
Вложување во недвижности дадени под закуп	-	103.011	-	103.011
Вкупно нефинансиски средства	-	103.011	-	103.011
Вкупно средства	10.293.365	246	22.943	10.316.554

Усогласување на движењата во текот на годината во објективните вредности мерени во Ниво 3

	Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба	Вкупно средства
Состојба на 1 јануари 2018	22.943	22.943
Останати добивки / (загуби) за периодот кои што не се признаени во Билансот на успех	-	-
Состојба на 31 декември 2018	22.943	22.943
Состојба на 1 јануари 2017	22.944	22.944
Останати добивки / (загуби) за периодот кои што не се признаени во Билансот на успех	(1)	(1)
Состојба на 31 декември 2017	22.943	22.943

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.4 Финансиски инструменти (продолжува)****б) Хиерархија на објективна вредност (продолжува)****3.4.2 Средствата и обврските не се мерат по објективна вредност**

Квантитативни обелоденувања на хиерархијата на објективна вредност за средствата и обврските за кои објективните вредности се обелоденети на 31 декември 2018 година:

31 Декември 2018	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно објективна вредност
Финансиски средства				
Кредити на и побарувања од банки	-	2.861.977	-	2.861.977
Кредити на и побарувања од комитенти:	-	51.853.272	-	51.853.272
– Физички лица	-	31.196.601	-	31.196.601
– Големи корпоративни претпријатија	-	7.685.140	-	7.685.140
– Мали и средни претпријатија	-	12.971.531	-	12.971.531
Финансиски обврски				
Депозити од банки	-	499.504	-	499.504
Депозити од други комитенти	-	66.298.398	-	66.298.398
– Физички лица	-	49.555.857	-	49.555.857
– Големи корпоративни претпријатија	-	5.533.316	-	5.533.316
– Мали и средни претпријатија	-	11.209.225	-	11.209.225
Обврски по кредити	-	979.087	-	979.087
Субординирани обврски	-	1.840.358	-	1.840.358
31 Декември 2017	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно објективна вредност
Финансиски средства				
Кредити на и побарувања од банки	-	2.630.092	-	2.630.092
Кредити на и побарувања од комитенти:	-	52.060.262	-	52.060.262
– Физички лица	-	32.200.665	-	32.200.665
– Големи корпоративни претпријатија	-	6.887.038	-	6.887.038
– Мали и средни претпријатија	-	12.972.559	-	12.972.559
Финансиски обврски				
Депозити од банки	-	453.586	-	453.586
Депозити од други комитенти	-	61.517.641	-	61.517.641
– Физички лица	-	45.008.120	-	45.008.120
– Големи корпоративни претпријатија	-	6.219.341	-	6.219.341
– Мали и средни претпријатија	-	10.290.180	-	10.290.180
Обврски по кредити	-	1.128.459	-	1.128.459
Субординирани обврски	-	2.035.271	-	2.035.271

Во 2018 и 2017 година нема трансфери помеѓу нивоата.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.5 Управување со капиталот

Целите на Банката при управување со капиталот, кој е поширок концепт од прикажаниот „капитал“ во Извештајот за финансиската состојба, се:

- да се усогласи со капиталните барања поставени од регулаторот;
- да ја заштити способноста на Банката за одржување на континуитетот во работењето за да може да продолжи да дава принос на акционерите и останатите заинтересирани страни и
- да одржи силна капитална основа за да го поддржи развојот на својот бизнис.

Капиталната адекватност и користењето на пропишаниот капитал се надгледуваат на месечна основа од менаџментот на Банката, применувајќи техники кои се базирани на насоките развиени од НБРСМ за целите на супервизија. Бараните информации се доставуваат до НБРСМ на квартална основа.

Согласно Закон за банките, почнувајќи од 1.3.2017 година банките се должни да одржуваат:

- Стапка на редовен основен капитал (CET1 ratio) = CET 1 капитал / РПА = мин. 4,5%;
- Стапка на основен капитал (T1 ratio) = T1 капитал / РПА = мин. 6% и
- Вкупна стапка на адекватност на капиталот (Total capital ratio) = Вкупен капитал / РПА = мин. 8%.

Банката е должна да одржува заштитни слоеви на капиталот, чијшто вкупен износ треба да биде покриен само со позициите кои се дел од редовниот основен капитал (CET1):

- Заштитен слој за зачувување на капиталот дефиниран како 2,5% од ризично пондерираната актива, во целост важечки за сите банки од 01.03.2017 година;
- Противцикличен заштитен слој дефиниран како процент (%) од ризично пондерираната актива, во целост важечки за сите банки од 01.07.2017 година;
- Заштитен слој за системски значајни банки дефиниран како процент (%) од ризично пондерираната актива, одреден еднаш годишно од страна на НБРСМ за секоја системски значајна банка, и од крајот на 2018 година процентот изнесува 1,5%;
- Системски заштитен слој дефиниран како процент (%) од ризично пондерираната актива проценета од страна на НБРСМ за сите банки, или пак за секоја поединечно.

НБРСМ пропишува секоја банка или банкарска група да: (а) држи минимално ниво на пропишан капитал од ЕУР 5.000 илјади; (б) да ги почитува пропишаните капитални слоеви; в) го одржува показателот за вкупен пропишан капитал во однос на ризично пондерираната актива („Basel ratio“) на или над нивото на меѓународно усогласениот минимум од 8% и 15% на 31 декември 2018 година во согласност со законските измени и важечките прописи со кои се пропишуваат заштитните слоеви.

Пропишаниот капитал на Банката е поделен во два дела:

- Ниво 1: Редовен основен капитал во ниво 1 (капитални инструменти, премија на капитални инструменти, задолжителна општа резерва, задржана нераспределена добивка која што не е оптоварена со какви било идни обврски, тековна добивка или добивка на крајот на годината и збирна сеопфатна добивка според барањата на НБРСМ) и Дополнителен основен капитал во ниво 1 (капитални инструменти, премија од продажба на капитални инструменти, намалени за одбивките/ корекциите според барањата на НБРСМ). Редовниот основен капитал во ниво 1 не смее да биде понизок од 4,5% од ризично пондерираната актива; Основниот капиталот во ниво 1 не смее да не биде помал од 6% од ризично пондерираната актива;
- Ниво 2: капитални инструменти, субординирани кредити и премија од продажба на капиталните инструменти намалени за одбивките/ корекциите според барањата на НБРСМ.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.5 Управување со капиталот (продолжува)

Кредитно ризична пондерирана актива претставува збир од пондерираните износи на сите билансни и вонбилансни изложености. Сите средства се класифицираат во неколку категории на изложеност и дадени се пондерираните ризици според нивото на кредитен квалитет на должникот или изложеноста, водејќи сметка за ефектите на соодветниот колатерал.

Вкупната ризично пондерирана актива според валутниот ризик се збир на апсолутниот износ на нето-позицијата на Банката во злато и збирната девизна позиција.

Збирната девизна позиција на Банката ги вклучува девизните средства и обврски. Нето спот и нето форвард девизна позиција класифицирани како В, Г и Д ризични категории се евидентирани на нето основа, односно намалени за било какви загуби поради оштетување/резервирање.

Банката го користи стандардизираниот пристап за утврдување на потребниот капитал за оперативниот ризик, што значи го дели постигнатиот финансиски резултат во осум деловни линии.

Табелата прикажана во продолжение го резимира составот на пропишаниот капитал и показателите на Банката за годините кои завршуваат на 31 декември. Капиталната адекватност е пресметана врз основа на статутарните финансиски извештаи во согласност со регулативата на НБРСМ. За време на овие две години, Банката се придржува до сите пропишани капитални барања.

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.5 Управување со капиталот (продолжува)**

	2018
Ниво 1 капитал	8.907.829
Редовен основен капитал ниво 1	8.907.829
Капитални инструменти	854.136
Премија на капитални инструменти	2.274.484
Задолжителна општа резерва	4.993.112
Задржана нераспоредена добивка	787.106
Тековна добивка	-
Кумулативна останата сеопфатна добивка	49.409
<i>Одбитни ставки од редовниот основен капитал ниво 1</i>	<i>(50.418)</i>
- нематеријални средства	(50.418)
- загуба на крајот на годината или тековна загуба	-
- износот на директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од Редовниот основен капитал ниво 1 на ентитети во финансискиот сектор во кои Банката има значајно вложување,	-
Дополнителен основен капитал ниво 1	-
Ниво 2 капитал	1.844.850
Субординирани кредити	1.844.850
Вкупно пропишан капитал	10.752.679
Вкупна ризично пондерирана актива	64.425.608
Средства пондирани според кредитен ризик	56.809.829
Средства пондирани според валутен ризик	851.641
Средства пондирани според оперативен ризик	6.764.138
Стапка на адекватност на капиталот	16,69%

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.5 Управување со капиталот (продолжува)**

	2017
Ниво 1 капитал	7.326.641
Редовен основен капитал ниво 1	7.326.641
Капитални инструменти	854.136
Премија на капитални инструменти	2.274.484
Задолжителна општа резерва	3.488.791
Задржана нераспоредена добивка	697.706
Тековна добивка	-
Кумулативна останата сеопфатна добивка	60.687
<i>Одбитни ставки од редовниот основен капитал ниво 1</i>	<i>(49.163)</i>
- нематеријални средства	(49.163)
- загуба на крајот на годината или тековна загуба	-
- износот на директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од Редовниот основен капитал ниво 1 на ентитети во финансискиот сектор во кои Банката има значајно вложување,	-
Дополнителен основен капитал ниво 1	-
Ниво 2 капитал	1.364.043
Субординирани кредити	1.364.043
Вкупно пропишан капитал	8.690.684
Вкупна ризично пондерирана актива	60.476.703
Средства пондирани според кредитен ризик	53.343.512
Средства пондирани според валутен ризик	716.052
Средства пондирани според оперативен ризик	6.417.139
Стапка на адекватност на капиталот	14,37%

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)**3.6 Известување по сегменти**

Банката ги обелоденува податоците според оперативни сегменти еднакви на деловните линии кои се утврдени со адекватноста на капиталот и примената на стандардизираниот пристап.

Оперативните сегменти според кои Банката известува се:

- банкарство на мало (физички лица и мали друштва);
- комерцијално банкарство (средни и големи трговци согласно Законот за трговски друштва);
- платен промет и порамнување;
- сите останати незначајни оперативни сегменти (услуги поврзани со финансирање трговци коишто согласно Законот за трговски друштва се сметаат за средни и големи трговци, тргување и продажба, услуги како агент, управување со средства, брокерски услуги на мало);
- неалоцирани финансиски активности.

За целите на известувањето според сегменти, Банката:

- ги дели ставките од Билансот на успех по одделни оперативни сегменти и ги идентификува приходите/расходите по одделни оперативни сегменти;
- ги идентификува средствата и обврските по одделни оперативни сегменти.

	Банкарство на мало	Комерцијално банкарство	Платен промет и порамнување	Останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирани	Вкупно
2018						
Нето приходи од камати	2.203.785	800.793	-	-	1.002	3.005.580
Нето приходи од надомести и провизии	237.816	128.466	575.929	27.154	(86.319)	883.046
Нето добивка/(загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување	51.610	6.124	-	78.221	(12)	135.943
Останати оперативни приходи	(85.582)	5.528	164.499	1.877	386.330	472.652
Вкупно приходи по сегменти	2.407.629	940.911	740.428	107.252	300.999	4.497.219
Исправка на вредноста на кредити	(190.094)	(207.981)	-	-	(30.261)	(428.336)
Трошоци за амортизација	-	-	-	-	(196.933)	(196.933)
Останати оперативни расходи	(116.250)	(3.705)	(4.656)	-	(1.381.495)	(1.506.105)
Вкупно трошоци по сегменти	(306.344)	(211.686)	(4.656)	-	(1.608.691)	(2.131.377)
Финансиски резултати по сегменти	2.101.285	729.225	735.772	107.252	(1.307.692)	2.365.847
Данок на добивка						(236.624)
Добивка/(загуба) за годината						2.129.223
Вкупно средства по сегменти	41.061.575	36.725.816	339.449	3.259		
Неалоцирани средства по сегменти					5.042.571	
Вкупно средства						83.172.670
Вкупно обврски по сегменти	58.349.814	11.769.983	19.198	(62.807)		
Неалоцирани обврски по сегменти					786.913	
Вкупно обврски						70.863.101

3 Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.6 Известување по сегменти (продолжува)

	Банкарство на мало	Комерцијално банкарство	Платен промет и порамнување	Останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирани	Вкупно
2017						
Нето приходи од камати	2.127.255	873.212	-	-	11.066	3.011.533
Нето приходи од надомести и провизии	219.190	125.582	571.260	29.737	(74.961)	870.808
Нето добивка/(загуба) од финансиски инструменти чувани за тргување	47.936	9.802	-	64.104	-	121.842
Останати оперативни приходи	302.553	42.944	(238.444)	(1.954)	(4.813)	100.286
Вкупно приходи по сегменти	2.696.934	1.051.540	332.816	91.887	(68.708)	4.104.469
Исправка на вредноста на кредити	(82.702)	185.479	-	1	(151.415)	(48.637)
Трошоци за амортизација	-	-	-	-	(185.027)	(185.027)
Останати оперативни расходи	(194.153)	-	(3.796)	-	(1.183.285)	(1.381.234)
Вкупно трошоци по сегменти	(276.855)	185.479	(3.796)	1	(1.519.727)	(1.614.898)
Финансиски резултати по сегменти	2.420.079	1.237.019	329.020	91.888	(1.588.435)	2.489.571
Данок на добивка						(254.349)
Добивка/(загуба) за годината						2.235.222
Вкупно средства по сегменти	37.480.092	32.746.486	324.955	6.515		
Неалоцирани средства по сегменти					5.303.169	
Вкупно средства						75.861.217
Вкупно обврски по сегменти	53.560.729	12.036.345	21.180	(231.420)		
Неалоцирани обврски по сегменти					819.832	
Вкупно обврски						66.206.666

Географски области

	Република Северна Македонија	Европска унија	Европа (останато)	ОЕЦД (без ЕУ земји членки на ОЕЦД)	Останати незначајни сегменти	Неалоцирани	Вкупно
2018							
Вкупно приходи	4.544.582	(49.118)	(22.834)	(31.063)	(169)	(113)	4.486.953
Нетековни средства	2.171.584	-	-	-	-	-	2.171.584
2017							
Вкупно приходи	4.616.488	(332.151)	(82.593)	(65.039)	964	-	4.137.669
Нетековни средства	2.220.907	-	-	-	-	-	2.220.907

4 Значајни сметководствени проценки и расудувања

Банката врши проценки и претпоставки кои влијаат на прикажаните износи на средствата и обврските во рамки на следната финансиска година. Проценките и расудувањата постојано се оценуваат и се базираат врз основа на претходното искуство и други фактори, вклучувајќи очекувања за идни настани кои се сметаат за разумни во дадените околности. Финансиските извештаи на Банката се под влијание на сметководствени политики, претпоставки, проценки и проценка на раководството. Банката прави проценки и претпоставки кои влијаат на известените износи на средствата и обврските во текот на следната финансиска година. Сите проценки и претпоставки кои се бараат во согласност со МСФИ се најдобри проценки преземени во согласност со применливиот стандард. Проценките и расудувањата се оценуваат на континуирана основа и се базираат на минатото искуство и други фактори, вклучувајќи ги и очекувањата во однос на идните настани.

(а) Загуби поради оштетување на кредити и пласмани

Банката го следи и го проверува квалитетот на кредитното портфолио на индивидуално и портфолио нивоа за континуирано проценување на потребните оштетувања. Банката создава поединечни оштетувања за поединечно значајни финансиски средства кога постои објективен доказ за оштетување. Поединечните проценки се базираат на очекуваните дисконтирани парични текови од работењето и / или проценетата очекувана исплата од обезбедувањето.

Оштетувањата се проценуваат групно за финансиски средства за кои не постои објективен доказ за оштетување или за финансиски средства со пониски износи на изложеност. Идните парични текови во оваа група на средства се проценуваат врз основа на минати искуства и загуби од средствата со сличен кредитен ризик како и средствата во групата. Методологијата и претпоставките кои се користат за проценка на идните парични текови редовно се разгледуваат со цел да се направат проценетите загуби што е можно пореално. Доколку нето сегашната вредност на проценетите парични текови се разликува за +/- 5%, резервацијата би изнесувала МКД 191.647 илјади повисока или пониска (2017: МКД 250.950 илјади).

Исто така, менаџментот прави проценки за резервациите кои се однесуваат на посебната резерва и вонбилансната кредитна изложеност. При вкупна промена на нето сегашната вредност на очекуваните готовински текови од +/- 5%, проценетите резервации би се зголемиле, односно намалиле за МКД 11.602 илјади (2017: МКД 11.400 илјади). Пресметките за 2018 година се базираат според МСФИ 9 методологијата.

(б) Оштетување на вложувања во сопственички инструменти расположливи за продажба – применливо пред 1 Јануари 2018 година како категорија според МСС 39

Според МСС 39 за 2017 година, Банката одредува дека вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба се оштетени кога постои значително или продолжено опаѓање на објективната вредност под нивната набавна вредност. Одредувањето на значајно или продолжено опаѓање бара расудување. При носење на овие заклучоци, меѓу другите фактори, Банката ја оценува променливоста на цената на акциите. Исто така, оштетувањето може да биде соодветно, кога постојат докази за опаѓање на финансиската состојба на издавачот, лоши перформанси на индустријата и секторот, промени во технологијата, и промени во оперативните и финансиските парични текови. Ако објективната вредност на вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба има значајно и продолжено опаѓање под набавната вредност, Банката во финансиските извештаи за 2018 ќе има дополнителна загуба од МКД 3.292 илјади, преку трансфер на ревалоризационите резерви во Билансот на успех (2017: МКД 3.463 илјади).

4 Значајни сметководствени проценки и расудувања (продолжува)

(в) Објективна вредност на финансиските инструменти

Објективните вредности на финансиските вложувања со кои се тргува на активниот пазар се базираат на тековните цени на понудата (финансиски средства).

Објективните вредности на финансиските инструменти со кои не се тргува на активниот пазар се утврдуваат со користење на модели за вреднување. Тие вклучуваат споредба со неодамнешните трансакциски цени, употребата на модел на дисконтиран паричен прилив. Овие модели за вреднување доста ги одразуваат тековните пазарни услови на датумот на мерење, кои не можат да бидат репрезентативни на пазарните услови или пред или по датумот на мерење.

Објективните вредности на деривативните финансиски инструменти се утврдуваат врз основа на пазарните податоци (mark-to-market).

(г) Оштетување на превземените средства

Процесот за пресметување на загубата која настанува поради оштетување бара менаџментот да направи важни и комплексни претпоставки во однос на планираниот период за продажба на преземените средства, нивните проценети нето продажни вредности и соодветната дисконтна стапка, со цел да се дисконтираат очекуваните парични текови од продажбата на одредени делови на преземените имоти до нивната нето сегашна вредност.

Менаџментот на Банката очекува дека преземените средства ќе бидат продадени без загуби, во разумен временски период. Во спротивно, ќе бидат направени прилагодувања во идните периоди доколку идната пазарна активност покаже дека таквите прилагодувања се соодветни.

5 Нето приходи од камати

	2018	2017
Приходи од камати, користејќи го методот на ефективна каматна стапка		
Кредити и побарувања:		
– На банки	54.649	28.596
– На комитенти	3.157.988	3.149.782
Парични средства и сметки во НБРСМ	2.365	2.272
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	127.749	-
Должнички Хартии од вредност мерени по амортизирана набавна вредност	157.907	-
Вложувања во хартии од вредност:		
– Расположливи за продажба	-	301.206
Приход од камата на оштетени финансиски средства		
– На комитенти	57.748	147.756
	3.558.406	3.629.612
Расходи од камати, користејќи го методот на ефективна каматна стапка		
Депозити од банки	34	20
Депозити од комитенти	426.555	470.947
Негативна каматна стапка од финансиски средства	8.468	4.022
Обврски по кредити	15.561	22.435
Субординирани обврски	100.597	119.086
Влијание на временската вредност на парите при резервации за пензии	1.611	1.569
	552.826	618.079

Во ставката "Негативна камата" е вклучена каматата од депозити во банки во износ од МКД 7.706 илјади (2017: МКД 4.022 илјади) и задолжителна резерва во НБРСМ во износ од МКД 762 илјади (2017: нула).

6 Приходи од дивиденди

	2018	2017
Хартии од вредност расположливи за продажба	-	4.564
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	4.327	
	4.327	4.564

7 Исправка на вредноста

	2018	2017
Исправки на финансиски средства		
Трансакциски сметки и депозити по видување		
Зголемување на исправката на вредноста	21.957	-
Ослободување на исправката на вредноста	(19.708)	(153)
Финансиски средства ОВОСД		
Зголемување на исправката на вредноста	43.084	-
Ослободување на исправката на вредноста	(43.185)	-
Исправка за камати		
Зголемување на исправката на вредноста	51.361	4.971
Ослободување на исправката на вредноста	(48.773)	(5.972)
Кредити, побарувања и други финансиски средства		
Зголемување на исправката на вредноста	3.888.378	743.685
Ослободување на исправката на вредноста	(3.099.380)	(604.979)
Наплатени претходно отпишани побарувања	(182.714)	(107.007)
Вкупно	411.020	30.545
Исправки на останати средства		
Исправки на недвижности и опрема	7.403	-
Исправки на останати средства	9.913	18.092
Вкупно	17.316	18.092
Вкупно исправки	428.336	48.637

Наплатените отпишани побарувања во износ од МКД 182.714 илјади (2017: МКД 107.007 илјади) вклучуваат износи од наплатени отпишани побарувања и наплатени отпишани побарувања од преземени средства.

8 Нето приходи од провизии и надомести

	2018	2017
Приходи од провизии и надомести		
Акредитиви и гаранции	90.252	102.588
Платен промет	704.747	686.711
Комисиски и доверителски активности	21.690	25.778
Кредитни картички	247.330	228.476
Брокерски услуги	9.041	6.749
Трансакции со трговци	219.622	199.117
Порамнување со картички	160.173	134.230
Примени провизии за банкарско осигурување	30.107	24.798
Останати провизии	13.144	16.655
	1.496.106	1.425.102
Расходи за провизии и надомести		
Платен промет	167.114	154.832
Акредитиви и гаранции	3.782	-
Порамнување со картички	438.726	381.820
Брокерски услуги	1.442	681
Останати провизии	1.996	16.961
	613.060	554.294

Банката обезбедува старателски услуги, комисиони услуги, корпоративна администрација, кредитирање, платен промет во земјата и странство, управување со вложувања и советодавни услуги на трети лица, кои ја вклучуваат Банката во донесувањето одлуки за распределба, набавка и продажба во однос на широк опсег на финансиски инструменти. Комисионите средства не се вклучени во овие финансиски извештаи. Некои од овие договори ја инволвираат Банката во прифаќање цели за остварување на референтните нивоа на поврат на средствата кои ги чува за трети лица.

9 Нето добивка / (загуба) од финансиски инструменти за тргување

	2018	2017
Нето приходи од тргување	-	-
- добивка	327.134	334.252
- загуба	(191.046)	(212.656)
Нето приходи од деривативи	-	-
- добивка	16	246
- загуба	(161)	-
	135.943	121.842

Нето приходот од тргување вклучува добивки и загуби од форвард и своп трансакции.

10 Други оперативни приходи

	2018	2017
Приход од наемнини	13.741	15.114
Приходи од небанкарски услуги – превоз на готовина	43.364	41.617
Останато	4.959	8.004
	62.064	64.735

11 Нето добивка / (загуба) од вложувања во хартии од вредност

	2018	2017
Финансиски средства расположливи за продажба	-	(509)
	-	(509)

12 Трошоци за вработените

	2018	2017
Плати	533.304	509.115
Придонеси за социјално осигурување	180.935	178.304
Пензиско осигурување:		
- Планови за дефинирани придонеси	19.380	18.765
Регрес за годишен одмор	21.800	21.449
Награди за членови на Управниот одбор, менаџментот и вработените	20.010	(1.272)
Трошоци за неискористени годишни одмори	1.007	1.066
Останати трошоци за вработени	20.971	20.425
Нето исправки за пензии и други обврски	531	(164)
Нето исправки за други долгорочни користи за вработените	1.333	12.353
Други трошоци	161	227
	799.432	760.268

13 Општи и административни трошоци

	2018	2017
Трошоци за информатичка технологија и софтвер	56.540	46.283
Одржување, мебел и опрема	81.669	79.568
Трошоци за материјали	43.555	39.569
Маркетинг и односи со јавноста	34.236	27.478
Трошоци за службени патувања	12.490	12.165
Телекомуникациски и поштенски трошоци	43.263	37.231
Изнајмување на персонал	34.779	32.360
Услуги за наплата на побарувања	6.053	6.690
Трошоци за ревидирани и неревидирани ревизорски услуги	2.540	2.784
Трошоци за осигурување на материјални средства	14.759	17.201
Трошоци за обезбедување - згради	34.240	21.822
Изнајмување и закуп	70.364	61.480
Трошоци за стипендија и образование	7.575	5.151
Трошоци на други комуникациски услуги	15.215	13.981
Други административни трошоци	89.719	87.831
	546.997	491.594

14 Амортизација

	2018	2017
Амортизација на софтвер и други нематеријални средства	51.646	36.820
Амортизација на недвижности и опрема	145.287	148.207
	196.933	185.027

15 Други оперативни расходи

	2018	2017
Премии за осигурување на депозити	113.473	193.711
Резервирања за судски спорови	3.786	2.577
Даноци и други јавни приходи	11.448	11.137
Останато	34.413	60.573
	163.120	267.998

16 Нето добивки/(загуби) од депризнавање на средства

	2018	2017
Нето добивка/(загуба) од депризнавање на недвижности и опрема	1.134	186
Нето добивка/(загуба) од депризнавање – останато (без Хартии од вредност расположливи за продажба)	9.131	(33.387)
	10.265	(33.201)

17 Добивка загуба од модификација

	2018	2017
Загуба од модификација на финансиските средства по амортизирана набавна вредност	(6.130)	-
	(6.130)	-

18 Вонбилансни резервирања и резервации за други обврски

	2018	2017
Исправка за вонбилансни - гаранции и обврски		
Зголемување на исправката на вредноста	(351.048)	(56.879)
Ослободување на исправката на вредноста	391.229	36.456
Исправки за правни работи		
Зголемување на исправката на вредноста	(32.254)	(879)
Ослободување на исправката на вредноста	1.647	159.928
	9.574	138.626

На позицијата Резервирања за судски спорови за 2018 година нето трошокот во износ од МКД 30.607 илјади (2017: нето приход МКД 159.049 илјади) е резултат на нови резервирања во 2018 година во споредба со ослободените резервирања поради судска одлука во корист на Банката во 2017 година.

19 Добивка-загуба од нетековни средства кои се чуваат за продажба

	2018	2017
Добивка од депризнавање на нетековни средства кои се чуваат за продажба (Вложувања во придружени друштва)	368.883	-
	368.883	-

Продажбата на нетековни средства кои се чуваат за продажба е објаснета во белешка 1.1. Добивките од депризнавање на нетековните средства кои се чуваат за продажба се пресметуваат како разлика помеѓу примени пари од продажбата и сметководствената вредност на имотот.

20 Данок на добивка

	2018	2017
Добивка пред оданочување	2.365.847	2.489.571
Данок на добивка по даночна стапка 10%	236.584	248.957
Ефект од:		
Даночно ослободени приходи	(415)	(441)
Реинвестирана добивка која не подлежи на оданочување	(8.940)	(4.564)
Расходи непризнаени за даночни цели	7.263	10.021
Времена разлика од даночниот режим	(1.219)	(12.294)
Данок на добивка (ефективна даночна стапка 9,71% и 9,53 % соодветно)	233.273	241.679
Одложен данок:		
Кој се однесува на времени разлики	3.351	12.670
Данок на добивка прикажан во Извештајот за добивка или загуба	236.624	254.349

	Извештај за состојба	за финансиска	Извештајот за добивка или загуба	
Одложен данок	2018	2017	2018	2017
Проценка на преземени средства	(8.825)	(16.631)	(7.806)	12.221
Проценка на недвижности дадени под закуп по објективна вредност	1.178	1.628	449	449
Исправки	(127.653)		10.708	
Одложени даночни средства/(обврски), нето	(135.300)	(15.003)	3.351	12.670

Деловните книги и евиденцијата на Банката за фискалните години од 2014 до 2018 година не биле предмет на ревизија од страна на даночните власти. Затоа, даночните обврски на Банката не може да се сметаат за финални, односно резервирања за дополнителни даноци и казни, доколку има, може да се јават во случај на даночна ревизија, кои во оваа фаза, не може да се утврдат со разумна точност.

21 Пари, парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки

	2018	2017
Парични средства во благајна	3.353.908	2.879.120
Сметки кај НБРСМ различни од задолжителна резерва	3.571.718	3.136.435
Депозити по видување во банки	2.230.835	1.979.942
Исправка на вредноста	(7.757)	(157)
Задолжителна резерва во НБРСМ	2.340.255	2.140.452
Ограничени депозити	290.804	75.111
	11.779.763	10.210.903

Позицијата Парични средства, парични средства кај НБРСМ и депозитите по видување кај банките се вклучени во Парични средства и парични еквиваленти.

Банката мора да чува задолжителна резерва во МКД и во странска валута кај НБРСМ.

Задолжителната резерва во денари на 31 декември 2018 година е во износ од МКД 3.330.756 илјади (2017: МКД 2.973.973 илјади). Ефективната каматна стапка на задолжителната резерва во МКД е 0% (2017: 0%). Задолжителната резерва во денари се чува на жиро сметка отворена во НБРСМ.

Задолжителната резерва во странска валута на 31 декември 2018 година е во износ од ЕУР 40.059 илјади (2017: ЕУР 36.641 илјади). Во согласност со Одлуката за задолжителна резерва, во текот на 2018 година НЛБ Банка АД Скопје одржува 95% од износот на задолжителната резерва во евра распределени на девизната сметка на НБРСМ во странство и 5% од износот на задолжителната резерва во евра распределени на нејзината сметка во евра во МИПС.

НБРСМ не пресметува надоместок за задолжителната резерва во денари. Надоместокот се пресметува на задолжителната резерва во евра по стапка еднаква на каматната стапка на депозитот преку ноќ на ЕЦБ кој се применува од последниот ден од периодот за одржување на резервите. Доколку просечниот дневен износ на средствата на Банката алоциран на девизната сметка во евра во МИПС надминува 5% од пресметаната задолжителна резерва во евра за целиот период на одржување на резервите, надоместокот се наплатува за вишокот на издвоени средства по стапка еднаква на каматната стапка на депозитот преку ноќ на ЕЦБ кој се применува од последниот ден од периодот за одржување на резервите, намален за 0,15 процентни поени.

22 Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

а) Анализа според видот на финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

	2018	2017
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка вклучени во парични еквиваленти		
Должнички Хартии од вредност по објективна вредност:		
- НБРСМ	4.195.641	-
Вкупно финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка вклучени во парични еквиваленти (Белешка 46)	4.195.641	-
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка		
Сопственички Хартии од вредност по објективна вредност:		
- банки и останати финансиски институции	32.921	-
Вкупно	4.228.562	-
Исправка на вредноста	(3.805)	-
- Котирани Хартии од вредност од сопственички инструменти	-	-
од должнички инструменти	-	-
- Некотирани Хартии од вредност од сопственички инструменти	32.921	-
од должнички инструменти	4.195.641	-

б) Движење на финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

	2018
На 1 јануари 2018 според МСФИ 9	4.347.129
Зголемување	51.451.139
Продажба и достасување	(51.571.638)
Нето добивка/(загуба) од промени во објективната вредност	1.932
На 31 декември 2018	4.228.562

23 Вложувања во хартии од вредност

а) Анализа според видот на финансиските средства расположливи за продажба (МСС 39)

	2017
Хартии од вредност расположливи за продажба вклучени во парични еквиваленти	
Должнички хартии од вредност – по објективна вредност:	
- Некотирани	4.312.500
Вкупно хартии од вредност расположливи за продажба вклучени во парични еквиваленти (Белешка 40)	4.312.500
Хартии од вредност расположливи за продажба	
Должнички хартии од вредност – по објективна вредност:	
- Котирани	-
- Некотирани	5.969.179
Сопственички хартии од вредност – по објективна вредност:	
- Котирани	1.708
- Некотирани	-
Сопственички хартии од вредност – по набавна вредност:	
- Некотирани	32.921
Вкупно хартии од вредност расположливи за продажба	10.316.308
Вкупно хартии од вредност	10.316.308

Котираните хартии од вредност се тргуваат на официјален пазар. Државните и благајничките записи и државните континуирани обврзници кои се тргуваат на меѓубанкарски пазар се некотирани должнички хартии од вредност – по објективна вредност.

Класификацијата на вложувањара во хартии од вредност во 2017 година е објаснета подолу. Споредба на класификацијата и усогласување на конечната и почетната сметководствена вредност на финансиските средства и финансиските обврски на 31.12.2017 и 01.01.2018 година се прикажани во белешка 2.31.

Благајничките записи се должнички хартии од вредност издадени од НБРСМ со рок на достасување до 28 или 35 дена. Банката добива ефективна каматна стапка од 3,25% до 4,00% на годишно ниво.

Државните записи се со рок на достасување до 90 дена и над 90 дена, издадени во МКД и МКД со валутна клаузула во евра, и со ефективни каматни стапки од 1,85% до 2,40% на годишно ниво.

Државните континуирани обврзници се со рок на достасување од 2, 3, 5, 10 и 15 години, издадени во МКД и МКД со валутна клаузула во евра, и со ефективни каматни стапки од 2,10% до 3,90% на годишно ниво. Каматата се исплаќа годишно, а главнината се исплаќа при доспевањето.

Благајничките записи, класифицирани како расположливи за продажба, се во износ од МКД 4.312.500 илјади.

Државните записи, класифицирани како расположливи за продажба, се во износ од МКД 2.182.818 илјади.

Континуираните државни обврзници, класифицирани како расположливи за продажба, се во износ од МКД 3.725.469 илјади. Износот на камата за континуираните државни обврзници изнесува МКД 60.892 илјади.

23 Вложувања во хартии од вредност (продолжува)

Сопственичките хартии од вредност според издавач се групирани како:

- Приватни нефинансиски друштва во износ од МКД 1.708 илјади и
- Финансиски друштва во износ од МКД 32.921 илјади.

б) Движење на финансиските средства расположливи за продажба (според МСС 39)

	Расположливи за продажба	Чувани до достасување	Вкупно
На 1 јануари 2017	9.694.506	-	9.694.506
Зголемувања	59.732.872	-	59.732.872
Продажба	(234.555)	-	(234.555)
Достасување	(58.878.444)	-	(58.878.444)
Добивка/Загуба од промена на објективна вредност	1.929	-	1.929
На 31 декември 2017	10.316.308	-	10.316.308

24 Финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност

Анализа по вид

	2018	2017
Должнички хартии од вредност	7.853.144	-
Кредити на и побарувања од банки	2.864.294	-
Кредити и побарувања од комитенти	52.894.859	-
Останати средства	1.270.015	-
Вкупно	64.882.312	-

25 Должнички хартии од вредност мерени по амортизирана набавна вредност

	2018	2017
Должнички хартии од вредност по набавна вредност		
Државни записи	305.132	-
Државни обврзници	7.625.784	-
Исправка на вредноста	(77.772)	-
Вкупно	7.853.144	-

Анализата на движењето на исправката на вредноста за финансиски средства е дадена во белешка 34.

Обврзници

Континуираните државни обврзници се класифицираат како должнички хартии од вредност по амортизирана набавна вредност во износ од МКД 7.625.784 илјади.

Континуираните државни обврзници се со рок на достасување од 2, 3, 5, 10 и 30 години и се номинирани во МКД и МКД со валутна клаузула во евра. Вкупниот износ на континуирани државни обврзници вклучува камата во износ од МКД 87.494 илјади. Во текот на 2019 година, континуираните државни обврзници ќе достасуваат во номинален износ од МКД 1.355 илјади.

25 Должнички хартии од вредност мерени по набавна вредност (продолжува)

Во 2017 година, континуираните државни обврзници во износ од МКД 3.786.361 илјади беа класифицирани како вложувања во финансиски средства расположливи за продажба. Со примена на МСФИ 9, тие се класифицираат како финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност и Банката не евидентираше никакви разлики или финансиски ефекти од репроценка.

Споредбата на класификацијата и усогласувањето на конечната и почетната сметководствена вредност на финансиските средства и финансиските обврски на 31.12.2017 и 01.01.2018 година се прикажани во белешка 2.31.

Државни записи

Државни записи класифицирани како финансиски средства по амортизирана набавна вредност се во износ МКД 305.132 илјади.

Државните записи се со рок на достасување повеќе од 90 дена и целиот износ ќе се исплати во 2019 година. Државните записи се номинираат во МКД.

Во 2017 година, државните записи во износ од МКД 2.182.818 илјади беа класифицирани како финансиски средства расположливи за продажба. Со примена на МСФИ 9, тие се класифицираат како финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност, а Банката не евидентираше никакви разлики или финансиски ефекти од репроценка.

Споредба на класификацијата и усогласување на конечната и почетната сметководствена вредност на финансиските средства и финансиските обврски на 31.12.2017 и 01.01.2018 година се прикажани во белешка 2.31.

26 Кредити на и побарувања од банки

	2018	2017
Пласмани кај други банки	2.140.414	2.491.763
Вклучено во пари и парични еквиваленти (Белешка 46)	2.140.414	2.491.763
Пласмани кај други банки со рок на достасаност над 3 месеци	645.224	-
Кредити и побарувања од други банки	81.803	143.172
Намалено: исправка на вредноста – Stage 1	(3.147)	(3.752)
Вкупно	2.864.294	2.631.183

Анализата на движењето на исправката на вредноста за финансиски средства е дадена во белешка 34.

27 Кредити на и побарувања од комитенти

	2018	2017
Кредити на физички лица:		
– Пречекорување на сметка	1.179.471	1.139.138
– Кредитни картици	2.474.663	2.225.794
– Други кредити	18.821.980	17.560.010
– Хипотеки	10.383.336	8.950.197
	32.859.450	29.875.139
Кредити на претпријатија:		
– Претпријатија	23.343.482	23.214.958
– Останати финансиски институции	143.261	128.559
– Држава	216.976	495.625
– Непрофитни институции	19.732	27.018
	23.723.451	23.866.160
Бруто кредити и побарувања	56.582.901	53.741.299
Намалено: исправка на вредноста	(3.688.042)	(4.961.758)
Нето	52.894.859	48.779.541

Анализата на движењето на исправката на вредноста за финансиски средства е дадена во белешка 34.

Краткорочните депозити кај финансиски друштва со рок на достасување до 3 месеци се вклучени во Парични средства и парични еквиваленти во износ од МКД 123.714 илјади (2017: МКД 115.823 илјади).

Позиција Кредити на и побарувањата од други комитенти вклучуваат авансни плаќања за недоспеани кредити и камата во износ од МКД 193.880 илјади (2017: МКД 197.426 илјади).

28 Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања

	2018	2017
Земјиште	-	8.979
Градежни објекти	43.137	108.938
Станбени објекти	40.241	53.143
Опрема	23.256	29.328
Останато	3.815	3.542
	110.449	203.930

Средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања вклучуваат земјиште, станови, опрема и деловни објекти кои не се користат од страна на Банката во извршувањето на нејзината основна дејност.

Пазарот за одредени видови колатерал во Република Северна Македонија е во рана фаза на развој. Раководството направи проценка на очекуваниот надоместлив износ, нетиран за трошокот потребен да ги реализираат средствата, врз основа на неколку фактори, вклучувајќи независни проценки. Меѓутоа, имајќи го предвид претходното, фактичките реализирани износи можат да бидат различни од направените проценки.

28 Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (продолжува)

	Сметководствена вредност		Објективна вредност намалена за трошоци за продажба	
	2018	2017	2018	2017
Преземени средства	110.449	203.930	113.190	203.930

Преземени средства	
На 01 Јануари 2018	203.930
Зголемување	472
Продажба	(84.040)
Нето добивки/загуби од проценка	(9.913)
На 31 Декември 2018	110.449
На 01 Јануари 2017	224.347
Зголемување	448.371
Продажба	(450.714)
Нето добивки/загуби од проценка	(18.074)
На 31 Декември 2017	203.930

29 Останати средства

	2018	2017
Претплати	5.608	11.388
Побарувања од купувачи	243.084	362.844
Побарувања по провизии	79.600	80.327
Однапред платени пензии	881.691	791.599
Останато	112.463	87.258
Намалено: исправка на вредноста	(52.431)	(53.334)
	1.270.015	1.280.082

На 29.12.2018 година, Банката ги исплати пензиите за клиентите на Банката во износ од МКД 881.687 илјади, кои Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Северна Македонија ги плати на 4 јануари 2019 година.

Анализата на движењето на исправката на вредноста за финансиски средства е дадена во белешка 34.

30 Вложување во недвижности

	2018	2017
Вложување во недвижности дадени под закуп по објективна вредност на 1 јануари	103.011	103.011
Вложување во недвижности дадени под закуп по објективна вредност на 31 декември	103.011	103.011

Дел од недвижностите и опремата, кои не се користат од Банката за сопствени цели, Банката ги класифицира како вложување во недвижност. Недвижностите (Земјиште и згради), класифицирани како вложување во недвижности дадени под закуп, не се амортизираат и се мерат по објективната вредност. Заклучно со 31 декември 2018 година Банката овие вложувања ги евидентира врз основа на проценка извршена од страна на внатрешен проценител.

Во проценката се применува еден од приходните методи – метод на директна капитализација. Проценката на пазарната вредност на имотот директно зависи од очекуваниот годишен нето-приход на средствата или приход кој се обезбедува од издавањето на имотот под закуп.

Во проценката се користи целокупната документација за имотот, веб-сајтови за понудата и побарувачката на слични недвижности, статистички податоци, информации за продажба и изнајмување на соодветни недвижности од страна на инвеститорите, информации за каматната стапка на благајничките записи и обврзници.

Мерењето на објективната вредност е направено со користење на техника за вреднување при која најниското ниво на влезен параметар кој е значаен за објективното мерење е директно или индиректно познат (ниво 2).

Опис на методологијата која се користеше и клучните инпути за вреднување на вложување во имот даден под закуп:

<u>Методологија</u>	<u>Влезни параметри</u>	<u>Опсег</u>
Метод на директна капитализација	Нето-приход од изнајмување Стапка на капитализација	6,5 евра по квадратен метар 7,63%

Зголемувањата (намалувањата) на стапката за изнајмување и стапката на капитализација нема да резултира во значајно пониска (повисока) објективна вредност на вложувањата во имот даден под закуп.

Приходот од наемнина на недвижностите дадени под закуп е МКД 6.619 илјади (2017: МКД 7.104 илјади) додека Банката нема дополнителни трошоци поврзани со вложувањата во недвижности.

Во текот на 2018 година, Банката нема нови набавки или продажба на вложувања во недвижности. На 31 декември 2018 година, Банката нема вложувања во недвижности кои се заложени како колатерал (2017: нула).

31 Недвижности и опрема

	Земјиште и згради	Мебел и опрема	Инвестиции во тек	Останато	Вкупно
Набавна вредност					
Почетна состојба на 01 јануари 2017	2.116.266	1.330.878	127	63.600	3.510.871
Зголемувања	176	57.727	1.820	1.281	61.004
Пренос	-	-	-	-	-
Отуѓувања	-	(4.167)	-	-	(4.167)
Отписи	-	(17.571)	-	-	(17.571)
Крајна состојба на 31 декември 2017	2.116.442	1.366.867	1.947	64.881	3.550.137
Почетна состојба на 01 јануари 2018	2.116.442	1.366.867	1.947	64.881	3.550.137
Зголемувања	4.884	87.718	2.999	2.079	97.680
Пренос	-	1.214	(4.946)	3.732	-
Отуѓувања	(25.433)	(31.596)	-	-	(57.029)
Отписи	-	(74.578)	-	-	(74.578)
Крајна состојба на 31 декември 2018	2.095.893	1.349.625	-	70.692	3.516.210
Акумулирана амортизација					
Почетна состојба на 01 јануари 2017	(296.052)	(1.080.617)	-	(58.538)	(1,435,207)
Амортизација за годината	(49.223)	(97.258)	-	(1.726)	(148,207)
Отуѓувања	-	4.143	-	-	4,143
Отписи	-	17.569	-	-	17,569
Загуби поради оштетување признати во БУ	-	-	-	-	-
Крајна состојба на 31 декември 2017	(345.275)	(1.156.163)	-	(60.264)	(1.561.702)
Почетна состојба 01 јануари 2018	(345.275)	(1.156.163)	-	(60.264)	(1.561.702)
Амортизација за годината	(48.952)	(94.405)	-	(1.930)	(145.287)
Отуѓувања	19.781	30.251	-	-	50.032
Отписи	-	74.067	-	-	74.067
Загуби поради оштетување признати во БУ	(7.402)	-	-	-	(7.402)
Крајна состојба на 31 декември 2018	(381.848)	(1.146.250)	-	(62.194)	(1.590.292)
Нето сметководствена вредност					
на 01 јануари 2017	1.820.214	250.261	127	5.062	2.075.664
на 31 декември 2017	1.771.167	210.704	1.947	4.617	1.988.435
на 31 декември 2018	1.714.045	203.375	-	8.498	1.925.918

На 31 Декември 2018 година Банката нема никаков имот заложен како колатерал (2017: 0).

32 Нематеријални средства

	Софтвер	Други нематеријални средства	Вкупно
<u>Набавна вредност</u>			
Почетна состојба на 01 јануари 2017	285.276	198.963	484.239
Зголемувања	17.987	14.169	32.156
Пренос	3.608	(3.608)	-
Крајна состојба на 31 декември 2017	306.871	209.524	516.395
Почетна состојба на 01 јануари 2018	306.871	209.524	516.395
Зголемувања	25.355	39.485	64.840
Пренос	14.342	(14.342)	-
Отписи	-	(45)	(45)
Крајна состојба на 31 декември 2018	346.568	234.622	581.190
<u>Акумулирана амортизација</u>			
Почетна состојба на 01 јануари 2017	(212.306)	(137.808)	(350.114)
Амортизација за годината	(27.484)	(9.336)	(36.820)
Крајна состојба на 31 декември 2017	(239.790)	(147.144)	(386.934)
Почетна состојба на 01 јануари 2018	(239.790)	(147.144)	(386.934)
Амортизација за годината	(33.972)	(17.674)	(51.646)
Отписи	-	45	45
Крајна состојба на 31 декември 2018	(273.762)	(164.773)	(438.535)
<u>Нето сметководствена вредност</u>			
на 01 јануари 2017	72.970	61.155	134.125
на 31 декември 2017	67.081	62.380	129.461
на 31 декември 2018	72.806	69.849	142.655

33 Нетековни средства чувани за продажба

	2018	2017
Вложување во НЛБ Нов Пензиски Фонд АД Скопје	-	218.364
	-	218.364

Банката до 12.12.2017 година имаше инвестиција во придружено друштво според методот на главнина. По овој датум, инвестицијата се презентира во согласност со МСФИ 5 како нетековни средства кои се чуваат за продажба.

34 Движење на зголемувањето на финансиските средства

а) Движење на исправката на вредноста на финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност

	Состојба на 1 Јануари 2018	Пренос	Зголемува ња/Нама лувања	Отписи	Наплата на отпиша ни побару вања	Промени во моделот/ парамет ри на ризик	Курсни разлики и останати движења	Состојба на 31 декември 2018
Stage 1 12-месечни очекувани кредитни загуби								
Должнички хартии од вредност	38.104	-	43.477	-	-	0	(4)	81.577
Кредити и побарувања од физички лица	249.260	289.081	(209.741)	-	-	60.544	3	389.146
Кредити и побарувања од правни лица	302.759	(3.243)	(28.232)	-	-	(2.543)	9	268.751
Останати финансиски средства	2.018	1.191	(806)	-	-	82	(7)	2.478
Stage 2 долгорочни ОКЗ не кредитно оштетени								
Должнички хартии од вредност								
Кредити и побарувања од физички лица	201.836	(158.190)	65.759	(5)	-	36.948	28	146.375
Кредити и побарувања од правни лица	387.272	(42.768)	15.541	-	-	(677)	4	359.373
Останати финансиски средства	477	3.728	(3.319)	(139)	-	76	-	822
Stage 3 долгорочни ОКЗ кредитно оштетени								
Должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредити и побарувања од физички лица	626.523	(130.890)	255.420	(78.274)	(42.998)	16.197	(3)	688.973
Кредити и побарувања од правни лица	1.955.464	46.010	305.775	(473.167)	-	4.52	38	1.838.573
Останати финансиски средства	36.235	(4.919)	27.016	(9.720)	(4.061)	467	36	49.115
Од кои: купени кредитно оштетени финансиски средства								

Во 2018 година бруто сметководствената вредност на кредитите и побарувањата се зголеми за МКД 3.054.493 илјади. Поголемиот дел од кредитите се класифицирани во Stage 1. Промените во бруто сметководствените износи на кредитите не придонесуваат значително за исправката на вредноста.

34 Движење на зголемувањето на финансиските средства (продолжува)

б) Движење на исправката на вредноста на паричните средства, кредитите и авансите на банки и комитенти и други финансиски средства (МСС 39)

Движење на исправката на вредност на кредити и побарувања од банки:

	2017	
	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари	111	4.693
Нето зголемување/ (ослободување) на исправка на вредноста	72	(802)
Курсни разлики и други прилагодувања	(165)	-
На 31 декември	18	3.891

Движењето на исправката на вредноста на кредити на и побарувања од комитенти по класи се следните:

Кредити на физички лица		2017	
		Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари		396.413	462.111
Нето зголемување/(ослободување) на исправка на вредноста		93.357	109.834
Курсни разлики и други прилагодувања		(68)	-
Отпишани побарувања		(68.687)	-
На 31 декември		421.015	571.945

Кредити на претпријатија		2017	
		Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари		2.360.929	1.868.799
Нето зголемување/ (ослободување) на исправка на вредноста		(575.648)	493.365
Курсни разлики и други прилагодувања		435	-
Отпишани побарувања		(179.082)	-
На 31 декември		1.606.634	2.362.164

Движење на исправка на вредност на останати средства

	2017	
	Поединечна исправка на вредност	Групна исправка на вредност
На 1 јануари	46.968	-
Нето зголемување/ (ослободување) на исправка на вредноста	17.389	-
Курсни разлики и други прилагодувања	(21)	-
Отпишани побарувања	(11.002)	-
На 31 декември	53.334	-

35 Финансиски средства мерени по амортизирана набавна вредност

Анализа по вид

	2018	2017
Депозити од банки	499.504	453.586
Депозити од други комитенти	66.298.398	61.517.641
Обврски по кредити	979.087	1.128.459
Субординирани обврски	1.840.358	2.035.271
Останати обврски	791.217	693.118
Вкупно	70.408.564	65.828.075

36 Депозити од банки

	2018	2017
Депозити по видување	477.981	441.288
Орочени депозити	-	-
Ограничени депозити	21.523	12.298
	499.504	453.586

37 Депозити од комитенти

	2018	2017
Препријатија		
- Тековни / трансакциски сметки	13.402.947	12.749.767
- Орочени депозити	1.549.877	1.863.159
- Ограничени депозити	808.259	582.488
Јавни институции		
- Тековни / трансакциски сметки	228.903	206.419
- Орочени депозити	441	424
- Ограничени депозити	-	-
Физички лица		
- Тековни / трансакциски сметки	24.322.556	19.316.281
- Орочени депозити	23.451.280	25.886.571
- Ограничени депозити	1.782.020	1.805.267
Финансиски институции		
- Тековни / трансакциски сметки	279.965	426.714
- Орочени депозити	293.508	480.246
- Ограничени депозити	178.642	200.305
	66.298.398	61.517.641

38 Обврски по кредити

	Каматна стапка (%)	2018	2017
Домашни извори:			
Македонска банка за поддршка и развој (МБПР)	3mEURIBOR+0,75% co zero floor k; 0,75% - 3,50%	652.530	786.233
Македонска развојна фондација за претпријатијата (МРФП)	2,79% - 3,77%	105.780	137.450
Министерство за финансии (МФ)	0,50%	39.452	44.320
Странски извори:			
Nova Ljubljanska banka d.d.	6mEURIBOR+2.1% co zero floor clause;	-	-
European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)	6mEURIBOR+2.40% co zero floor clause; 1.896% - 2.40%	181.085	160.059
NLB Leasing d.o.o Ljubljana	6mEURIBOR+6.3% co zero floor clause	240	397
		979.087	1.128.459

Кредит од Европската Банка за обнова и развој (ЕБОР)

Во текот на 2018 година, Банката повлече четири транши од кредитната линија на European Bank for Reconstruction and Development (во понатамошниот текст: "EBRD") Western Balkans Women in Business II од 30.12.2016 година (транша Б) во вкупен износ од ЕУР 1.500 илјади евра наменети за понатамошно финансирање на трговци поединци, микро, мали и средни претпријатија кои се раководени од жени или каде има жени во сопственичката структура. На ден 31.12.2018 година, Банката е усогласена со ковенантите предвидени во договорите.

Кредити од Македонска Банка за Поддршка и Развој (МБПР)

Во текот на 2018 година, од кредитната линија аранжирана преку Македонска Банка за Поддршка на Развојот (во понатамошниот текст: "МБПР") со средства од Европска Инвестициона Банка (во понатамошниот текст: "ЕИБ") беше повлечена транша во износ од ЕУР 900 илјади со каматна стапка од 1% годишно, по основ на кредитната линија МБПР ЕИБ (IV).

Во текот на 2018 година, од кредитната линија аранжирана преку МБПР за кредитирање на развојот на микро, мали и средни претпријатија, поддршка на извозот и за трајни обртни средства (во понатамошниот текст: "МСП ПИА ТОС"), повлечени се две транши во вкупен износ од ЕУР 1.415 илјади.

Кредитната линија од ЕИБ како и кредитната линија МСП ПИА ТОС преку МБПР се обезбедени со меници во форма на Нотарски Акт и со обврска за востановување на залог на побарувања. Банката има востановено залог во форма на нотарски акт во корист на МБПР на побарувањата по договорите за подкредит склучени со крајните корисници. Со состојба на 31.12.2018 година, износот на обврски по кредити за кои што Банката има воспоставено залог на побарувања во корист на МБПР по основ на кредитните линии изнесува МКД 411.228 илјади.

38 Обврски по кредити (продолжува)

Кредити од Македонска Развојна Фондација на Претпријатија (МРФП)

Во текот на 2018 година, Банката повлече три транши од кредитната линија од Македонска Развојна Фондација за Претпријатија (во понатамошниот текст: “МРФП”) во вкупен износ од ЕУР 765 илјади наменети за понатамошно финансирање на микро и мали претпријатија, специјални проекти како и индивидуални претприемачи.

Кредити од Министерството за финансии (МФ)

Во текот на 2018 година, Банката повлече 24 транши од кредитната линија од Земјоделски Кредитен Дисконтен Фонд одобрени преку Министерство за Финансии во вкупен износ од околу 157 илјади евра наменети за понатамошно финансирање на проекти од областа на земјоделието.

Кредитите доделени од страна на Министерство за финансии се обезбедени со меници од Банката.

Финансиски наем од NLB Leasing d.o.o Ljubljana

Во 2016 година Банката има земено транспортно средство под финансиски наем со рок на отплата од 4 години и каматна стапка 6 месечен EURIBOR + 6,3%.

Сметководствената вредност на финансискиот наем на 31.12.2018 година изнесува МКД 240 илјади (2017: МКД 397 илјади).

Обврските по основ на камата на финансискиот наем на 31.12.2018 година изнесува МКД 1 илјада (2017: МКД 1 илјада).

Рокот на доспевање на главницата врз основа на финансиски лизинг во наредниот период е:

- до една година МКД 167 илјади и
- од една до пет години МКД 73 илјади.

На 31.12.2018 година, Банката е усогласена со сите ковенантите пропишани во договорите.

39 Резервирања

а) Анализа и движење по тип на резервација

	Вонбилансни резервации	Правни постапки во тек	Пензии и други обврски за пензиско осигурување	Резервации за други долгорочни користи за вработени	Вкупно
На 1 јануари 2017	207.716	171.319	4.301	17.100	400.436
- Направени резервации	56.880	879	273	12.353	70.385
- Трошоци		(850)	(90)	(4.245)	(5.185)
- Ослободени резервации	(36.456)	(159.929)	(437)	-	(196.822)
- Разлики во измената	(131)	-	-	-	(131)
-Зголемување на дисконтираниот износ	-	-	266	1.302	1.568
- Пренос до ОСД	-	-	922	-	922
- Друго	-	-	437	-	437
На 31 декември 2017	228.009	11.419	5.672	26.510	271.610
 На 31 декември 2017	 228.009	 11.419	 5.672	 26.510	 271.610
Повторно мерење на резервации поради МСФИ 9	44.118	-	-	-	44.118
На 1 јануари 2018	272.127	11.419	5.672	26.510	315.728
- Направени резервации	351.048	32.254	531	2.951	386.784
- Трошоци		(108)	(190)	(3.645)	(3.943)
- Ослободени резервации	(391.229)	(1.647)	-	(1.618)	(394.494)
- Разлики во измената	91	-	-	-	91
- Зголемување на дисконтираниот износ	-	-	261	1.351	1.612
- Пренос до ОСД	-	-	294	-	294
На 31 декември 2018	232.037	41.918	6.568	25.549	306.072

б) Движење за резервирања за вонбилансни побарувања

	12-месечни очекувани кредитни загуби Stage 1	Долгорочни ОКЗ некредитно - оштетени Stage 2	Долгорочни ОКЗ кредитно - оштетени Stage 3
Состојба на 1 јануари 2018	102.190	122.521	47.416
Промени поради признавање на финансиските средства	0	0	0
Пренос	57.805	(44.123)	(13.681)
Зголемување/Намалување	(53.904)	(3.598)	41.511
Отписи	0	0	0
Промени во моделот/параметри за ризик	(10.790)	(1.218)	(12.182)
Курсни разлики и други движења	73	11	7
Состојба на 31 декември 2018	95.373	73.593	63.071

40 Субординирани обврски

	Каматна стапка (%)	2018	2017
Nova Ljubljanska banka d.d	6mEURIBOR+6.25% so zero floor clause; 6mEURIBOR+5.25% so zero floor clause	1.227.973	675.179
EFSE Netherlands B.V.	od 22.09.2016 6mEURIBOR+5% so zero floor clause	-	748.137
International Finance Corporation	6mEURIBOR+6.25%	612.385	611.955
		1.840.358	2.035.271

Субординираниот кредит од European Fund for Southeast Europe (во понатамошниот текст: "EFSE") на износ од ЕУР 12.000 илјади беше одобрен со каматна стапка 6 месечен EURIBOR + 4,20% годишно (после 22.09.2013 година 6 месечен EURIBOR + 6,30% годишно) со рок на отплата од 10 години. Конверзијата во капитал ќе се одреди во согласност со условите дадени во Договорот потпишан помеѓу ЕФСЕ Холандија Б.В. (Европски фонд за Југоисточна Европа) и НЛБ Банка АД Скопје. Со анекс на договор од 22.09.2016 година каматната стапка е утврдена на 6 месечен EURIBOR + 5,00% годишно со Zero Floor клаузула. Овој Субординиран заем беше целосно отплатен на ден 29.06.2018 година.

Субординираниот кредит од International Finance Corporation (во понатамошниот текст: "IFC") на износ од EUR 10.000 илјади беше одобрен со каматна стапка од 6 месечен EURIBOR + 7,5% годишно и рок на отплата од 10 години (до 2025 година). Со анекс на договор од 15.12.2016 година каматната стапка е утврдена на 6 месечен EURIBOR + 6,25% годишно без Zero Floor клаузула.

Субординираниот кредит од Нова Љубљанска Банка д.д. Љубљана на износ од EUR 11.000 илјади беше одобрен со каматна стапка од 6 месечен EURIBOR + 7,5% годишно и рок на отплата од 10 години (до 2025 година). Со анекс на договор од 26.12.2016 година каматната стапка е утврдена на 6 месечен EURIBOR + 6,25% годишно со Zero Floor клаузула.

На 20.12.2018 година, НЛБ Банка АД Скопје склучи Договор за Субординиран кредит со Нова Љубљанска Банка д.д. Љубљана на износ од EUR 9.000 илјади, со каматна стапка од 6 месечен EURIBOR + 5,25% годишно со Zero Floor клаузула и рок на отплата од 10 години (до 2028 година).

41 Останати обврски

	2018	2017
Обврски за дивиденди објавени за исплаќање	10.140	10.001
Временски разграничени обврски	115.974	102.691
Обврски за предвремени уплати	435.191	268.074
Обврски кон добавувачи	45.641	31.463
Добиени аванси	2.541	8.336
Обврски за пресметани награди на членови на Управен одбор и менаџментот	59.781	59.945
Обврски за неискористени годишни одмори	20.977	20.184
Сметки за операции со кредитни картички	59.345	155.061
Останато	41.627	37.363
Вкупно	791.217	693.118

Позицијата Обврски за предвремени уплати главно се состојат од обврски кон клиентите за нераспределени плаќања од странство.

42 Потенцијални обврски**а) Гаранции, акредитиви и лимити**

Банката издава банкарски гаранции и акредитиви во име на своите комитенти на трети лица. Истекувањата на роковите на кои се издадени не се концентрирани во еден период.

Следната табела ги покажува договорните износи на преземените обврски на Банката по категории:

	2018	2017
Гаранции		
- во МКД	4.910.769	4.820.293
- во странска валута	1.223.404	1.544.545
Акредитиви		
- во странска валута	565.364	656.011
Лимити на сметки и картици	3.629.338	3.578.548
	10.328.875	10.599.397
Намалено: посебна резерва за оштетување (Белешка 39)	(232.037)	(228.008)
	10.096.838	10.371.389

Овие потенцијални обврски имаат вонбилансен кредитен ризик, бидејќи само надоместоците и исправките за потенцијални загуби се признаваат во Извештајот за финансиската состојба, се додека обврските не се исполнат или истечат. Голем број од потенцијалните обврски ќе истечат без да бидат целосно или делумно авансирани. Поради тоа, износите не претставуваат очекуван иден паричен тек.

б) Судски спорови

Судските спорови се честа појава во банкарската индустрија, што се должи на природата на бизнисот. Износот на судски спорови против Банката е приближно МКД 612,511 илјади. Раководството на Банката очекува позитивен исход, без материјално значајни загуби по овие спорови, и од тие причини Банката утврди резервации за судски спорови, за седум судски предмети во износ од МКД 41,918 илјади заклучно со 31.12.2018 година.

43 Трансакции со поврзани страни

Според Статутот, највисоко тело на Банката е Собранието, кое е составено од сите иматели на регистрираните обични акции на Банката. Свкупната контрола врз Банката е во рацете на неизвршниот одбор на директори („Надзорниот одбор“) кој е назначен од страна на акционерите.

Банката е контролирана од страна на Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана која поседува 86,97% (2017: 86,97%) од акциите со право на глас. Република Словенија поседува 35% (2017:100%) од акциите на Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана.

Во поврзани субјекти се вклучени Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана, НЛБ Групацијата, лица со посебни права и одговорности во Банката и нивните поврзани субјекти. Многубројни банкарски трансакции се одвиваат со поврзаните субјекти во нормалниот тек на работење и се базирани на пазарни услови. Активностите вклучуваат кредити, депозити и други трансакции.

Обемот на трансакции со поврзаните страни, како и состојбите на крајот на годината се следните:

43 Трансакции со поврзани страни (продолжува)

За годината завршена на 31 декември 2018:

	Матично друштво	Други поврзани страни
Биланс на успех		
Приходи од камати	29	3.881
Приходи од провизии и надомести	7.145	2.007
Расходи за камати	(45.745)	(4.406)
Расходи за провизии и надомести	(18.423)	(29.428)
Нето добивки / (загуби) од финансиски инструменти чувани за тргување	(8.697)	63
Други оперативни приходи	192	3.160
Други оперативни расходи	(3.136)	(4.588)
Извештај за финансиска состојба		
Пари и парични еквиваленти		
Состојба на 1 јануари	195.927	-
Кредити издадени во текот на годината	112.287.347	8.413.227
Кредити отплатени во текот на годината	(112.124.239)	(8.052.491)
Состојба на 31 декември	359.035	360.736
Кредити		
Состојба на 1 јануари	-	206.952
Кредити издадени во текот на годината	-	244.808
Кредити отплатени во текот на годината	-	(364.107)
Состојба на 31 декември	-	87.653
Останати средства		
Состојба на 1 јануари	81	111
Останати средства издадени во текот на годината	589	11.565
Останати средства отплатени во текот на годината	(596)	(9.604)
Состојба на 31 декември	74	2.072
Депозити		
Состојба на 1 јануари	28.085	319.282
Депозити примени во текот на годината	1.125.309	8.886.983
Депозити отплатени во текот на годината	(1.077.902)	(8.838.952)
Состојба на 31 декември	75.492	367.313
Обврски по кредити		
Состојба на 1 јануари	675.179	398
Кредити настанати во текот на годината	554.572	-
Кредити отплатени во текот на годината	(1.777)	(158)
Состојба на 31 декември	1.227.974	240
Останати обврски		
Состојба на 1 јануари	108.219	(44.939)
Останати обврски настанати во текот на годината	518.580	1.059.594
Други обврски отплатени во текот на годината	(532.882)	(1.063.678)
Состојба на 31 декември	93.917	(49.023)

43 Трансакции со поврзани страни (продолжува)

За годината завршена на 31 декември 2017:

	Матично друштво	Придружени претпријатија	Други поврзани страни
Биланс на успех			
Приходи од камати	32	-	3.778
Приходи од провизии и надомести	6.705	1.107	2.064
Расходи за камати	(44.178)	(585)	(4.750)
Расходи за провизии и надомести	(17.892)	-	(28.845)
Нето добивки / (загуби) од финансиски инструменти чувани за тргување	(3.294)	-	21
Други оперативни приходи	-	40.483	5.008
Други оперативни расходи	(12.932)	590	(2.035)
Извештај за финансиски состојба			
Пари и парични еквиваленти			
Состојба на 1 јануари	478.891	-	-
Кредити издадени во текот на годината	98.041.654	655	23.234
Кредити отплатени во текот на годината	(98.324.618)	(655)	(23.234)
Состојба на 31 декември	195.927	-	-
Кредити			
Состојба на 1 јануари	-	-	148.996
Кредити издадени во текот на годината	-	584	5.099.057
Кредити отплатени во текот на годината	-	(589)	(5.041.101)
Останато	-	5	-
Состојба на 31 декември	-	-	206.952
Останати средства			
Состојба на 1 јануари	4	201	64
Други средства издадени во текот на годината	6.759	8.435	8.533
Други средства отплатени во текот на годината	(6.682)	(8.388)	(8.486)
Останато	-	(248)	-
Состојба на 31 декември	81	-	111
Депозити			
Состојба на 1 јануари	825	26.007	282.419
Депозити примени во текот на годината	728.105	996.078	7.236.434
Депозити отплатени во текот на годината	(700.845)	(995.736)	(7.199.571)
Останато	-	(26.349)	-
Состојба на 31 декември	28.085	-	319.282
Обврски по кредити			
Состојба на 1 јануари	698.039	-	545
Кредити настанати во текот на годината	55.644	-	41
Кредити отплатени во текот на годината	(78.504)	-	(188)
Состојба на 31 декември	675.179	-	398
Останати обврски			
Состојба на 1 јануари	68.551	154.350	(72.745)
Други обврски настанати во текот на годината	983.078	52.506	198.759
Други обврски отплатени во текот на годината	(943.410)	(53.711)	(170.953)
Останато	-	(153.145)	-
Состојба на 31 декември	108.219	-	(44.939)

43 Трансакции со поврзани страни (продолжува)**Трансакции со клучниот менаџерски персонал**

Вкупните надомести за клучниот менаџерски персонал се следните:

	2018	2017
Извршни директори	128.966	99.956
Неизвршни директори	664	921
	129.630	100.877

44 Запишан капитал

	Број на акции	Обични акции	Премии од акции	Акции без право на глас	Вкупно
На 1 јануари 2017	854.061	854.061	2.274.484	-	3.128.545
На 31 декември 2017	854.061	854.061	2.274.484	-	3.128.545
На 31 декември 2018	854.061	854.061	2.274.484	-	3.128.545

Запишаниот капитал на Банката се состои од 854.061 обични акции (2017: 854.061 обични акции). Обичните акции имаат номинална вредност од МКД 1 илјада (2017: МКД 1 илјада). Сите издадени акции се платени во целост.

Имателите на обични акции имаат право да примаат дивиденди како што е објавено и имаат право на еден глас по акција на Собранието на акционери на Банката.

Долунаведените акционери имаат повеќе од 5% од издадените акции со право на глас:

Акционери	% на акции со право на глас	
	2018	2017
Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана	86,97%	86,97%

Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана поседува 86,97% од вкупниот запишан капитал и право на глас на НЛБ Банка АД Скопје.

После датумот на билансот на состојба нема објавени дивиденди.

Предлог одлуката за износот на дивиденда за 2018 година од страна на Надзорниот одбор на Банката изнесува МКД 1,484 илјади, но до датумот на издавање на овие финансиски извештаи, дивидендите не се потврдени од страна на Собранието на акционери на Банката.

Законски резерви

Според локалната законска регулатива, Банката треба да издвојува 5% од нето добивката за годината во законска резерва сè додека законската резерва не достигне износ еднаков на една десетина од регистрираната основна главнина. Сè додека не се достигне минималното ниво, законската резерва може да се користи само за покривање на загуби.

44 Запишан капитал (продолжува)**Ревалоризациски резерви**

Ревалоризациската резерва за 2017 година го вклучува кумулативниот нето ефект од промените во објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба сè до моментот на нивното депризнавање или оштетување.

Добивките и загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност и состојбата на сметките за исправка на вредноста на должнички хартии од вредност мерени по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка се признаваат директно во Ревалоризационите резерви.

Банката признава ревалоризациски резерви со мерење на сегашната вредност на дефинираните користи за вработени во согласност со МСС 19.

Во ревалоризациски резерви се прикажуваат промените во актуарските претпоставки за отпремнини како разлика од претходната актуарска пресметка и новата актуарска пресметка која го вклучува ефектот на настаните кои навистина се случиле во периодот. Вакви искуствени промени кои се евидентираат во ревалоризациони резерви се: промени во финансиските претпоставки (дисконтна стапка, очекувана стапка на поврат, нивоа на идни плати и користи), промена во демографски показатели, промена во искуствени претпоставки и друго.

	2018	2017
Ревалоризациски резерви на хартии од вредност расположливи за продажба (МСС 39)	-	(2.754)
Ревалоризациски резерви од долгорочни користи за вработени	(1.415)	(1.121)
Ревалоризациски резерви финансиски средства преку ОВОСД	(822)	-
Резервирања – финансиски средства преку ОВОСД	3.805	-
	1.568	(3.875)

Движење на ревалоризациските резерви:

	2018	2017
Ревалоризациски резерви		
На 1 јануари	(3.875)	(4.882)
Нето добивки/(загуби) од промени во објективната вредност на финансиски средства расположливи за продажба (Белешка 23)	-	1.929
Нето добивки/(загуби) од промени во објективната вредност на финансиски средства ОВОСД	1.932	-
Нето добивки/(загуби) од резервирања на финансиски средства ОВОСД	3.805	-
Пренос во резерви од долгорочни користи за вработени	(294)	(922)
На 31 декември	1.568	(3.875)

Задржана добивка

Еден дел од Задржаната добивка е реинвестирана добивка од претходната година, која беше издвоена со распределба на добивката и е наменета за инвестиции за материјални и

нематеријални средства во наредната година, со цел користење на даночни ослободувања за направените инвестиции. Според одлуката, Банката издвои износ од МКД 89.400 илјади за инвестиции и целиот износ е искористен за даночно ослободување.

44 Запишан капитал (продолжува)**Останати резерви**

Позицијата Останати резерви се состои од распределба на добивките од претходни години, кои според одлука се задржани како резерви на Банката.

45 Заработка по акција

Пресметката на заработката по акција на 31 декември 2018 е направена врз основа на нето добивката за годината која им припаѓа на имателите на обични акции во износ од МКД 2.129.223 илјади (2017: МКД 2.235.222 илјади) и пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината завршена на 31 декември 2018 од 854.061 акции (2017: 854.061 акции). Пресметката за основната заработка по акција е:

	2018	2017
Нето добивка од основна и разводната заработка од акција	2.129.223	2.235.222
Пондериран просечен број на акции за основна и разводната заработка по акција:		
Основна заработка по акција (во МКД)	2.493	2.617
Разводната заработка по акција (во МКД)	2.493	2.617

Пресметката за пондерираниот просечен број на обични акции за годината што завршува на 31 декември 2018 и 2017 е како што следи:

	2018	2017
Издадени обични акции на 1 јануари	854.061	854.061
На 31 декември	854.061	854.061

Не постојат други трансакции кои вклучуваат обични акции или потенцијални обични акции помеѓу датумот на известување и датумот на одобрување на овие финансиски извештаи.

46 Парични средства и парични еквиваленти

За цели на изготвување на извештајот за паричните текови, паричните средства и паричните еквиваленти со рочност до 3 месеци од денот на стекнувањето се состојат од следните ставки:

	2018	2017
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки (Белешка 21)	11.779.763	10.210.903
Исправка на вредноста во пари (Белешка 21)	7.757	157
Благајнички записи (Белешка 22)	4.195.641	4.312.500
Пласмани кај други банки (Белешка 26)	2.140.414	2.491.763
Краткорочни депозити во финансиски компании со рок на достасување до 3 месеци	123.716	115.823
	18.247.291	17.131.146

47 Рочна структура на активата и обврските

Во табелата подолу е анализата на средствата и обврските во зависност од рочноста.

На 31 Декември 2018	До 12 месеци	Над 12 месеци	Вкупно
Актива			
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	11.779.763	-	11.779.763
Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка	4.195.641	32.921	4.228.562
Должнички хартии од вредност по амортизирана набавна вредност	1.737.974	6.115.170	7.853.144
Кредити на побарувања од банки	2.824.695	39.599	2.864.294
Кредити на и побарувања од комитенти	18.911.989	33.982.870	52.894.859
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	110.449	-	110.449
Останати средства	1.269.770	245	1.270.015
Вложување во недвижности дадени под закуп	-	103.011	103.011
Недвижности и опрема	-	1.925.918	1.925.918
Нематеријални средства	-	142.655	142.655
Вкупна актива	40.830.281	42.342.389	83.172.670
Обврски			
Депозити од банки	499.504	-	499.504
Депозити од други комитенти	55.859.119	10.439.279	66.298.398
Обврски по кредити	371.173	607.914	979.087
Резервирања	142.729	163.343	306.072
Обврски за данок на добивка (тековен)	13.166	-	13.166
Одложени даночни обврски	-	135.300	135.300
Субординирани обврски	2.714	1.837.644	1.840.358
Останати обврски	791.116	101	791.358
Вкупно обврски	57.679.521	13.183.581	70.863.102
Нето	(16.849.240)	29.158.808	12.309.568

47 Рочна структура на активата и обврските (продолжува)

На 31 Декември 2017	До 12 месеци	Над 12 месеци	Вкупно
Актива			
Пари и парични средства во НБРСМ и депозити по видување во банки	7.882.684	2.328.219	10.210.903
Кредити на побарувања од банки	2.610.399	20.784	2.631.183
Кредити на и побарувања од комитенти	16.700.691	32.078.850	48.779.541
Вложувања во хартии од вредност	8.955.809	1.360.499	10.316.308
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	71.456	132.474	203.930
Останати средства	1.280.082	-	1.280.082
Нетековни средства кои се чуваат за продажба	218.364	-	218.364
Вложување во недвижности дадени под закуп	-	103.011	103.011
Недвижности и опрема	-	1.988.435	1.988.435
Нематеријални средства	-	129.461	129.461
Вкупна актива	37.719.485	38.141.733	75.861.218
Обврски			
Депозити од банки	453.586	-	453.586
Депозити од други комитенти	50.813.288	10.704.353	61.517.641
Обврски по кредити	425.978	702.481	1.128.459
Резервирања	192.834	78.776	271.610
Обврски за данок на добивка (тековен)	91.979	-	91.979
Одложени даночни обврски	-	15.003	15.003
Субординирани обврски	750.240	1.285.031	2.035.271
Останати обврски	693.118	-	693.118
Вкупно обврски	53.421.023	12.785.644	66.206.667
Нето	(15.701.538)	25.356.089	9.654.551

48 Промени во обврските кои произлегуваат од финансиските активности

	На 1 јануари 2018	Парични приливи	Парични одливи	Движење на курсни разлики	Пресметани ефективни каматни стапки	Останато	На 31 декември 2018
Тековни каматносни обврски по субординирани кредити	6.078	-	-	(33)	(10.536)	-	(4.491)
Нетековни каматносни обврски по субординирани кредити	2.029.193	553.444	(737.903)	116	-	-	1.844.850
Платени дивиденди	10.139	-	(531.145)	-	-	531.226	10.220
Вкупно обврски од финансиски активности	2.045.410	553.444	(1.269.048)	83	(10.536)	531.226	1.850.579

	На 1 јануари 2017	Парични приливи	Парични одливи	Движење на курсни разлики	Пресметани ефективни каматни стапки	Останато	На 31 декември 2017
Тековни каматносни обврски по субординирани кредити	5.234	-	-	(10)	854	-	6.078
Нетековни каматносни обврски по субординирани кредити	2.028.880	-	-	313	-	-	2.029.193
Платени дивиденди	7.844	-	(847.496)	-	-	849.791	10.139
Вкупно обврски од финансиски активности	2.041.958	-	(847.496)	303	854	849.791	2.045.410

49 Настани по денот на составување на билансот

На 26.12.2018 година, во Службен весник на РМ бр.241/18, донесен е нов Закон за данокот на личен доход, кој влегува во сила на денот на објавувањето, а ќе започне да се применува од 01.01.2019 година.

Со новиот закон се воведуваат прогресивни стапки на данок 10% и 18% за доход од работа, доход од самостојна дејност, доход од авторски и сродни права и доход од продажба на сопствени земјоделски производи и тоа:

На годишна основа	по стапки
До 1.080.000 денари	10%
Од 1.080.001 денари	108.000 +18% на делот на доходот над 1.080.000

За доходот од права од индустриска сопственост, доходот од закуп и подзакуп, доходот од капитал, капиталните добивки, добивките од игри на среќа, доходот од осигурување и друг доход, данокот ќе се плаќа по единствена стапка од 15%.

На 31.12.2018 година, во Службен весник на РМ бр. 248/18, донесени се измени на Закон за данок од добивка кои ќе применуваат од 01.01.2019 година. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на добивка се врши појаснување и допрецизирање на одредбите од Законот кои се однесуваат на даночното ослободување за дадените донации во спортот преку ваучер системот, трансферните цени, непрофитните организации, непризнатите расходи и друго, во насока на подобрување на нивната имплементација во пракса.

По датумот на извештаите, не се настанати други материјални настани за кои е потребно дополнително обелоденување во финансиските извештаи.

Materijal za 69ta sednica
na Nadzorni odbor na NLB Banka AD Skopje

Točka broj: 2019 – 69RS T2

Data na sednicata: 25.04.2019

Predlagač: Upraven odbor

Izveštaj za rezultate od revizijata sprovedena od strana na Društvo za revizija Ernst i Jang Ovlašteni revizori DOO Skopje, za izvršenata revizija na finansiskite izveštai na NLB Banka AD Skopje izgotveni vo soglasnost so Megunarodnite standardi za finansisko izvestuvanje (MSFI) za godinata koja završuva na 31.12.2018 so Mislenje za izveštajot na društvoto za revizija

Društvo za revizija Ernst i Jang Ovlašteni revizori DOO Skopje vo tekot na prvot i pocetok na vtoriot kvartal od 2019 godina izvrši revizija na finansiskite izveštai na NLB Banka AD Skopje izgotveni vo soglasnost so Megunarodnite standardi za finansisko izvestuvanje (MSFI) za godinata završena na 31 dekmври 2018 godina, koišto vkučuvaat: Bilans na uspeh, Izveštaj za seopfatna dobivka, Bilans na sostojba, Izveštaj za promenite vo kapitalot i rezervite, Izveštaj za paričniot tek i Pregled na značajnite smetkovodstveni politiki i drugi objasnuvacki beleški.

Revizijata na finansiskite izveštai e planirana i sprovedena vo soglasnost so Međunarodnite standardi za revizija prifateni i objaveni vo Služben vesnik na Republika Makedonija br.79 od 11 juni 2010 godina i Kodeksot na etika koi revizorite se obvrzani da go počituvaat.

Pri vršenje na revizija, revizorite soglasno proceneti rizik od materijalno pogrešno prikažuvanje na finansiskite izveštai, vkučija soodvetni postapki za pribavuvanje na revizorski dokazi za iznosite i obelodenuvanjata vo finansiskite izveštai.

Društvo za revizija ja razgleda internata kontrola vo site segmenti na rabotenjeto i procesite na smetkovodstveno evidentiranje, priznavanje i vrednuvanje na poziciite od Bilansot na sostojba i Bilansot na uspeh.

Zaradi uspešno i efikasno izvršuvanje na revizijata na finansiskite izveštai završena na 31 dekmври 2018 godina, Društvo za revizija Ernst i Jang Ovlašteni revizori DOO Skopje pristapi kon predrevizija vo tekot na četvrtiot kvartal od 2018 godina, so sostojba 30.09.2018 godina.

Menadzmentot e odgovoren za podgotvuvanje i objektivno prezentiranje na finansiskite izveštai vo soglasnost so zakonskite regulativi vo Republika Makedonija i so Međunarodnite standardi za finansisko izvestuvanje.

So zadovolstvo go prifakame Nacrt mislenjeto na Društvo za revizija Ernst i Jang Ovlašteni revizori DOO Skopje, vo koe e navedeno:

- „finansiskite izveštai objektivno ja prezentiraat, vo site materijalni aspekti, finansiskata sostojba na Bankata na 31 dekmври 2018 godina kako i finansiskata uspešnost i paričnite tekovi na Bankata za godinata što završuva togaš vo soglasnost so Međunarodnite standardi za finansisko izvestuvanje“.

Blaž Brodnjak
Predsedatel na Nadzoren odbor